

กรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

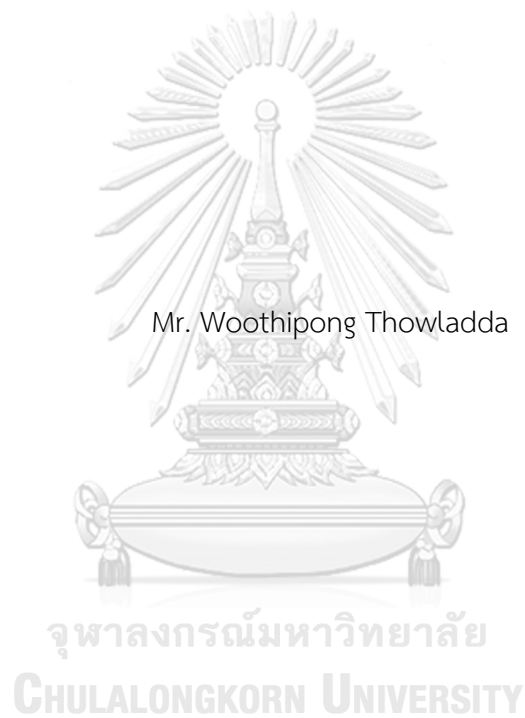
สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MAKING PROCESS OF RANAD EK BY KRU CHALOW JAICHAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai Music

Department of Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กรรมวิธีการสร้างระนาบเอกของครุชลอ ใจชื้น
โดย	นายวุฒิพงศ์ เถาลัดดา
สาขาวิชา	ดุริยางค์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ขำคม พรประสิทธิ์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)	

วุฒิพงษ์ เถาถัดดา : กรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชโล ใจชื่น. (MAKING
PROCESS OF RANAD EK BY KRU CHALOW JAICHAN) อ.ที่ปรึกษาหลัก :
ผศ. ดร.ภัทระ คมขำ

งานวิจัยเรื่องกรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชโล ใจชื่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติการสร้างระนาดเอกของครูชโล ใจชื่น ศึกษากรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชโล ใจชื่น ศึกษาลักษณะเฉพาะที่ส่งผลต่อคุณภาพเสียงของระนาดเอก ในปัจจุบันได้มีวิวัฒนาการในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยมากขึ้น ทำให้ช่างสร้างเครื่องดนตรีไทยผลิตเครื่องดนตรีไทยได้รวดเร็วขึ้นแต่ขาดความประณีต ครูชโล ใจชื่น สร้างเครื่องดนตรีไทยที่ยึดหลักการสร้างเครื่องดนตรีไทยแบบโบราณโดยทำตามหลักของช่างเจ๊กฮุยและช่างเจ๊กผ่นซึ่งเป็นช่างสร้างเครื่องดนตรีไทยที่ได้รับความนิยมในสมัยโบราณ

ผลการวิจัยพบว่า กรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชโล ใจชื่น ใช้อุปกรณ์การสร้างแบบโบราณและการประยุกต์ใช้อุปกรณ์ในการสร้างผืนระนาดเอก ได้แก่ การใช้เศษกระจกแต่งผืนระนาดเอก วิธีการทำเดือยเพื่อประกอบไม้ของรางระนาดเอกเข้าด้วยกัน ผืนระนาดเอก 21 ลูกโดยใช้การแกะสลักเท้าระนาดเอกซึ่งไม่พบในสมัยปัจจุบัน และกระสวนที่ครูได้พัฒนาจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ กรรมวิธีทั้งหมดที่ส่งผลต่อคุณภาพเสียงของระนาดเอกมี 6 ประการ คือ 1. ลักษณะการเลือกไม้ทำผืนระนาดเอก มีวิธีการเลือกไม้ที่ไม่มีตำหนิและเป็นไม้ตันเดียวกันทั้งผืน 2. การผสมตะกั่วมีสูตรเฉพาะที่ทำขึ้นเอง 3. การบากท้องผืนระนาดเอกใช้กลวิธีเฉพาะตัวมีขั้นตอนที่ประณีตซึ่งส่งผลต่อเสียงสูงเสียงต่ำของระนาดเอก 4. การเจาะรูร้อยเชือก ถ้าเจาะกว้างไปจะมีผลต่อคุณภาพเสียงทำให้เสียงระนาดเอกสูงขึ้นแต่ถ้าเจาะแคบไปจะทำให้เชือกไม่สามารถร้อยผ่านได้ 5. กระสวนผืนระนาดเอกของครูชโล ใจชื่น เป็นกระสวนที่ครูได้ปรับและพัฒนาจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครูชโล ใจชื่น 6. รางระนาดเอก มีสัดส่วนที่เฉพาะ ทำให้คุณภาพเสียงของระนาดเอกออกมาเสียงดังกังวาน สมบูรณ์ และสวยงาม

สาขาวิชา ดุริยางค์ไทย

ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5986741835 : MAJOR THAI MUSIC

KEYWORD: RANAD EK, MAKING PROCESS, CHALOW JAICHAN

WOOTHIPONG THOWLADDA : MAKING PROCESS OF RANAD EK BY KRU CHALOW JAICHAN. ADVISOR: ASST. PROF. PATTARA KOMKUM, D.F.A.

The purposes of this research, “The Making Process of the Ranad Ek by Kru Chalow Jaichan”, are as follows: (1) To study the history of the creation of Kru Chalow Jaichan’s ranad ek, (2) To study the making methods of Kru Chalow Jaichan’s ranad ek. and (3) To study the unique features affecting the sound quality of ranad ek. Due to the advanced development of materials and tools nowadays, traditional Thai musical instrument makers can produce musical instruments more quickly, but at the expense of exquisiteness. However, Kru Chalow Jaichan, a traditional Thai musical instrument maker, still adheres to the ancient traditional Thai musical instruments making methods of Jek Hui and Jek Fon, two popular musical instrument makers in an ancient era.

The research found that in Kru Chalow Jaichan’s ranad ek making methods, the ancient tools and the application of tools are used in the making process of ranad ek wooden slats, for instance, pieces of glass are used to decorate wooden slats. Kru Chalow also utilizes the ancient method in which tenons are being made to attach wooden parts of boat-shaped resonator together. Kru Chalow’s ranad ek is in an ancient style which consists of 21 wooden slats and its pedestal is carved unlike those of modern time. Moreover, he has even developed his own unique pattern. In the making process, there are 6 methods which have significant impacts on the sound quality of the ranad ek. They are as follows: (1) The selection of wooden slats: the wood selected to make wooden slats needs to be flawless and from the same tree, (2) Self-created formula for lead mixing, (3) The elaborate and unique method used to chip off the underpart of wooden slats affecting the ranad ek’s low and high pitch, (4) The drilling of string holes: if the holes are made too wide, they will make the ranad ek’s pitch higher; however, if they are made too narrow, the strings will not be able to be threaded through. (5) The unique pattern of the ranad ek wooden slats improved and developed by Kru Chalow Jaichan, and (6) Specific proportions of the boat-shaped resonator. These methods make the sound quality resonant, complete, and exquisite.

Field of Study: Thai Music

Student's Signature .....

Academic Year: 2018

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้เพราะได้รับความอนุเคราะห์เมตตาเป็นอย่างสูงจาก ครูชลอ ใจชื่น ผู้เป็นครูให้ความรู้ในเรื่องกรรมวิธีการสร้างระนาดเอกกับผู้วิจัย เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านการสร้างระนาดเอก จึงขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาด้วยความเคารพอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ นายชุมพล เถาลัดดา นางสาวหยุด เถาลัดดา ผู้เป็นบิดาและมารดา นางสาวณัฐพร เถาลัดดา พี่สาว และนางสาวสิริมา คุณมาศ คอยอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนผู้วิจัยเป็นอย่างดี เป็นต้นแบบของการไม่ย่อท้อ และเป็นกำลังใจสำคัญให้ผู้วิจัยเสมอมา

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี พันโทเสนาะ หลวงสุนทร (ศิลปินแห่งชาติ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร ดร.วิระ พันธุ์เสือ ครูสืบศักดิ์ คุริยประณีต และครูประชา สามเสน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทย ที่ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ในเรื่องลักษณะระนาดเอกที่มีคุณภาพและลักษณะเฉพาะระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านยังคงให้ความสำคัญกับผู้วิจัยเสมอมา

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณชานันต์ ที่คอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและถามไถ่อยู่เสมอ

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน (ศาสตราจารย์) ที่คอยให้คำปรึกษาและถามไถ่อยู่เสมอ

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาอธิบายรายละเอียดและคอยเป็นที่ปรึกษาอยู่ตลอด ให้ความกรุณาตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องและให้คำปรึกษาในการทำงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สมบูรณ์

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาคม พรประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เผ่าสวัสดิ์ ที่คอยให้กำลังใจ ให้หลักคำสอน ข้อคิดดีๆ คอยแบ่งปันประสบการณ์ต่าง ๆ ชี้แนะแนวทางให้ผู้วิจัยและเพื่อน ๆ เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ ถามไถ่ถึงวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ

ขอบคุณเพื่อน ๆ น้อง ๆ รุ่น 16 หลักสูตรปริญญาโท (ภาคนอกเวลาราชการ) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ อยู่เคียงข้างกันเสมอมา ทั้งยามทุกข์และยามสุข อีกทั้งยังมอบกำลังใจให้ด้วยดีตลอดมา

ผู้วิจัยขออุทิศคุณงามความดีทั้งหลายที่เกิดขึ้นในวิทยานิพนธ์นี้ แก่ครูชลอ ใจชื่น ผู้เป็นครูให้ความรู้ในเรื่องกรรมวิธีการสร้างระนาดเอกกับผู้วิจัย หากงานวิจัยฉบับนี้ผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับข้อบกพร่องนั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว แต่หากงานวิจัยฉบับนี้ยังมีผลประโยชน์ต่อวิชาชีพดนตรีไทย ผู้วิจัยขออุทิศกุศลทั้งหลายแก่บูรพาจารย์ทางดนตรีไทยที่ได้สืบสาน อารัมภ์รักษาวัฒนธรรมทางดนตรีไทยให้อยู่คู่ชาติมาจนถึงปัจจุบัน

วุฒิพงศ์ เถาลัดดา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 ประวัติความเป็นมาของขนาดเอก.....	5
2.2 ลักษณะและส่วนประกอบของขนาดเอก.....	8
2.3 ลักษณะขนาดเอกที่มีคุณภาพ.....	13
บทที่ 3 ประวัติชีวิตครูชลอ ใจชื่น.....	24
3.1 ชีวิตวัยเยาว์.....	24
3.2 ชีวิตวัยเรียน.....	26
3.3 ประวัติครอบครัว.....	28
3.4 ชีวิตทำงาน.....	33
3.5 ประสบการณ์ดนตรีไทย.....	35

3.6	ประสบการณ์ช่าง	40
3.7	ผลงานและเกียรติยศทางดนตรีไทย	43
3.8	ทัศนคติด้านดนตรีไทย	45
3.9	ทัศนคติด้านงานช่าง	47
3.10	ชีวิตบั้นปลาย	49
บทที่ 4	กรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชโล ใจชื่น	51
4.1	วัสดุและอุปกรณ์ในการสร้างระนาดเอก	51
4.2	ขั้นตอนการสร้างรางระนาดเอก	66
4.2.1	การสร้างโชนระนาดเอก	66
4.2.2	การสร้างรางระนาดเอก	75
4.2.3	การสร้างเท้าระนาดเอก	99
4.3	ขั้นตอนการสร้างผืนระนาดเอก	116
บทที่ 5	ลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชโล ใจชื่น ที่มีผลต่อคุณภาพเสียง	139
5.1	พันโทเสนาะ หลวงสุนทร	139
5.2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร	141
5.3	รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี	143
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	147
6.1	บทสรุป	147
6.2	ข้อเสนอแนะ	148
บรรณานุกรม	.....	149
ประวัติผู้เขียน	.....	152

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ตารางกระสวนฟันขนาดเอกของครุชลอ ใจขึ้น.....	118

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ระนาดเอก.....	8
ภาพที่ 2.2 รางระนาดเอก	9
ภาพที่ 2.3 แท้ระนาดเอก	10
ภาพที่ 2.4 โจนระนาดเอก.....	10
ภาพที่ 2.5 ฝืนระนาดเอก	11
ภาพที่ 2.6 ไม้ نرم	12
ภาพที่ 2.7 ไม้แข็ง.....	13
ภาพที่ 3.1 ครูชลอ ใจชื้น.....	24
ภาพที่ 3.2 ครูชลอ ใจชื้น อุปสมบท	27
ภาพที่ 3.3 ครูชลอ ใจชื้น เข้าพิธีสมรส	28
ภาพที่ 3.4 ครูชลอ ใจชื้น พักผ่อนกับครอบครัว.....	29
ภาพที่ 3.5 ครูชลอ ใจชื้น พักผ่อนกับครอบครัว ณ อุทยานประวัติศาสตร์พระมรุ้ง	30
ภาพที่ 3.6 ครูชลอ ใจชื้น พักผ่อนกับครอบครัว ณ จังหวัดกาญจนบุรี	31
ภาพที่ 3.7 ครูชลอ ใจชื้นถ่ายรูปคู่กับภรรยา ณ อำเภอลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	32
ภาพที่ 3.8 ครูชลอ ใจชื้นถ่ายรูปงานรับปริญญาลูกชาย	32
ภาพที่ 3.9 บัตรประชาชนใบแรกของครูชลอ ใจชื้น	33
ภาพที่ 3.10 บัตรประจำตัวข้าราชการของครูชลอ ใจชื้น	33
ภาพที่ 3.11 ครูชลอ ใจชื้น ชุดเครื่องแบบข้าราชการ.....	34
ภาพที่ 3.12 ครูชลอ ใจชื้น นั่งคุยกับหม่อมหลวงสุรักษ์ สวัสดิกุล (หม่อมตู่).....	35
ภาพที่ 3.13 ครูชลอ ใจชื้น ร่วมบรรเลงดนตรีไทยกับหม่อมหลวงสุรักษ์ สวัสดิกุล (หม่อมตู่).....	35
ภาพที่ 3.14 ครูชลอ ใจชื้น และคณะกรรมการศิลปากร ณ ประเทศอินโดนีเซีย	36

ภาพที่ 3.15 ครูชลอ ใจขึ้น และคณะกรรมการศิลปากรบรรเลงดนตรีไทย ณ ประเทศอินโดนีเซีย	36
ภาพที่ 3.16 ครูชลอ ใจขึ้น บรรเลงดนตรีไทย.....	38
ภาพที่ 3.17 ครูชลอ ใจขึ้น บรรเลงดนตรีไทย ณ โรงพยาบาลสงฆ์	39
ภาพที่ 3.18 ครูชลอ ใจขึ้น บรรเลงดนตรีไทย ณ โรงพยาบาลกลาง.....	39
ภาพที่ 3.19 ครูชลอ ใจขึ้น นั่งผ่อนคลาย.....	40
ภาพที่ 3.20 ครูชลอ ใจขึ้น จับมือห้องพิธีไหว้ครูประจำปีมหาวิทยาลัยรามคำแหง	42
ภาพที่ 3.21 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานของแก่ครูชลอ ใจขึ้นใน งานบรรเลงดนตรีงานพระสยามเทวาริราช	43
ภาพที่ 3.22 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงฉายภาพร่วมกับครูดนตรีไทย อาวุโสในงานวิเศษศิลป์.....	44
ภาพที่ 3.23 ครูชลอ ใจขึ้น ณ ประเทศอินโดนีเซีย.....	45
ภาพที่ 3.24 ครูชลอ ใจขึ้น บันทึกภาพกับผลงานการผลิตไม้ระนาดและไม้หนัง	47
ภาพที่ 3.25 ครูชลอ ใจขึ้น นั่งพักผ่อนที่ห้องรับแขก.....	49
ภาพที่ 4.1 ตลับเมตร.....	51
ภาพที่ 4.2 ไม้บรรทัด	52
ภาพที่ 4.3 หินลับมีด.....	52
ภาพที่ 4.4 ปากการัดไม้รูปตัวซี 6 นิ้ว.....	53
ภาพที่ 4.5 กุญแจเลื่อน	53
ภาพที่ 4.6 ตะไบแบน.....	54
ภาพที่ 4.7 ตะไบบุง.....	54
ภาพที่ 4.8 คีมลือค.....	55
ภาพที่ 4.9 ขวานหน้าเดียว ด้ามไม้.....	55
ภาพที่ 4.10 ไม้บรรทัดฉาก.....	56
ภาพที่ 4.11 เขาควยวัดนอก.....	56

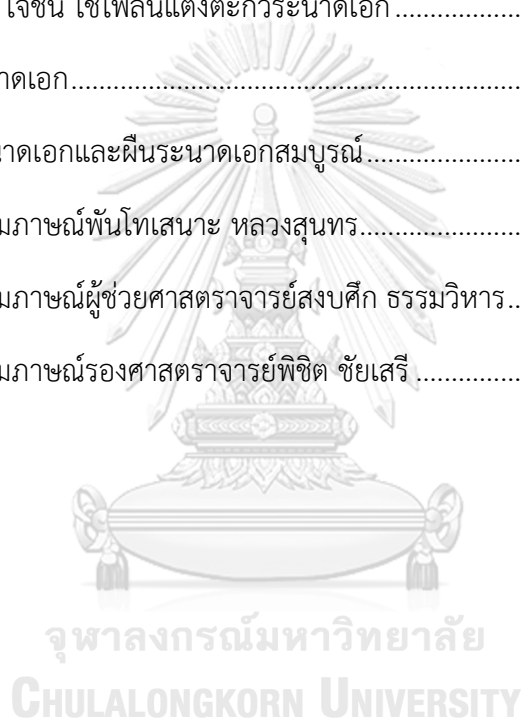
ภาพที่ 4.12 ค้อนเหล็ก.....	57
ภาพที่ 4.13 สิวปากบางด้ามตอก 1 นิ้ว.....	57
ภาพที่ 4.14 คีมปากจิ้งจก.....	58
ภาพที่ 4.15 ไชควงปากแบน.....	58
ภาพที่ 4.16 สิวลบเหลี่ยมขนาดกลาง.....	59
ภาพที่ 4.17 กบชูด.....	59
ภาพที่ 4.18 สิวลบเหลี่ยมขนาดเล็ก.....	60
ภาพที่ 4.19 ค้อนถอนตะปู.....	60
ภาพที่ 4.20 กบไฟฟ้า.....	61
ภาพที่ 4.21 เลื่อยลันดา.....	61
ภาพที่ 4.22 เลื่อยตัดเหล็ก.....	62
ภาพที่ 4.23 เครื่องขัดไฟฟ้า (กระดาศทราย).....	62
ภาพที่ 4.24 เลื่อยจิ๊กซอร์.....	63
ภาพที่ 4.25 เครื่องเจียรลูกหมุน.....	63
ภาพที่ 4.26 ปากการัดไม้รูปตัวซี 4 นิ้ว.....	64
ภาพที่ 4.27 ปากการัดไม้รูปตัวซี 8 นิ้ว.....	64
ภาพที่ 4.28 กบไสไม้.....	65
ภาพที่ 4.29 กบไสทองผืนขนาดเอก.....	65
ภาพที่ 4.30 ไม้ทำโขนขนาดเอก.....	66
ภาพที่ 4.31 ครุชลอ ใจขึ้น ใช้กบไสไม้.....	67
ภาพที่ 4.32 ครุชลอ ใจขึ้น วัดขนาดความหนาของไม้ทำโขนขนาดเอก.....	68
ภาพที่ 4.33 พิมพ์แบบโขนขนาดเอก.....	68
ภาพที่ 4.34 เลื่อยจิ๊กซอร์ตัดไม้โขนขนาดเอก.....	69
ภาพที่ 4.35 โขนขนาดเอกเมื่อวัดตามพิมพ์และตัดออก.....	70

ภาพที่ 4.36	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้กบไสไม้ไสส่วนโขนระนาดเอก	71
ภาพที่ 4.37	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้ค้อนตอกสั้วตักแต่งโขนระนาดเอก	72
ภาพที่ 4.38	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้ไม้บรรทัดวัดโขนระนาดเอกและใช้ดินสอขีดเส้น.....	72
ภาพที่ 4.39	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้เลื่อยตัดเหล็กเซาะโขนระนาดเอก	73
ภาพที่ 4.40	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้กบเหล็กไสไม้บริเวณโดยรอบขอบโขนระนาดเอก	74
ภาพที่ 4.41	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้เลื่อยเหล็กแต่งโขนระนาดเอก	74
ภาพที่ 4.42	ไม้ทำรางระนาดเอก.....	75
ภาพที่ 4.43	ความกว้างของรางระนาดเอก.....	76
ภาพที่ 4.44	ครูชลอ ใจขึ้น วัดขนาดความหนาของระนาดเอก.....	77
ภาพที่ 4.45	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้เลื่อยไม้ เลื่อยรางระนาดเอก	78
ภาพที่ 4.46	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้กบไสไม้แต่งรางระนาดเอก.....	79
ภาพที่ 4.47	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้สั้วแต่งรางระนาดเอก	80
ภาพที่ 4.48	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้ลูกหมูแต่งด้านหน้ารางระนาดเอก	81
ภาพที่ 4.49	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้ไม้บรรทัดวัดเพื่อให้ดินสอขีดเส้นรางระนาดเอก	82
ภาพที่ 4.50	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้เลื่อยตัดไม้ตัดส่วนขอบรางระนาดเอก	82
ภาพที่ 4.51	ขอบรางระนาดเอกเมื่อใช้เลื่อยตัดแล้ว.....	83
ภาพที่ 4.52	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้เลื่อยจิ๊กซอว์ตัดขอบรางระนาดเอกเพื่อทำเดือย	84
ภาพที่ 4.53	เดือยรางระนาดเอก.....	84
ภาพที่ 4.54	ขนาดของเดือยขอบรางระนาดเอก	85
ภาพที่ 4.55	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้ดินสอขีดเส้นเพื่อทำเดือยโขนระนาดเอก	86
ภาพที่ 4.56	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้สั้วขนาดเล็กทำเดือยโขนระนาดเอก	87
ภาพที่ 4.57	ครูชลอ ใจขึ้น ใช้เลื่อยเหล็กแต่งเดือยโขนระนาดเอก.....	87
ภาพที่ 4.58	รูสอดเดือยโขนระนาดเอก	88
ภาพที่ 4.59	รูสอดเดือยโขนระนาดเอกเสร็จสมบูรณ์.....	89

ภาพที่ 4.60 ครูชลอ ใจชื่น ทดสอบทาบเดี่ยวรางวัลรางขนาดเอกเข้ากับรูสอดเดี่ยวโขนขนาดเอก...	89
ภาพที่ 4.61 ครูชลอ ใจชื่น อัดทาบเพื่อประกอบรางวัลรางขนาดเอกเข้ากับโขนขนาดเอก.....	90
ภาพที่ 4.62 ครูชลอ ใจชื่น ตอกตะปูเพื่อประกอบรางวัลรางขนาดเอกเข้ากับโขนขนาดเอก.....	90
ภาพที่ 4.63 ครูชลอ ใจชื่น วัดขนาดท้องรางวัลรางขนาดเอก	91
ภาพที่ 4.64 ตะปูควงที่ใช้ไขประกอบท้องรางวัลรางขนาดเอกเข้ากับรางวัลรางขนาดเอก.....	93
ภาพที่ 4.65 การเลือกไม้ทำคิ้วรางวัลรางขนาดเอก	93
ภาพที่ 4.66 ไม้คิ้วรางวัลรางขนาดเอก	95
ภาพที่ 4.67 ครูชลอ ใจชื่น พ่นสีคิ้วรางวัลรางขนาดเอก	96
ภาพที่ 4.68 ครูชลอ ใจชื่น ใช้สว่านเจาะรูเพื่อประกอบคิ้วรางวัลรางขนาดเอก.....	97
ภาพที่ 4.69 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ตะปูทองเหลืองตอกประกอบคิ้วรางวัลรางขนาดเอก	97
ภาพที่ 4.70 ไม้คิ้วที่ประกอบเข้ากับด้านขอบบนของรางวัลรางขนาดเอก.....	98
ภาพที่ 4.71 ตะปูควงที่ใช้ประกอบคิ้วรางวัลรางขนาดเอกด้านในรางวัลรางขนาดเอก	99
ภาพที่ 4.72 พิมพ์แบบเท้ารางวัลรางขนาดเอก	99
ภาพที่ 4.73 เท้ารางวัลรางขนาดเอก	100
ภาพที่ 4.74 การใช้มีดปลายแหลมแต่งเดี่ยวเท้ารางวัลรางขนาดเอก.....	101
ภาพที่ 4.75 เดี่ยวเท้ารางวัลรางขนาดเอกด้านหัวเหยี่ยวและด้านหางเหยี่ยว (ด้านสกัด)	101
ภาพที่ 4.76 เท้ารางวัลรางขนาดเอกเตรียมพร้อมประกอบเข้าเดี่ยว.....	102
ภาพที่ 4.77 ครูชลอ ใจชื่น ประกอบเท้ารางวัลรางขนาดเอก.....	102
ภาพที่ 4.78 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ซี่เลื่อยใส่และใช้กาวร้อนใส่เพื่อแต่งเท้ารางวัลรางขนาดเอก	103
ภาพที่ 4.79 ครูชลอ ใจชื่น ประกอบเท้ารางวัลรางขนาดเอก.....	104
ภาพที่ 4.80 เท้ารางวัลรางขนาดเอกเสร็จสมบูรณ์.....	105
ภาพที่ 4.81 ครูชลอ ใจชื่น มารับรางวัลรางขนาดเอกจากช่างนคร	106
ภาพที่ 4.82 รางวัลรางขนาดเอกหลังจากขัดมันและเดินเส้นขอบดำ.....	107
ภาพที่ 4.83 โขนรางวัลรางขนาดเอกเสร็จสมบูรณ์	108

ภาพที่ 4.84 ตะขอรางขนาดเอก.....	109
ภาพที่ 4.85 ครูชลอ ใจขึ้น แต่งห้องรางขนาดเอกเพื่อประกอบเท้าขนาดเอก.....	110
ภาพที่ 4.86 ครูชลอ ใจขึ้น วัดรางขนาดเอกกับเท้าขนาดเอกเพื่อเตรียมประกอบ	111
ภาพที่ 4.87 ครูชลอ ใจขึ้น ประกอบเท้าขนาดเอกเข้ากับรางขนาดเอก.....	111
ภาพที่ 4.88 ครูชลอ ใจขึ้น ตัดผ้ากำมะหยี่เพื่อทำหมอนรองขนาดเอก	113
ภาพที่ 4.89 ครูชลอ ใจขึ้น เย็บกำมะหยี่เข้ากับหวาย	114
ภาพที่ 4.90 ครูชลอ ใจขึ้น เย็บกำมะหยี่เข้ากับหวาย	115
ภาพที่ 4.91 รางขนาดเอกสมบูรณ์.....	116
ภาพที่ 4.92 กระสวนผืนขนาดเอก.....	116
ภาพที่ 4.93 ครูชลอ ใจขึ้น เลือกไม้ชิงชันเพื่อทำผืนขนาดเอก.....	119
ภาพที่ 4.94 ครูชลอ ใจขึ้น เคาะลูกขนาดเอกเพื่อฟังเสียงสูงต่ำ	120
ภาพที่ 4.95 ครูชลอ ใจขึ้น ใช้มีดตัดลูกขนาดเอก	121
ภาพที่ 4.96 ครูชลอ ใจขึ้น ใช้กบไสไม้แต่งลูกขนาดเอก.....	122
ภาพที่ 4.97 ครูชลอ ใจขึ้น วัดกระสวนขนาดเอก.....	123
ภาพที่ 4.98 ครูชลอ ใจขึ้น วัดผืนขนาดเอกเพื่อเจาะรูร้อยเชือก.....	124
ภาพที่ 4.99 ครูชลอ ใจขึ้น เจาะรูร้อยเชือกผืนขนาดเอก	125
ภาพที่ 4.100 ครูชลอ ใจขึ้น ใช้กบไสไม้แต่งผืนขนาดเอกด้านบน	126
ภาพที่ 4.101 ครูชลอ ใจขึ้น ใช้เครื่องขัดกระดาษทรายขัดผืนขนาดเอกด้านบน	127
ภาพที่ 4.102 ครูชลอ ใจขึ้น ลูกขนาดเอกด้านบนที่ผ่านการไสเรียบร้อย.....	127
ภาพที่ 4.103 ครูชลอ ใจขึ้น ร้อยเชือกผืนขนาดเอก	128
ภาพที่ 4.104 ครูชลอ ใจขึ้น ใช้ลูกหมูแต่งขอบลูกขนาดเอก	129
ภาพที่ 4.105 ผืนขนาดเอกเตรียมติดตะกั่วขนาดเอก.....	130
ภาพที่ 4.106 ตะกั่ว.....	131
ภาพที่ 4.107 ครูชลอ ใจขึ้น ติดตะกั่วลูกขนาดเอก.....	132

ภาพที่ 4.108	ครูชลอ ใจชื่น ใช้น้ำมันตะกั่วขนาดเอกเพื่อติดใส่ลูกระนาดเอก.....	133
ภาพที่ 4.109	ครูชลอ ใจชื่น ใช้เม็ดแต่งตะกั่วขนาดเอก	133
ภาพที่ 4.110	ฝืนระนาดเอกที่ติดตะกั่วเรียบร้อยแล้ว	134
ภาพที่ 4.111	ครูชลอ ใจชื่น ใช้ค้อนและสิ่วบากทองฝืนระนาดเอก.....	134
ภาพที่ 4.112	ครูชลอ ใจชื่น ใช้ลูกหมูขัดฝืนระนาดเอก	135
ภาพที่ 4.113	ครูชลอ ใจชื่น ใช้เศษกระจกแต่งฝืนระนาดเอก.....	136
ภาพที่ 4.114	ครูชลอ ใจชื่น ใช้ไฟลนแต่งตะกั่วขนาดเอก	137
ภาพที่ 4.115	ฝืนระนาดเอก.....	137
ภาพที่ 4.116	ร่างระนาดเอกและฝืนระนาดเอกสมบูรณ์.....	138
ภาพที่ 4.117	ผู้วิจัยสัมภาษณ์พันโทเสนาะ หลวงสุนทร.....	139
ภาพที่ 4.118	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร.....	141
ภาพที่ 4.119	ผู้วิจัยสัมภาษณ์รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี	143

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระนาดเอกเป็นเครื่องตีชนิดหนึ่ง กำเนิดเสียงโดยไม้ระนาดกระทบกับลูกระนาดทำให้เกิดเสียงดังกังวานไพเราะ บรรเลงได้ทั้งเดี่ยวและรวมวง การบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกเพื่อแสดงทักษะของผู้บรรเลงและแสดงทางของครูผู้สอน แต่เมื่อระนาดเอกบรรเลงรวมวงกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นจะมีหน้าที่เป็นผู้นำวง

ผืนของระนาดเอกมีขนาดติดกัน ซึ่งแขวนไว้บนราง ใช้ไม้ตีเกิดเสียงกังวานลั่นกันตามต้องการ ใช้เป็นเครื่องบรรเลงทำนองเพลงได้ ต่อมาประดิษฐ์ขึ้นเป็นขนาดต่าง ๆ นั้นว่า “ลูกระนาด” และเรียกลูกระนาดที่ร้อยเชือกเข้าไว้เป็นแผ่นเดียวกันว่า “ผืน” ส่วนการทำรางระนาดนั้นเพื่อให้อุ้มเสียงเป็นรูปคล้ายลำเรือ ทางหัวและท้ายโค้งขึ้น เรียกว่า “รางระนาด” (ธนิต อยู่โพธิ์, 2530: 11)

อรรพรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประกอบของระนาดเอก แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1. รางระนาด รางเป็นส่วนที่เป็นกล่องเสียง รางระนาดส่วนใหญ่นิยมทำด้วยไม้สัก หรือไม้เนื้อแข็งบางชนิด เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะค่า (ลายปุม) ไม้มะริด รางระนาดบางรางจะมีการแกะลวดลายหรือฝังมุกประกอบงาให้ดูสวยงาม รางระนาดประกอบด้วยไม้แผงรางหรือข้างรางหนาประมาณ 0.5 นิ้ว มีลักษณะโค้ง หนุนได้ลักษณะ มีไม้แผ่นด้านล่างเรียก ท้องราง ปลายทั้งสองข้างของรางเป็นแผ่นไม้กว้างประมาณ 8 นิ้ว ยาวประมาณ 17 นิ้ว เป็นรูปทรงใบรี เรียกว่า โขน และมีตะขอยู่อ้างละ 2 อัน เพื่อแขวนผืนระนาด วัดความยาวจากปลายโขนด้านหนึ่งยาวประมาณ 120 เซนติเมตร ส่วนล่างตรงกลางของรางมีที่รองรับรางติดอยู่เรียกว่า เท้า มีลักษณะเป็นพานแว่นฟ้า 2. ผืนระนาดเอก ผืนระนาดเอกแต่โบราณนิยมใช้ไม้ไผ่ชนิดหนึ่งเรียกว่า ไผ่บง ทำลูกระนาด นิยมกันว่าให้เสียงที่นุ่มนวลไพเราะ แต่ต่อมาใช้ไม้แก่นทำลูกระนาดกันมากขึ้น เช่น ไม้ชิงชัน ไม้พะยุง ไม้มะหาด ผืนระนาดผืนหนึ่งจะมี 21 ลูก แต่ในปัจจุบันบางผืนจะมี 22 ลูก ลูกทวนซึ่งเป็นลูกใหญ่ที่สุดและมีเสียงต่ำสุดนั้นกว้างประมาณ 2 นิ้ว ยาว 16 นิ้ว ลูกถัดจากนั้นจะลดหลั่นกันลงไปจนถึงลูกสุดท้ายซึ่งเรียกว่า ลูกยอด ลูกยอดเป็นลูกที่เล็กสุด และมีเสียงสูงสุด มีความยาว 12 นิ้ว ตรงรอยปาดด้านล่างของลูกระนาดจะใช้ตะกั่วผสมขี้ผึ้งถ่วงเสียงให้ได้ระดับตามต้องการ ลูกระนาดทั้งหมดจะถูกนำมาเจาะรูหัวท้ายข้างละ 2 รู

สำหรับร้อยเชือกผูกแขวนกับตะขอที่โคนทั้ง 2 ข้าง รางระนาดเอกและฝึนระนาดเอก ถือเป็น ส่วนประกอบที่สำคัญและมีความละเอียดอ่อนในเรื่องของความสวยงาม เสียง และกรรมวิธีในการผลิต (อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ, 2546: 75-76)

ระนาดเอกถือเป็นเครื่องดนตรีที่มีกรรมวิธีในการสร้างที่ละเอียดอ่อนทั้งในเรื่องของการเหลา ฝึนระนาด ตัดตะกั่ว เจาะรูระนาด ประกอบรางระนาด การเชียวคิ้ว ซึ่งการเหลาฝึนระนาดซึ่งต้องใช้ กระสวนเฉพาะของช่างนั้น ๆ เป็นเอกลักษณ์ของช่างแต่ละบุคคล ทำให้ต้องใช้ช่างที่มีประสบการณ์ และฝีมืออย่างมาก

ครูชลอ ใจชื่น เกิดเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2478 อายุ 82 ปี เกิดที่จังหวัดสุพรรณบุรี และย้ายมาอยู่ที่บ้านบางลำพูเมื่ออายุ 22 ปี จากนั้นปี พ.ศ. 2519 ย้ายมาอยู่ที่บ้านเลขที่ 424 ซอยวัด กัลยาณัม แขวงวัดกัลยาณัม เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ในชีวิตบั้นปลายครูชลอ ใจชื่นย้ายมาอยู่ที่ 190/37 หมู่ 1 หมู่บ้านตริมวิมล 2 ซอยสวนผัก 32 ถนนสวนผัก ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130

ครูชลอ ใจชื่นมีความสนใจทางด้านดนตรีไทย จึงมาเรียนปี่พาทย์ที่บ้านบางลำพูกับครูโชติ ดุริยประณีต ชื่น ดุริยประณีต สืบสุด ดุริยประณีต ประสงค์ พิณพาทย์ และครูสอน วงฆ้อง ซึ่งครูท่าน เป็นคนฆ้องวงใหญ่

ครูชลอ ใจชื่น ยังมีความสามารถในการทำเครื่องดนตรีไทย เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้อง วงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก ไม้ระนาดเอก (ไม้ نرم) ไม้ระนาดเอก (ไม้แข็ง) ไม้ระนาดทุ้ม ไม้ฆ้องวงใหญ่ (ไม้ หนึ่ง) ไม้ฆ้องวงใหญ่ (ไม้ نرم) ไม้ฆ้องวงเล็ก (ไม้หนึ่ง) ไม้ฆ้องวงเล็ก (ไม้ نرم) ไม้ฆ้องมอญ และไม้ดีด กลองแขก ไม้ซิม เป็นต้น จนเป็นที่ยอมรับในวงการนักดนตรีไทย ครูชลอ ใจชื่นได้เรียนการทำเครื่อง ดนตรีไทยจากเจ๊กฮุยและเจ๊กฝน ซึ่งอพยพมาจากประเทศจีน ทำเครื่องดนตรีไทยขายประจำบ้าน บางลำพูที่ได้รับการยอมรับสมัยนั้น ครูชลอ ใจชื่น มีความสนใจทางด้านการทำเครื่องดนตรีไทย จึงได้ ศึกษาการทำเครื่องดนตรีไทยกับเจ๊กฮุยและเจ๊กฝน ความมุ่งมั่นในการทำเครื่องดนตรีไทยของครู ชลอ ใจชื่น ทำให้เจ๊กฮุยและเจ๊กฝนเห็นพรสวรรค์และพรแสวงของครูชลอ ใจชื่น จึงรับเป็นลูกศิษย์ และถ่ายทอดกลวิธีการทำเครื่องดนตรีไทยให้แก่ครูชลอ ใจชื่น ปัจจุบันครูชลอ ใจชื่น ถือเป็นผู้มี ความสามารถในการทำเครื่องดนตรีไทยมากจึงได้สืบทอดการทำเครื่องดนตรีไทยของบ้านบางลำพู ต่อมา

ครูชลอ ใจชื่น ซึ่งมีความรักในการสร้างเครื่องดนตรีได้จึงได้ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำเครื่องดนตรีไทยขายและรับซ่อมเครื่องดนตรีไทยประเภทปี่พาทย์ นอกจากนี้ครูชลอ ใจชื่น ยังได้รับเชิญให้ไปสอนวิชาซ่อมเครื่องดนตรีไทยที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และได้รับเชิญบรรเลงเครื่องดนตรีไทยและจัดบุรุษขายเครื่องดนตรีไทยในงานวิเศษศิลป์อีกด้วย

ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาวิธีการทำระนาดเอกได้อย่างละเอียดและสามารถทำระนาดเอกที่มีคุณภาพได้ด้วยตนเอง

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น
- 1.2.2 เพื่อศึกษากรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น
- 1.2.3 เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะพื้นระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่นที่มีผลต่อคุณภาพเสียง

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยฉบับนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินการดังนี้

- 1.3.1 รวบรวมข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดต่าง ๆ ได้แก่

- ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 1.3.2 สัมภาษณ์บุคคลข้อมูล ได้แก่

- ครูพันโทเสนาะ หลวงสุนทร (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง พ.ศ. 2555)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร ข้าราชการบำนาญ คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านฆ้องวงใหญ่

- รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี ข้าราชการบำนาญ คณะศิลปกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ครูสืบศักดิ์ ดุริยประณีต อดีตหัวหน้าแผนกดนตรีไทย กรมประชาสัมพันธ์
ผู้เชี่ยวชาญด้านระนาดทุ้ม

- อาจารย์ประชา สามเสน อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้เชี่ยวชาญด้านระนาดเอก

- ดร.วีระ พันธุ์เสื่อ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.3.3 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผล

1.3.4 รายงานผลการวิจัยและสรุปเสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานฉบับสมบูรณ์

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบประวัติการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น

1.4.2 ทราบกรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น

1.4.3 ทราบลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่นที่มีผลต่อคุณภาพเสียง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องกรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชโล ใจชื้นได้ค้นหาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของระนาดเอก
- 2.2 ลักษณะและส่วนประกอบของระนาดเอก
- 2.3 ลักษณะระนาดเอกที่มีคุณภาพ

2.1 ประวัติความเป็นมาของระนาดเอก

ระนาดเป็นเครื่องดนตรีประเภทตีทำด้วยไม้ ท่านผู้รู้ทางดนตรีได้ให้ข้อสันนิษฐานไว้ว่า ระนาดน่าจะมีวิวัฒนาการมาจากเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งที่เรียกว่า กรับ กรับทำด้วยไม้ 2 ชั้น ตีกระทบกันเป็นเสียง ต่อมามนุษย์เริ่มพัฒนาเสียงที่ซ้ำซากจึงนำกรับหลาย ๆ อันมาวางเรียงกัน และได้ปรับปรุงรูปร่าง ความสั้นยาว ความหนาบาง ให้เกิดเสียงลดหลั่นกันตามความต้องการ แล้วใช้เชือกร้อยไม้กรับเหล่านั้นเป็นผืนแขวนบนรางและใช้ไม้ตีให้เกิดเสียงบรรเลงเป็นทำนองได้ (อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ, 2546: 74)

ระนาดเอก เป็นเครื่องตีที่วิวัฒนาการมาจากกรับ โดยประดิษฐ์ไม้กรับให้มีขนาดลดหลั่นกันเจาะรูร้อยเชือกแล้วนำไปแขวนบนรางไม้เพื่อช่วยอุ้มเสียงให้เกิดความไพเราะลักษณะของระนาดค่อยเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ มีเสียงไพเราะยิ่งขึ้นจนถึงถือว่าเป็นเสียงมาตรฐานในวงดนตรีไทยระนาดรางหนึ่งจะมี 21 ลูกคำว่าระนาดเป็นคำไทยแผลงมาจากคำว่า “ราด” หมายถึงการวางเรียงแผ่ออกไปนับเป็น เครื่องดนตรีที่สำคัญของวงปี่พาทย์ไทย (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2542: 157)

ระนาดเอกเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีชนิดหนึ่งซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากกรับแต่เดิมคงใช้กรับ 2 อันตีเป็นจังหวะต่อมาได้นำกรับหลาย ๆ อันวางเรียงกันตีให้เกิดเสียงเรียงกันอย่างง่าย ๆ กัน ต่อมาวิวัฒนาการขึ้นมาอีกจากความรู้ความชำนาญของผู้ประดิษฐ์จึงคิดทำไม้รองเป็นรางหรือเรียกว่า “รางระนาด” เพื่อให้อุ้มเสียงได้แล้วใช้เชือกร้อย “ไม้กรับ” ขนาดต่าง ๆ กันให้ติดกันเรียงตามเสียงเรียกว่า “ผืนระนาด” ซึ่งแขวนไว้บนรางระนาดใช้ไม้ตีให้เกิดเสียงดังกังวานตามระดับเสียงไล่ลงมาหรือไล่ขึ้นไป

จากเสียงสูงเสียงต่ำหรือเสียงต่ำเสียงสูงเพื่อนให้เกิดเป็นทำนองเพลงได้ต่อมาได้แก้ไขตัดแปลงโดยใช้ซี่ผึ้งประสมกับตะกั่วติดหัวท้ายของไม้กรับเพื่อให้เกิดเสียงไพเราะยิ่งขึ้นจึงบัญญัติชื่อเครื่องดนตรีชนิดนี้ว่า “ระนาด” เรียก “ไม้กรับ” ที่ประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นขนาดต่าง ๆ นั้นว่า “ลูกระนาด” และเรียกลูกระนาดหลาย ๆ ลูกที่ร้อยเชือกเข้าไว้เรียกว่า “ผืนระนาด” (ชูเกียรติ วงษ์อ่อง, 2542: 5)

ระนาดเอกเป็นเครื่องดนตรีที่วิวัฒนาการมาจากกรับ โดยการนำเอากรับที่มีขนาดเล็กบ้างใหญ่บ้างสั้นบ้างยาวบ้างนำมารวมกันเป็นชุดจึงมีระนาดเสียงที่แตกต่างกันระนาดเอกนี้นักดนตรีนิยมเรียกกันสั้น ๆ ว่า “ระนาด” เริ่มมีการนำเอาระนาดเอกมาประสมในวงดนตรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาส่วนประกอบของระนาดเอกมีอยู่ด้วยกัน 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ รางและผืนระนาด (เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี, 2540: 34)

ระนาด เป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งซึ่งเห็นได้ว่าวิวัฒนาการมาจากกรับ แต่เดิมก็คงใช้ไม้กรับ 2 อันตีเป็นจังหวะ แล้วต่อมาเกิดความรู้เอาไม้มาทำอย่างกรับหลาย ๆ อัน วางเรียงตีให้เกิดเสียงหยาบ ๆ ขึ้นก่อน ต่อมาก็ประดิษฐ์แก้ไขตัดแต่งและใช้ซี่ผึ้งกับตะกั่วผสมกันติดหัวท้ายของไม้กรับถ่วงเสียงให้เกิดไพเราะยิ่งขึ้น เลยบัญญัติชื่อเครื่องดนตรีชนิดนี้ว่า “ระนาด” เรียก “ไม้กรับ” ที่ประดิษฐ์ขึ้นเป็นขนาดต่าง ๆ นั้นว่า “ลูกระนาด” และเรียกลูกระนาดที่ร้อยเชือกเข้าไว้เป็นแผ่นเดียวกันว่า “ผืน” ลูกระนาดแต่ก่อนทำด้วยไม้ไผ่ ขึ้นที่เรียกว่า ไผ่บงและไผ่ตง ต่อมาผู้มีผู้นำเอาไม้แก่น เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะหาด ไม้พะยุง มาเหลาใช้บ้าง แต่ที่นิยมกันมากนั้นใช้ไม้ไผ่บงว่าได้เสียงเพราะดี ทำรางเพื่อให้อุ้มเสียงเป็นรูปคล้ายลำเรือ ทางหัวและท้ายโค้งขึ้นเรียกว่า “ราง(ระนาด)” เรียกแผ่นไม้ปิดหัวและท้ายรางระนาดว่า “โชน” และเรียกรวมทั้งรางและผืนรวมกันเป็นลักษณะนามว่า “ราง” (หนังสือที่ระลึกในการพระราชทานเพลิงศพ หม่อมราชวงศ์เทพยพงศ เทวกุล, 2551: 14)

ระนาดเอก เป็นเครื่องดนตรีที่พัฒนามาจากกรับ ระนาดเอกประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นกล่องเสียงเรียกว่า “รางระนาด” มีลักษณะเป็นรางนอนคล้ายเรือ มีฐานคล้ายพานรองรับ รางระนาดเอกอาจทำด้วยไม้ธรรมดาหรือแกะสลักเป็นรูปลายไทยลงรักปิดทองเพื่อให้ดูสวยงาม และส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่ทำให้เกิดเสียง เรียกว่า “ผืนระนาด” ซึ่งประกอบด้วยลูกระนาดประมาณ 21-22 ลูก ทำด้วยไม้ไผ่ตงหรือไม้ชนิดอื่นมีรูปร่างขนาดเล็กคล้ายกรับ เจาะรู ร้อยด้วยเชือกตลอดทั้งผืน ด้านล่างของลูกระนาดแต่ละลูกจะปาดให้มีความหนาบางไม่เท่ากันถ่วงด้วยซี่ผึ้งเพื่อทำให้เกิดเสียงที่แตกต่างกัน (จรินทร์ เทพสงเคราะห์, 2557: 27-28)

ระนาดคือเครื่องตีที่นิยมมาประสมวงปี่พาทย์ จึงเป็นของจำเป็นและขาดมิได้หากขาดระนาดไปจะไม่เรียกวงดนตรีนั้นว่าวงปี่พาทย์ ระนาดมี 4 อย่าง คือ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก สองชนิดแรกทำด้วยไม้ ซึ่งแต่เดิมนิยมใช้ไม้ไผ่ตง เหลาเป็นลูกระนาด เรียกว่าไม้บั้ง ต่อมาอาจเปลี่ยนแปลงไปเป็นไม้เนื้อแข็งอื่น เช่น ไม้ชิงชัน ไม้ประดู่ ไม้มะหาด และไม้พะยุงก็ได้ ระนาดเอกมีเสียงสูง ทั้งผืนมี 21 ลูก ระนาดเอกนั้นเกิดก่อนตั้งแต่สมัยอยุธยา จึงใช้เป็นเครื่องดนตรีหลักในวงปี่พาทย์เครื่องห้าของโบราณมาแต่ต้น (พูนพิศ อมาตยกุล, 2529: 41)

ระนาดมีพัฒนาการมาจากเครื่องตีระบอกไม้ไผ่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่ยุคแรก ๆ ต่อมาแพร่หลายไปสู่ภาคตะวันออกของทวีปแอฟริกา (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2542: 172)

ระนาดเดิมใช้ไม้ไผ่ทำลูกระนาด ภายหลังจึงนำไม้แก่น เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะหาด ไม้พะยุง มาเหลาทำลูกระนาดบ้าง กล่าวกันว่า ระนาดมีวิวัฒนาการมาจากกรับ และบางท่านว่าน่าจะวิวัฒนาการมาจากโกร่ง ซึ่งทำเป็นท่อนสั้นบ้าง ยาวบ้าง เอามาเรียงกันเป็นเสียงต่าง ๆ ดังเครื่องดนตรีของชาวบาหลิในอินโดนีเซีย และชาวพื้นเมืองในแอฟริกา อย่างไรก็ตามนับได้ว่า ระนาดเป็นเครื่องดนตรีของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบทั่วไปใน พม่า ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย และมีร่องรอยว่ามีพัฒนาการอยู่ในประเทศไทย โดยคนไทยพื้นบ้านนิยมเล่นระนาดประกอบการแสดงละคร มาตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว (วัลภา ขวัญยืน และคณะ, 2535: 69)

ระนาดเอกเป็นเครื่องตีชนิดหนึ่งที่มีวิวัฒนาการมาจากกรับ แต่เดิมคงใช้กรับสองอันตีเป็นจังหวะ ต่อมาก็เกิดความคิดว่าถ้าเอากรับหลาย ๆ อันวางเรียงลาดลงไปแล้วแก้ไขประดิษฐ์ให้มีขนาดลดหลั่นกันแล้วทำรางรองอุ้มเสียง และใช้เชือกร้อยไม้กรับขนาดต่าง ๆ กันให้ติดกัน และชิงไว้บนรางใช้ไม้ตีให้เกิดเสียง นำตะกั่วผสมกับขี้ผึ้งมาถ่วงเสียง โดยติดหัวท้ายของไม้กรับนั้นให้เกิดเสียงไพเราะยิ่งขึ้นเรียกไม้กรับที่ประดิษฐ์เป็นขนาดต่าง ๆ นั้นว่า “ลูกระนาด” เรียกลูกระนาดที่ผูกติดกันเป็นแผ่นเดียวกันว่า “ผืน” ลูกระนาดนี้ทำด้วยไม้ไผ่ตงหรือไม้แก่น เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะหาด ไม้พะยุง ก็ได้ โดยนำมาเหลาให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ และทำรางเพื่ออุ้มเสียงเป็นรูปคล้ายลำเรือ ให้หัวและท้ายโค้งขึ้นเรียกว่า “รางระนาด” แผ่นไม้ที่ปิดหัวท้ายรางระนาดเราเรียกว่า “โชน” (ไพศาล อินทวงศ์, 2544: 66)

จากข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของระนาดเอกข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ระนาดเอก เป็นเครื่องตีที่วิวัฒนาการมาจากกรับ คือเอากรับหลาย ๆ อัน มาวางเรียงตีกันให้เกิดเสียง ไม้กรับที่เรียงกันนั้น มีขนาดต่าง ๆ กัน เรียกว่า ลูกระนาด ลูกระนาดเดิมทำด้วยไม้ไผ่ตง ภายหลังใช้ไม้แก่น

บ้าง เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะหาด ไม้พะยุง ทำรางเป็นรูปคล้ายลำเรือสำหรับซึ่งลูกระนาดที่ร้อยเชือกเรียงไว้แน่นเข้าที่โคนสองข้างหัวท้าย ลูกระนาดแต่ละลูกใช้ซี่ฝั้งกับตะกั่วผสมกันติดหัวท้ายถ่วงเสียงสูงต่ำไปเพราะขึ้น

2.2 ลักษณะและส่วนประกอบของระนาดเอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาพที่ 2.1 ระนาดเอก
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาถัดดา บันทึกภาพวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561

จากหนังสือดุริยางคศิลป์ ของสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สรุปเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะและส่วนประกอบของระนาดเอก ดังนี้

1. รางระนาด รางเป็นส่วนที่เป็นกล่องเสียง รางระนาดส่วนใหญ่นิยมทำด้วยไม้สัก หรือไม้เนื้อแข็งบางชนิด เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะค่า (ลายปุม) ไม้มะริด แต่เนื่องจากไม้ทั้ง 3 ชนิดนี้หายาก จึงมักพบแต่รางที่ทำด้วยไม้สักเป็นส่วนใหญ่ รางระนาดบางรางจะมีการแกะลวดลาย หรือฝังมุกประกอบงาให้ดูสวยงาม

รางระนาด ประกอบด้วยไม้แฉงรางหรือข้างรางหนาประมาณ 0.5 นิ้ว มีลักษณะโค้ง นูนได้ลักษณะ มีไม้แผ่นด้านล่างเรียก ท้องราง ปลายทั้งสองข้างของรางเป็นแผ่นไม้กว้างประมาณ 8 นิ้ว ยาวประมาณ 17 นิ้ว เป็นรูปทรงใบรี เรียกว่า โขน และมีตะขออยู่ข้างละ 2 อัน เพื่อแขวนฝืนระนาด วัดความยาวจากปลายโขนด้านหนึ่งยาวประมาณ 120 เซนติเมตร ส่วนล่างตรงกลางของรางมีที่รองรับรางติดอยู่เรียกว่า เเท้า มีลักษณะเป็นพานแว่นฟ้า (อรุวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ, 2546: 75)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 2.2 รางระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561

ภาพที่ 2.3 เทำระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561

ภาพที่ 2.4 โขนระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561

2. ผืนระนาดเอก ผืนระนาดเอกแต่โบราณนิยมใช้ไม้ไผ่ชนิดหนึ่งเรียกว่า ไผ่บง ทำลูกระนาด นิยมกันว่าให้เสียงที่นุ่มนวลไพเราะ แต่ต่อมาใช้ไม้แก่นทำลูกระนาดกันมากขึ้น เช่น ไม้ชิงชัน ไม้พะยุง ไม้มะหาด ผืนระนาดผืนหนึ่งจะมี 21 ลูก แต่ในปัจจุบันบางผืนจะมี 22 ลูก ลูกทวนซึ่งเป็นลูกใหญ่ที่สุดและมีเสียงต่ำสุดนั้นกว้างประมาณ 2 นิ้ว ยาว 16 นิ้ว ลูกถัดจากนั้นจะลดหลั่นกันลงไปจนถึงลูกสุดท้ายซึ่งเรียกว่า ลูกยอด ลูกยอดเป็นลูกที่เล็กสุด และมีเสียงสูงสุด มีความยาว 12 นิ้ว ตรงรอยปาดด้านล่างของลูกระนาดจะใช้ตะกั่วผสมขี้ผึ้งถ่วงเสียงให้ได้ระดับตามต้องการ ลูกระนาดทั้งหมดจะถูนำมาเจาะรูหัวท้ายข้างละ 2 รู สำหรับร้อยเชือกผูกแขวนกับตะขอที่โคนทั้ง 2 ข้าง (อรรถวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ, 2546: 75)

ภาพที่ 2.5 ผืนระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561

3. ไม้ระนาดเอก การบรรเลงระนาดเอก ที่สามารถทำให้เกิดเสียงที่นุ่มนวลหรือแข็งกร้าว ดุตันได้นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของไม้ตี ไม้ตีระนาดเอกมีอยู่ 2 ชนิด ไม้ نرمและไม้แข็ง

- ไม้ نرم เป็นไม้ตีระนาดเอกที่บริเวณส่วนหัวพันด้วยผ้าและรัดด้วยด้ายหลาย ๆ รอบมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 – 3.5 เซนติเมตร เมื่อนำมาตีจะมีเสียงนุ่มนวล

- ไม้แข็ง เป็นไม้ตีระนาดเอกที่บริเวณส่วนหัวพันผ้าและรัดด้วยด้ายอย่างแน่น แล้วชุบด้วยรักทึบให้แห้งจนมีความแข็ง เมื่อใช้ตีจะมีเสียงดัง (อรุณรัตน์ บรรจงศิลป์ และคณะ, 2546: 76)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 2.6 ไม้ نرم

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561

ภาพที่ 2.7 ไม้แข็ง

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561

2.3 ลักษณะระนาดเอกที่มีคุณภาพ

เครื่องบรรเลงทุกชนิด ทั้งตีดี สี ดี เป่า ย่อมมีเสียงต่าง ๆ แม้แต่เครื่องกำกับจังหวะ เช่น ฉิ่ง หรือ โทณร่ำมะนา ก็ยังมีไม่น้อยกว่า 2 เสียง ส่วนเครื่องดนตรีที่ทำลำนำนั้นย่อมเป็นสิ่งจำเป็นอยู่เองที่จะต้องมีเสียงสูงต่ำต่างกันหลาย ๆ เสียง แต่ถึงจะมีเสียงมากอย่างไรก็ตาม หลักของดุริยางคศาสตร์ก็ถือว่า มีเสียงเรียงเป็นลำดับต่างกันอยู่ 7 เสียงเท่านั้น จริงอยู่เครื่องดนตรีบางชนิดมีตั้ง 20 กว่าเสียง แต่เสียงที่ออกไปนั้นก็เป็เสียงที่ซ้ำกับเสียงภายใน 7 เสียงนั่นเอง เป็นแต่มีระดับเสียงสูงหรือต่ำกว่ากัน หากใช้โสตประสาทฟังดูให้ดีก็จะเห็นได้ว่าเป็นเสียงที่ซ้ำกันนั่นเอง เสียงของดนตรีไทย (ไม่นับเครื่องกำกับจังหวะ) ก็มีเสียงตั้งแต่ต่ำไล่ขึ้นขึ้นเป็นลำดับเสียงไปหาสูง เช่นเดียวกับเสียงดนตรีทุก ๆ ชาติ แต่ความถี่ห่างระหว่างเสียงหนึ่งกับเสียงหนึ่ง ซึ่งเรียงลำดับขึ้นไปนั้นแหละย่อมมีความแตกต่างกัน ดังจะเทียบเคียงการเรียงเสียงของไทยกับของสากลให้แลเห็นต่อไปนี้ การเรียงเสียงของดนตรีไทยซึ่งมีอยู่ 7 เสียง ดังกล่าวแล้วนั้นมีความถี่ห่างเท่า ๆ กันหมดทุกระหว่างชั้นเสียง จนถึงเสียงที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงซ้ำกับเสียงที่ 1 ส่วนการเรียงเสียงของดุริยางค์สากลนั้นก็มี 7 เสียงเหมือนกัน แต่

ความถี่ห่างมิได้เท่ากันทุกระหว่างชั้นเสียง โดยมีเสียงแบ่งย่อยลงไปเป็น 12 ส่วนเท่า ๆ กันอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งเมื่อรวมเป็น 7 เสียงแล้ว บางเสียงก็ห่างกันเป็น 2 ส่วนบ้าง 1 ส่วนบ้าง (ส่วนหนึ่ง ๆ เท่ากับ ครึ่งเสียงสากล) ดังนั้นหากจะเทียบเสียงที่ 1 ของดนตรีไทยกับสากลให้ตรงกันแล้ว เสียงที่ 2-3-4-5-6-7 จะไม่มีตรงกันเลยแม้แต่เสียงเดียว (มนตรี ตราโมท, 2540: 32)

ครูพิชิต ชัยเสรี กล่าวถึงลักษณะระนาดเอกที่มีคุณภาพ

ระนาดเอกที่ดีควรมีคุณสมบัติอย่างไรใช้ไหม อันที่ 1 เลยฝีมือการเลาต้องเรียบ เสมอปลายเปิดหัวต้องเท่ากันหมด และไม่ผายมากอย่าผายมากจะกระทั้งเป็นเปล ต้องกระสวนพีใหม่แบบนี้เรียบ ๆ แต่พีเหน่เล็กเลาไปแล้วแต่กระสวนก็ยังไม่สืบทอดกันมาอยู่ และการเจาะรูจะต้องเจาะซ้อนใต้ท้องไม้ไขเจาะทะลุให้เห็นเชือก และหลังเต่าจะต้องพอดีบางคนทำหลังเต่าแทบจะไม่มีเลยแบนเป็นหน้ากระดานเหมือนดีกระดาน เวลาตีหลังเต่าจะกินเวลากว่ากระนาดจะได้เสียงที่ดีจริง ๆ เขาบอกว่าถ้าหลังเต่ามากจะดูดีแต่ไม่เป็นไรจริง ๆ เป็นเรื่องของการฝึกฝนต่อไปนะครูสอนฉัน มาว่า ไม้จริงนะวงปีจะต้องโค้งตามหลังเต่าถ้าเธอเหลากลับทางกันเสียงจะไม่ดี เคยเห็นไม้มีวงปีไหมหลังเต่าก็จะโค้งตามวงปีหาไม้ยากจริง ๆ เลย ส่วนผืนระนาดโบราณที่จริง ๆ จะต้องเป็นไม้บ่งไม้แก่ ๆ เขาเรียกสีมันปู ฉันเคยเห็นพ่อฝรั่งตีสีแดงเลยเสียงเพราะดั่งยาวเขี้ยวเสียงดีมากเขี้ยว แต่ว่าเดี๋ยวนี้หาไม่ได้ไงไม้ไฟเป็นสีเขี้ยวไปหมดแล้วก็เลยสู้โบราณไม่ได้ก็เลยต้องเลียงมาใช้ไม้ชิงชันแต่ต่อมาก็นิยมกัน ฉันจำได้เลยสมัยฉันหัดตีพายตีผืนไม้ชิงชันขายผืนละ 700 แล้วผืนไม้ไฟตี ๆ ขายผืนละ 500 แพงกว่า 200 ก็ไม่ได้แพงกว่าเพราะมอดไม่กินเขาก็เลยชอบกันแต่ฉันก็ไม่ชอบ ฉันชอบไม้บ่งมากกว่าแต่หาไม่ได้ไงหาสีมันปูไม่ได้แล้วเพราะไม้แก่พอ ส่วนรางไม้กำหนดไม่ว่ากันไม้สวยก็ไม้มะริด เดี่ยวนี้เห็นไม้ขนุนพื้น ๆ แล้วแต่จะไม้อะไรไม่ว่ากันไม้สักก็ได้ ระนาดที่ดีจะต้องไม่ติดนม รู้สีกนมใหม่ถ้าหงายท้องแล้วจะมีตะกั่วติดอยู่เขาเรียกว่านม ติดนมเป็นเสียหายนะถ้าคนเป็นเขาไม่เอาเลย ถ้าคนเลือกเป็นไม้เอาเลยฉันก็คนหนึ่งไม่เอาเลย ผืนทุ้มผืนระนาดถ้ามีนมไม้ซื้อเด็ดขาดต้องไม่ให้มี ก็ต้องเป็นเรื่องยากที่จะคัดไม้ดี ๆ นะอันนี้ไม้จริง ถ้าไม้ไฟก็เหมือนกันไม้จริงนะต้องตัดข้อชนข้อ ไม้ไขข้อผืนนี้เปิดไม่มีข้ออย่างนี้ถือว่าเลือกไม้ไม่ดี ถ้าข้อชนข้อ

ตัดเห็นเป็นลำหละแหมหายากเลยทีเดียว หายากนะเพราะไม้ไผ่กอหนึ่งอาจจะได้
 แบบนี้ซักแค่ผืนเดียวเลยหละ เดี่ยวนี้กลายเป็นผืนนี้มีข้อแล้วอีกผืนหนึ่งไม่มีแล้วจะ
 มาพูดกันว่าสวยไม่จริงเพราะโบราณเขาจะต้องข้อชนข้อหละสวยงามมาก ส่วนเรื่อง
 ติดกระที่สมัยครุห่ามมีเด็ดขาดครุบอกให้ไปเลือกมาฉันไปเลือกไม้ให้ครุที่วัดสระเกศ
 นะสมัยนั้นนะชิงชั้นขายนี้อะบาท สมัยนั้นแพงมากนะสมัยนั้นทองแค่ 250 เท่านั้น
 หละ ครุพาไปเลือกที่วัดสระเกศวิธีเลือกกันครูดูอันนี้ไม้กระพี้ไม่เอา เดี่ยวนี้มีติด
 เยอะแยะของเขานี้เขาไม่มีเลยเลือกกระทั้งวงปีจะให้ไม้กระพี้ได้ไงแล้วสีจะต้องเสมอ
 กันหมดเลย จะมีชิงชั้นดำกับชิงชั้นส้ม ชิงชั้นดำสีจะออกม่วงเลยสีม่วงดีกว่าเพราะไม้
 แก่กว่า ส่วนเรื่องรางที่ป่องนะไม่มีผลต่อเสียงอะไรมากมาย การทำธรรก็ไม่ได้มีผล
 อะไรมากมายแม้แต่พิบ ๆ ก็มีเสียงปกติ เพราะลักษณะกำธรมีผลกับพื้นถึงผืน
 ระนาดถ้าว่ากันทางวิทยาศาสตร์นะเพราะเสียงไม่มีผลต่อความป่องของรางที่ทำให้
 ป่อง ๆ ก็ทำให้เกิดความสวยงามเท่านั้นหละ ฉันเคยทดลองมาแล้วตอนฉันเด็ก ๆ
 ฉันเอากี่ผืนมาแล้วต่อรางเองแบบแต่ดแต่ฉันทำไม่เป็นเสียงก็ดี มีผลจริงที่ผืนกับพื้น
 ถ้าเธอเข้าแลบเธอจะพบเลยว่าระยะความสูงจะแปรผันตามเสียงกำธรมไม่เกี่ยวกับ
 ป่อง ๆ เรื่องความหนาบางของโชนไม่มีปัญหาแต่ถ้าบางมากตะขอหลุดจะติด
 ไม่ได้อันนี้สำคัญมากที่เขาไม่ค่อยใช้ไม้สักเพราะว่าถ้าหลุดแล้วจะติดยากต้องไม้เนื้อ
 แน่น ๆ หน้อยยิ่งผืนหนัก ๆ ดึงหูหลุดหมด เชือกก็ใช้เชือกเบ็ดโบราณเดี่ยวนี่ไม่ค่อย
 เห็นเขาใช้เชือกกรมไป ฉันคิดว่าเชือกกรมดีกว่านุ่มกว่าเชือกเบ็ดเสียงน้อยไปหน่อยแต่
 โบราณเขาใช้แบบนี้แต่ผืนเขาดีจริง ที่บ้านครุมีผืนเต็มบ้านต้องบอกว่าเป็นร้อย ๆ
 นะขายยกหลังให้ธรรมศาสตร์ตอนที่ลีนไปแล้วลูกหลานขายยกกรังให้ธรรมศาสตร์ ถ้า
 ทุกวันนี้หาไม้ไผ่บงได้ก็จะต้องควรเป็นไม้ไผ่ฉันชอบอย่างงั้นนะแต่ไม้ไผ่ตียากกว่า
 ไม้แข็งตียากกว่าแกว่งง่ายกว่าฉันไม่ค่อยชอบหรือกุดโตไล่ก็กุดแกว่งก็แกว่งแต่
 แน่นอนเสียงดังยาวดังเพราะ ถ้าชิงชั้นดังดังดังลิกแล้วไม้แข็งโบราณเขาก็ไม่ได้แข็ง
 เหมือนสมัยนี้ เดี่ยวนี้ไม้แข็งดังอย่างงี้ก็ต้องเป็นไม้ชิงชั้นก็เปลี่ยนไปตามบริบทนั้น
 แหละ สมัยก่อนฉันเคยมีรางของเจ๊กฝนฉันว่ารางเขาสวยที่สุดสัดส่วนเขาดีที่สุด ฉัน
 เคยมีแต่รางนั้นฉันให้ลูกศิษย์ไปแล้ว สมัยนั้นฉันไปต่อรางที่บ้านเจ๊กฝนเลยต่อรางหุ้ม
 ให้รางนึ่งสวย ๆ กระสวนแกดี ถ้าปัจจุบันก็ต้องยายเสมอวัดย่างก็ไม่ว่าจะเอารางของ

ใครก็ถือว่าโอเคขายเสมอก็กลายเป็นของตลาดไปในปัจจุบันเพราะบางคนเขาก็ไม่รู้จะไปหาที่ไหน (พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์ 4 มีนาคม 2561)

ครูสืบศักดิ์ ดุริยประณีต กล่าวถึงลักษณะขนาดเอกที่มีคุณภาพ ครูไม่ใช่ช่างนะอาจจะตอบอย่างละเอียดมากไม่ได้นะ จะตอบเท่าที่มีความรู้ที่อยู่ข้างไว้ในความคิดของครูนะ ครูคิดว่าลักษณะของรางขนาดน่าจะโปร่งนิด ๆ เสียงจะได้วิ้งลงด้านล่าง เพราะรางก็มีผลต่อคุณภาพของเสียงขนาดเหมือนกัน เพราะเสียงขนาดจะออกมาสุดท้ายก็ต้องมาออกจากรางขนาดด้วย รางขนาดนั้น ๆ อุ่มเสียงหรือเปล่า ถ้ารางไหนไม่ค่อยป้องกันเสียงก็จะแคบตีออกมา ก็จะกังวานน้อยเสียงจะสั้น ๆ หายไปไว ทุกอย่างที่เราสร้างขึ้นมาก็ต้องมีจุดประสงค์ เช่น รางขนาดถ้าสร้างป้องกันมากก็เพื่อให้ดังมาก แต่ถ้ามากเกินไปก็อาจจะเพื่อความสวยงาม ความยาวของรางสมัยใหม่นี้ก็จะสร้างให้ยาวขึ้นกว่าปกติ เพราะปัจจุบันฝืนขนาดที่ออกมาที่ใช้ 22 ลูกเป็นมาตรฐานแล้ว ถ้ารางขนาดไม่ยาวก็ต้องมานั่งถอดฝืนขนาดกันอีกกว่าจะเข้าถ้ำถนัดก็ยากใหม่ ๆ ก็ไม่รู้แล้วว่าขนาดเอกมีกี่เสียง ตอบเป็น 22 เสียงกันหมดแล้วจริงแล้วไม่มีความจำเป็นเลย 22 ลูก เพราะคนโบราณเขาตีกัน 21 เสียงเยอะพอแล้ว แต่ถ้าตีเครื่องมอญบางคนก็ตีบ้าง ส่วนความสูงของรางขนาดก็มีผลต่อการบรรเลงของคน จริง ๆ ควรจะทำให้เป็นมาตรฐานนะ แต่ก็ยากอยู่ดีเพราะว่าคนแต่ละคนสูงไม่เท่ากัน ก็พูดยากว่าจะให้สูงขนาดไหน เด็ก ๆ ฝึกใหม่ก็ต้องหาอะไรมารองกันก่อนพอความสูงถึงก็ถึงนั่งตีได้ปกติ แต่ถ้ารางขนาดสูงมากก็ไม่ดีนะเมื่อยไหล่คนตีทำให้นั่งตีไม่สวยอีก ในความคิดผมก็ควรทำให้เท่ากันเป็นมาตรฐานทุกช่างเลย รางขนาดนี้พูดยากนะผมว่าเพราะมีเรื่องความสวยงามเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยแต่ฝืนขนาดผมว่ามีผลต่อเสียงเยอะกว่า ฝืนขนาดในความคิดผมนะ ผมว่าอยู่ที่ไม้ที่ใช้ทำทุกวันนี้ที่นิยมก็จะเป็นไม้ชิงชัน ถ้าสมัยก่อนก็เป็นไม้ไผ่บงแต่หมดสมัยใช้แล้วคือใช้งานได้ไม่ทนทานใช้งานได้เต็มที่ 7 ปีก็หมดอายุการใช้งานแล้ว ส่วนไม้ชิงชันใช้ได้มากกว่า 2 เท่าเลย ได้ประมาณ 15-20 ปีคนถึงนิยมใช้เสียงก็ตีด้วย พูดถึงเรื่องไม้กลับไปทีรางขนาดนะผมคิดว่ารางควรใช้ไม้เนื้อแข็งเท่านั้น ไม้ชิงชัน ไม้ขนุน ไม้สัก ได้หมดขอแค่เป็นไม้เนื้อแข็ง ไม้ไม่มีผลต่อเสียงมีผลแค่ตรงความป่องของรูปทรง

กลับมาที่ผืนระนาดนะผืนมีผลต่อเสียงมากกว่าผืนแต่ละผืนก็ต่างกัน มีผืนนู่นขึ้นเป็นหลังเต่าที่เขาเรียกกัน หลังเต่าก็จะตีได้เต็มทีกว่าทั้งแขนกว่า ถ้าผืนเป็นหลังกระดานสวยกว่าแต่ตีแล้วเสียงสู้ไม่ได้ ถ้าในห้องอัดเสียงถ้าเห็นชัดเจน ผมว่าอยู่ที่เลือกไม่ทำผืนอันนี้สำคัญ ผืนที่ดีไม่จำเป็นต้องเป็นต้นเดียวกันมาไม่เดียวกันลายเหมือนกันทั้งผืนจะสวยด้วยและเสียงเสมอกันด้วยต่อให้ผืนนั้นไม่ดังก็ไม่ดังทั้งผืน แต่ถ้าผืนนั้นดังก็จะต้องทั้งผืน ผมเป็นคนตีกระสวนของผืนผมก็ไม่รู้หรอกนะว่าอันไหนดีหรือไม่ดีแต่ผมจะรู้ก็ต่อเมื่อผมได้ลอง แต่ถ้าาราระนาดลักษณะผมพอจะดูออกอย่างเช่น ช่างสมชัยทำออกมาเขาก็จะทำออกมาเป็นบล็อก ๆ ก็พอจะดูออกแต่ถ้าช่างแจ็กซุกแจ็กฝนสมัยก่อนเขาทำออกมาด้วยมือจะมีความประณีตมากกว่ามีคุณค่ามากกว่าทางจิตใจนะอันนี้ในความคิดของผม ยิ่งคนโบราณนะหม่อมตู่เขาคุณะรู้เลยว่าอันไหนเป็นรางวัลของช่างแจ็กซุกแจ็กฝนสมัยนั้นหม่อมตู่ก็เล่าให้ฟังว่าเป็นช่างที่มีชื่อเสียงมากสมัยนั้นแต่ทุกวันนี้ก็ต้องยอมรับช่างสมชัยทำตลาดได้ดีติดหูคนทั้งประเทศ เขาทำเป็นธุรกิจใครมาสั่งก็ไม่ต้องรอของสามารถได้ของเลย ถ้าครูชะลอนะผมสั่งไป 3 ปีไม่รู้จะได้ของหรือเปล่าแต่จริง ๆ แล้วครูชอลเป็นคนมีฝีมือมาก ได้เรียนช่างมาจากแจ็กซุกแจ็กฝนเยอะแต่เสียต่าทำการตลาดสู้ไม่ได้และทำเข้าไปหน่อยคนรอไม่ไหวหรอก แต่ก็ต้องยอมรับนะว่าช่างแต่ละคนก็มีฝีมือต่างกันออกไปบางคนถนัดสร้างรางระนาดบางคนถนัดสร้างผืนระนาด บางคนถนัดทำฆ้อง บางคนถนัดทำไม้ระนาด ผมว่าอยู่ที่คนซื้อว่าจะขึ้นชอบช่างไหนเป็นพิเศษและซื้อช่างไหนใช้ สุดท้ายก็ขอพูดไว้หน่อยนะว่า ช่างบางคนผมคิดว่าต้องออกจากกรอบบ้างทำตามใจลูกค้าที่ได้บอกบ้างไม่ใช่ยึดแต่สิ่งเดิม ๆ ถ้ามว่าของเดิมดีไหมผมตอบเลยว่าดีแล้ว แต่บางสิ่งบางอย่างก็ต้องมีพัฒนาต้องลองผิดลองถูกลองทำตามคนใช้บ้าง ผมว่าแบบนี้ถึงจะเป็นช่างที่ดีและมีคุณภาพ (สืบศักดิ์ ดุริยประณีต, สัมภาษณ์ 1 มีนาคม 2561)

ครูประชา สามแสน กล่าวถึงลักษณะระนาดเอกที่มีคุณภาพ

ถ้าพูดถึงเรื่องระนาดที่ถ้ามมาก็จะมีเรื่องราวอยู่ประมาณหนึ่ง เราเอาถึงเรื่องราวก่อนความยาวของรางระนาดเวลาที่ใส่ผืนระนาดจะต้องพอดีกับผืนที่มีขนาด 22 ลูก ในปัจจุบันนี้ใช้กันอยู่ 22 ลูก ความยาวทั้งด้านซ้ายและด้านจะต้องไม่เหลือเยอะ

เวลาซึ่งฝันขนาด ถ้ารางระนาดมีขนาดยาวฝันขนาดก็จะถูกกองลงไปตรงกลาง เวลาคนตีจะตีด้วยความยากลำบาก เพราะฝันจะย้อยอยู่ตรงกลางอย่างเดียวและไม่มีความสวยงาม เวลาทำรางระนาดช่างแต่ละคนก็ต้องไปดูไม้ของฝันขนาดว่ามีความยาวขนาดไหนด้วย และในส่วนตัวครุณะ ครูจะไม่ชอบลูกระนาดที่ใหญ่มากที่เขาเรียกกันว่ากระสวน ครูชอบขนาดเล็ก ๆ ถึงขนาดกลาง ๆ กำลังดีส่วนนี้ก็จะมึผลกระทบต่อถึงความยาวของรางระนาดที่ได้พูดไป ถ้าลูกใหญ่รางก็ต้องยาวไปด้วย ส่วนคุณภาพเสียงทั้งรางระนาดและฝันขนาด ครูให้สัดส่วนฝันขนาดมากกว่าประมาณ 60 ต่อ 40 ไม้ระนาดกระทบฝันเพราะฉะนั้นมีผลกระทบต่อเสียงระนาดโดยตรง แต่รางระนาดก็สำคัญตรงกระทบถ้าความป่องของราง ถ้าสังเกตจากรางสมัยก่อนของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนของเขาจะมีความป่องที่พอดีมีความสวยงาม แต่สมัยหลังมาจะทำให้ป่องมากมีความเชื่อกันว่าเสียงจะดังขึ้น แต่ครูว่าของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนเสียงออกมาแบบนั้นก็พอแล้ว ครูชอบรางป่องนิด ๆ ไม่หนามาก ส่วนโชนระนาดไม่หนามากพอรับน้ำหนักของฝันขนาดได้ ถ้าพูดถึงเรื่องเสียงของฝันขนาดเสียงทุกเสียงจะต้องไม่อ๊ฟ ลูกระนาดไม่โตเกินไป หลังเต่าจะต้องไม่สูงมากและไม่ไซ้ไม่โตอย่างเดียวนะ จะต้องไม่ยาวมากด้วยเพราะถ้าใส่ไปบนรางระนาดแล้วจะไม่งาม ช่างบางคนเขาเข้าใจว่าถ้าฝันขนาดที่โตมากใหญ่มากยาวมากจะมีความดัง แต่ครูว่าจากที่ครูศึกษาฝันขนาดสมัยโบราณฝันของท่านครูหลวงประดิษฐหรือฝันของ ดร. อุทิศไม่เห็นใครเขาทำลูกใหญ่ ๆ โต ๆ มากนัก เพราะหนักและผลร้ายที่ตามมาคือตะขอระนาดจะพังง่าย ครูคิดว่าความเชื่อผิด ๆ นะที่เขาว่ากันว่าฝันที่หนักจะดัง แต่จริงแล้วดังอาจจะใช้แต่ตามหลักแล้วไม่จำเป็นจะต้องไปดังขนาดนั้นเพราะที่สำคัญของเสียงระนาดคือ ไม่อ๊บและเสียงระนาดจะต้องดังกังวานใสทุกลูกและทั้งฝันขนาดจะต้องเป็นไม้ชิ้นเดียวกัน เช่น ถ้าเป็นไม้ชิงชันก็จะต้องเป็นไม้ชิงชันที่ต้นเดียวกัน ตัดมาพร้อมกันและจะต้องไม่มีกระพี้ หรือถ้ามีก็ให้น้อยที่สุด และเวลาเลาจะต้องเลาด้านที่เป็นเส้นตรงไม้จะทนกว่า เวลาผ่าไม้ เขาจะเอาด้านในขึ้นไม่เอาด้านนอก เพราะด้านในจะมีความแข็งแรงมากกว่าทนกว่า ฝันขนาดแต่เดิมจะนิยมใช้ไม้ไผ่บงตีทั้งไม้ نرمและไม้แข็ง สมัยใหม่อาจจะหายากกว่าหรือนิยมน้อยกว่า แต่ในความเห็นของครุณะ ครูว่ายังจำเป็นอยู่ที่จะใช้ไม้ไผ่บงทำฝันขนาด แต่ช่วงหลังทำ

ด้วยไม้ชิงชันก็เสียงดี แต่ถ้าพูดกันคนขนาดก็ต้องการไม้ไผ่บงอยู่ เพราะเอาไม้ไผ่มือเวลาซ่อมแต่ทั้งไม้ไผ่บงกับไม้ชิงชันก็สามารถใช้ได้ทั้งไม้ نرم และไม้ แข็ง นะ เช่น ไม้ نرم ตี ฝืน ไม้ชิงชันก็ความจะใช้ไม้ نرم ที่มีความ แข็ง น้อย แต่ถ้าไปตีไม้ไผ่บงก็ควรจะใช้ไม้ نرم ที่อ่อนลงมานิดจะทำให้เสียงนุ่มนวล ส่วนตัวครูนะถ้าครูจะซื้อฝืนขนาดก็จะซื้ออยู่แค่ไม้ไผ่บงกับไม้ชิงชัน เท่านั้น ไม้อื่น ๆ ครูว่ายังสู้ไม่ได้ ลืมบอกไปเรื่องหนึ่ง เรื่องรางเท้าของรางระนาดจะต้องไม่สูงมากเพราะถ้าสูงมากจะต้องยกไหล่ขึ้นหรือตีฝืนระนาดมาหาตัวคนตีก็จะไม่สวยงาม สมัยก่อนก็มีบางรางตั้งลงนิด ๆ เพื่อเอื้ออำนวยกับคนตี พูดถึงเรื่องรางมีผลต่อเสียงก็ความใช้ไม้เนื้อแข็งทั้งหมด เพราะเป็นสิ่งที่ต้องรับน้ำหนักฝืนซึ่งมีความหนัก เวลาคนตีถ้าใช้ไม้เบา ๆ ไม้เนื้ออ่อนทำรางระนาด รางก็จะขยับไปมากจะเป็นปัญหาอีก ไม้เนื้อแข็งที่เขานิยมเอามาทำกันก็มี ไม้ขนุน ไม้สัก ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัน ไม้มะริด ได้หมดเลยไม้พวกนี้ ความส่วนตัวครูนะ ครูจะไม่ชอบรางที่แกะสลักเพราะว่า ครูดูจะไม่ค่อยเป็นไทยเท่าไร ครูเลยไม่ค่อยชอบ ครูชอบรางระนาดเรียบ ๆ จะแต่งก็ไปแต่งที่คิ้วให้สวย ๆ แบบนี้ครูชอบมากกว่า แต่จริง ๆ ก็ไม่ได้มีผลต่อคุณภาพเสียงอะไรคุณภาพของเสียงระนาดจะมีผลตรงกระพุ่มของรางเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับโขนกับคิ้วที่เดิน โขนระนาดจะต้องไม่หนามาก ครูเคยเห็นช่างบางคนทำให้โขนระนาดหนาครูก็ไม่รู้จะว่าเพราะเหตุผลอะไรแต่จริงแล้วกระสวนเดิมของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนครูว่าดีอยู่แล้วสวยงามและดังพอดี รุ่นหลังช่างทำกันกระพุ่มโตโค้งมากโขนหนามาก แต่ครูไม่เคยเห็นฝืนระนาดของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนนะแต่รางระนาดครูมีของเจ๊กฮุยเจ๊กฝน สมัยก่อนดังมากรุ่นครูหลวงประดิษฐคุณั้น ถ้าเราไปทำมาก็เอามาให้ครูลองบ้างนะฝืนระนาดกระสวนเจ๊กฮุยเจ๊กฝน สมัยก่อนทำด้วยมือหมดมีความประณีตแต่หลัง ๆ มากก็ทำแบบอุตสาหกรรมทำให้ความงามของรางระนาดลดน้อยลงไป แต่ที่ตอบ ๆ มาทั้งหมดของฝืนระนาดนะความชอบของคนตีแต่ละคนเพราะแต่ละคนลักษณะการตีไม่เหมือนกันใช้กำลังต่างกันความชอบก็เลยต่างกันไปด้วย บางคนตีทั้งแขน บางคนตีแค่เขี้ยว ๆ ความชอบของ 2 คนนี้ก็ต่างกันไปแล้ว บอกไม่ได้ทั้งหมดว่าระนาดที่ดีควรเป็นอย่างไร แต่ที่ตอบ ๆ มากก็คือสิ่งที่ครูคิดว่าแบบนี้ที่ครูชอบและเป็นระนาดที่ดี (ประชา สามเสน, สัมภาษณ์ 1 มีนาคม 2561)

ครูวีระ พันธุ์เสือ กล่าวถึงลักษณะระนาดเอกที่มีคุณภาพ

ครูจะพูดถึงเรื่องไม้ทำรางระนาดก่อนนะ ไม้ทำรางระนาดก็จะมีไม้ขนุน ไม้สัก ไม้ประดู่ ไม้มะริด ไม้มะเกลือก็มีนะหายากด้วย ส่วนตัวครูชอบไม้สักมากกว่าแต่จริงครูว่าไม้ไม่มีผลต่อคุณภาพเสียงนะไม้จะมีผลต่อความสวยงาม คุณภาพเสียงจะเป็นเรื่องของความป่องกระพุงของราง ยิ่งป่องมากเสียงก็จะดังมากค่อยข้างชัดเจนถ้าตีไม้ نرمรางที่ป่องกว่าจะอุ่มเสียงได้ดีกว่าถ้าไม้แข็งรางจะไม่ค่อยมีผลจะไปมีผลที่ฟันมากกว่าแต่ก็พอดี ๆ นะไม้ใหญ่มาก รางระนาดแต่ละช่างก็สร้างแตกต่างกันออกไปนะส่วนตัวผมนะ ผมชอบช่างสมชัยผมว่าเขาสร้างออกมาเป็นมาตรฐานดี ถ้ารางระนาดสมัยเดิม ๆ ก็บอกยากเพราะอาจจะมีรางเล็กกว่าปกติด้วย เพราะสมัยก่อนเขาสร้างยาวแค่ 21 ลูก ตัวผมเองมีรางของช่างเจ๊กฮุยเจ๊กฝนสมัยเก่าผมซัดใจไปหน่อยเพราะรางสมัยเก่าเขาสร้างรองรับฝืนระนาด 21 ลูก พอมาสมัยปัจจุบันผมคิดว่าควรสร้างให้รองรับ 22 ลูกเป็นมาตรฐานนะ ปัจจุบันผมว่าเริ่มใช้เยอะขึ้นแล้วนะลูกยอดปัจจุบันก็จำเป็นมากขึ้นปีพาทย์มอญก็ได้ใช้ตีสบายมากขึ้น แต่ปีพาทย์เสภาที่ไม่ใช้เพราะโดยธรรมชาติของเพลงไม่ได้ใช้แน่นอนแต่ถ้าเพิ่มมาเป็น 23 ลูก ผมว่าไม่แน่นอนอาจจะได้ใช้เพราะโดยธรรมชาติของช่วงเสียงของวงปีพาทย์เสภามาถึงเรื่องความสูงของรางระนาดตัวผมเองสมัยเด็ก ๆ จะเล่นหลายบ้านความสูงของเครื่องแต่ละบ้านก็จะต่างกันออกไปอีก ถ้าสูงไปผมว่าทำให้คนตีปวดไหล่ ก็ต้องหาอะไรมารองกัน รางบางรางมีจุดบอดถ้ารางยาวเกินไปลูกจะมากองอยู่ตรงกลางเขาเรียกว่า ตกห้องข้าง จริง ๆ ลัดส่วนของช่างแต่ละคนเรามองด้วยตาไม่ค่อยรู้สึก แต่ถ้าเอามารวมกันทั้ง เทำระนาด รางระนาด โขนระนาด มารวม ๆ กันแล้วลองตัวมีความงามผมก็ว่าดีนะ เอาเรื่องฝืนระนาดดีกว่าผมว่ามีผลต่อคุณภาพเสียงเยอะกว่ารางระนาดแต่เรื่องฝืนระนาดอาจจะต้องพูดกันเยอะหน่อยโดยแต่เดิมที่ผมตีระนาดมาคนตีเจอบัสนไหนก็ต้องตี แต่สมัยปัจจุบันเอาฝืนกันมาเองหมด ส่วนเรื่องเสียงดีหรือไม่ดีก็อยู่ที่ไม้ที่มาเลือกทำฝืนผมให้คะแนนอันดับ 1 เลยก็คือ ไม้ชิงชัน ต่อมาอันดับ 2 ไม้พะยุง มีไม้มะหาดก็รอง ๆ ลงมา ส่วนไม้ไผ่บงทุกวันนี้ไม่นิยมแล้วแต่ครูว่าก็ยังจำเป็นสำหรับคนระนาดอยู่ คนระนาดที่จะตีระนาดอย่างจริงจังก็ยังคงมีฝืนระนาดไม้ไผ่บงอยู่ ตัวผมเองก็มีอยู่ 2 ฝืน ไว้ซ่อมไว้ไล่มือ ปัจจุบันไม่ค่อยไปใช้แล้ว

เพราะฝืนไม้ไผ่บงตียากถ้ามือคนระนาดไม่เท่ากันฝืนก็จะกระเพื่อมและต้องใช้กำลังเยอะกว่าดูตกกำลังค่อนข้างมากทำให้ตีร่อนน้อยลงเพราะเสียงไม้ไผ่เหมือนไม้ชิงชันและความบางของเนื้อไม้อายุการใช้งานน้อย ฝืนไม้ไผ่บงผมว่าถ้าตีไม้แข็งอย่างเดียวรับงานทุกวันผมว่าไม่เกินปีก็ผุพังแล้ว ส่วนไม้ชิงชันถ้ารับงานทุกวันผมว่าได้ 2-3 ปีก็เริ่มแย่อันนี้ผมพูดถึงไม้แข็งนะแต่ถ้าไม้ نرمก็ใช้ไปเยอะไม่พัง ถ้าตีแต่ไม้แข็งฝืนเสียหมดหลังฝืนจะแตก แต่ฝืนไม้ไผ่บงก็จะมีข้อจำกัดอยู่ว่าถ้าแช่น้ำไม่ถึงมอดก็จะกินอีกหนุกอีก ฝืนระนาดที่มีความแข็งแรงเสียงจะดี และฝืนระนาดควรจะเป็นไม้ท่อนเดียวกันและไม้ติดกระพี้ ประเด็นที่ 1 คือความสวยความงามของเนื้อไม้ถ้าเป็นท่อนเดียวกันจะเป็นสีเดียวกัน ประเด็นที่ 2 คือ เสียง ถ้าไม้ท่อนเดียวกันถ้าตั้งก็จะดังเสมอกันแต่ถ้าไม่ตั้งก็จะไม่ดังทั้งหมดคนตีจะตั้งง่ายอันนี้สำคัญนะ ผมว่าการผลิตสำคัญน้อยกว่าเนื้อไม้ ไม้ที่ได้มาเป็นไม้ที่ดี ฝืนระนาดนั้นก็ออกมาดี คือช่างเห็นเนื้อไม้ดีช่างเขาก็จะโทรมาบอกบ้างว่าจะเอาไหม แสดงว่าปัจจัยสำคัญอยู่ที่เนื้อไม้คือต้องบอกเลยว่าผมทำเรื่องเกี่ยวกับประกวดฝืนระนาดมาด้วยผมเคยไปหาช่างเขาให้ไปเลือกไม้เรากี่เลือก ๆ ลองตีทุกไม้ตั้งโอเคหมดแต่พอมาประกอบมาทำเป็นฝืนระนาดผมไม่ชอบ เพราะไม้เป็นไม้คนละท่อนตั้งไม่สม่ำเสมออันนี้ก็ป็นอีกปัจจัยหนึ่ง คือเวลาผมสั่งฝืนระนาดกับช่างนะผมจะเน้นย้ำเลยว่า ผมขอไม้ที่เป็นท่อนเดียวกันและขอไม้สีเข้ม ๆ เพราะเป็นไม้ที่มีความแก่ฝืนนั้นจะเหมาะกับไม้แข็ง แต่ถ้าไม้ไม่เข้มเท่าไรจะเหมาะกับไม้ نرمอันนี้จากประสบการณ์ที่ได้สัมผัสมาทำประกวดฝืนระนาดมา 8 ปี ฝืนระนาดพอใช้ไปนาน ๆ ก็จะกร่อนแบบนี้คือใกล้หมดอายุตีไม้แข็งก็จะลำบากคนตีกินกำลังมากกว่าปกติเอามาประกวดก็คือไม่ไหวแล้วแต่ถ้าซ้อมตีเล่นอยู่ที่บ้านก็ยังได้อยู่ แต่คนที่รับงานจริงจิงหากินบางคนเขาไม่ค่อยคิดอะไรมากดี ๆ ไป แต่ถ้าประชาชนไม่ได้สมัยนี้เอาฝืนกันมาเองต้องเป็นฝืนดีมีคุณภาพเพราะเป็นเรื่องของศักดิ์ศรีอีกด้วย ฝืนระนาดทุกวันนี้ก็เริ่มหายากขึ้นทุกวันหาไม้ที่เป็นท่อนเดียวกันสวย ๆ ยากแต่ผมว่าในอนาคตก็อาจจะอีกหลายปีกว่าจะไม่มี ผมเองก็ไล่เก็บไล่ตุนไว้ตัวผมเองสะสมมานานแล้วเก็บไว้ก็อาจจะเสียงอับบ้างแต่พอมาตีก็หาย ฝืนระนาดก็จะมีหลายแบบอีกนะ หลังเต่า หลังแบน สมัยก่อนที่ผมตีมามีแต่แบบหลังเต่านะ หลังแบนมาเจอในยุคหลังนี้ผมว่าก็ไม่ได้มีผลต่อเสียงอะไร

นะส่วนตัวผมชอบหลังเต่ามากกว่า ลูกระนาดยุคหลังมาก็ทำให้ลูกโต ลูกใหญ่ สมัยโบราณก็ไม่ได้ใหญ่ขนาดนี้ในความรู้สึกผมว่าก็ทำให้คนระนาดตึงง่ายขึ้นนะเพราะผมกลับไปตีฝืนเก่าที่เคยตีก็รู้สึกตึงเพราะลูกเล็กเกินไปสมัยก่อนอาจจะไม่รู้สักแต่พอได้ตีฝืนลูกโตกว่าก็รู้สึกชอบกว่าตีไม้ نرم ดีกว่านะ ถ้าลูกเล็กเสียงก็จะบางกว่าต่อมาเรื่องเจาะรูร้อยเชือกนะผมฝากไว้ เรื่องเจาะรูอาจจะไม่มีผลมากเท่าไรแต่เรื่องที่มีผลต่อเสียงผมว่าเชือกร้อยระนาดถ้าเชือกเล็กฝืนระนาดจะตึงกว่าเชือกใหญ่ เพราะว่าเชือกใหญ่จะไปคับรูร้อยเชือกทำให้เสียงอับอั้นนี้สำคัญตอนประกวตเห็นผลนะ ต่อมาตะกั่วผมว่าไม่ค่อยมีผลต่อเสียงเท่าไรแต่คุณภาพตะกั่วก็ต้องมีคุณภาพ เพราะว่าส่วนผสมบางช่วงไม่ค่อยเกาะฝืนระนาดตีไม้แข็งนิด ๆ หน่อย ๆ ก็ตะกั่วหลุด ส่วนผสมถ้าเป็นโบราณส่วนผสมจะมี ตะกั่ว ชีผึ้ง และเขาจะใส่ชั้นโรงลงไปด้วย เพื่อให้เหนียวมากขึ้น แต่สมัยปัจจุบันไม่ค่อยเห็นใส่อาจจะเป็นเพราะแพงก็เลยไม่ค่อยใส่ลงไป ถ้าตะกั่วหลุดผมเจอบางคนเอาเทียนไปลงฝืนระนาดผมว่าไม่ถูกต้องทำให้ตะกั่วส่วนผสมติดไปเทียนทำให้ลื่นด้วย ติดไปเดี๋ยวก็หลุดอีก ฝืนระนาดก็จะแบ่งเป็นฝืนไม้แข็ง ฝืนไม้ نرم อีก ผมฟันธงเลยว่า ฝืนที่ตีไม้แข็งดังก็จะตีไม้ نرم ไม่ได้เท่าไร ถ้าฝืนที่ตีไม้ نرم ดังไฟเพราะก็จะตีไม้แข็งไม่ตีมากเท่าไร แต่ก็จะมีฝืนที่ได้ทั้งไม้ نرم และไม้แข็งอีกแต่ฝืนประเภทนี้ตีไม้แข็งถ้าไปเจอฝืนไม้แข็งจริง ๆ ก็จะสู้ไม่ได้ ไม้ชิงชันเหมาะกับไม้แข็ง ไม้พะยูนก็จะเหมาะกับไม้ نرم อีกประเด็นก็จะมีเรื่องการไปแสดงจริงตีเข้าไมโครโฟน บางฝืนตีปกติดีเลยพอเอาเข้าไมโครโฟนฟังไม่ได้ แต่อีกฝืนดังสู้ไม่ได้พอเอาเข้าไมโครโฟนก็มึนลงไปฟัง ๆ ตุ๊กก็ได้ ความถี่ของเสียงด้วย ลอง ๆ สังเกตดู คนตีบางทีก็ไม่วู้หรือกว่าเสียงเป็นยังไงต้องให้คนอื่นมาฟังด้วย (วีระพันธุ์เสือ, สัมภาษณ์ 2 มีนาคม 2561)

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องลักษณะระนาดเอกที่มีคุณภาพนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า รางระนาดเอกจะต้องมีสัดส่วนที่พอเหมาะความป่องของรางระนาดเอกจะต้องไม่ป่องจนเกินไปและไม่เล็กจนเกินไป ไม้ที่สร้างท่อนรางระนาดเอกจะต้องเป็นไม้จริงเพราะมีผลต่อคุณภาพเสียงเมื่อเสียงระนาดเอกตกกระทบ ความสวยงามของรางระนาดเอกถือเป็นสิ่งสำคัญช่างแต่ละท่านมีกรรมวิธีการสร้างที่แตกต่างกันออกไปความประณีตและความละเอียดอ่อนซึ่งถือเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อความสวยงาม

ของรางวัลการเลือกไม้ทำรางวัลจะต้องใช้ไม้เนื้อแข็งทำเพราะมีผลต่อความทนทานระยะยาว ส่วนฝืนรางวัลถือเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อเสียงรางวัลโดยตรงจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งฝืนรางวัลที่มีคุณภาพควรจะเป็นฝืนที่บรรเลงได้ทั้งไม้นวมและไม้แข็งและจะต้องไม่เป็นหลังเต่ามากจนเกินไปแต่ก็ไม่เรียบจนเกินไป การเลือกไม้ทำฝืนรางวัลที่นิยมเป็นไม้ชิงชันและไม้ไผ่บง ซึ่งการเลือกไม้ก็มีผลต่อเสียงรางวัลเป็นอย่างมากไม้นำมาใช้จะต้องเป็นไม้ที่แห้งเสียงรางวัลเอกลึงจะมีประสิทธิภาพ กระสวนของฝืนรางวัลจะต้องได้กระสวนที่มาตรฐานลูกแต่ละลูกจะต้องไม่ใหญ่และไม่เล็กจนเกินไป การเจาะรูจะต้องเจาะให้ทะลุเห็นเข็มรางวัลจากด้านใต้ฝืนรางวัล การเหลาฝืนรางวัลจะต้องใช้ความประณีตและความชำนาญของช่างเป็นอย่างมากเพื่อให้กระสวนสัดส่วนออกมาดีและคุณภาพเสียงที่ได้คุณภาพ

บทที่ 3
ประวัติชีวิตครูชลอ ใจชื่น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 3.1 ครูชลอ ใจชื่น

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถลัดดา บันทึกภาพวันที่ 6 เมษายน 2561

3.1 ชีวิตวัยเยาว์

ครูชลอ ใจชื่น เกิดวันพุธที่ 3 กรกฎาคม 2478 เวลา 11.00 น. ณ บ้านหมู่ 1 ตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เกิดกับหม่อมต๋าย เป็นบุตรชายของนายผล ใจชื่น และนางลิ้ม ใจชื่น มีพี่น้องทั้งหมด 2 คน ได้แก่ ครูชลอ ใจชื่น และนางเฉลา ใจชื่น

ครูชลอ ใจชื่น เล่าถึงชีวิตวัยเยาว์

ตั้งแต่เด็ก ๆ ก็เลี้ยงควายไถนา ตอนแรกก็ไถไม่เป็นคนเขาก็หัวเราะกันใหญ่ ตั้งแต่ 6-7 ขวบ ตอนนั้นกลางวันก็ไถนาพอตกเย็นก็ไปงานดนตรีช่วงนั้นแรก ๆ ก็ได้ตีพวกเครื่องจังหวะ ฉาบ โหม่ง ผู้ใหญ่เขาให้อะไรมาก็เอาหมด เริ่มเล่นเครื่องจริงจังก็ 7 ขวบ เรียนหนังสือไปด้วยเย็นก็ไปเล่นปี่พาทย์สมัยนั้นก็ไม่มีรถอะไรเดินไปวัน ๆ ก็ไปกลับ 10 โล แต่ตอนนั้นก็ยังไม่มีความรู้ว่าจะอะไรเล่นแต่ดนตรี ตอนนั้นไปเล่นดนตรีใครให้เราไปไหนเราก็ไปหมดงานเยอะสมัยนั้น งานบวช งานแห่หน้าค งานศพ งานแต่ง ลีเก ละคร แต่ปี่พาทย์อย่างเดียวนะเครื่องมอญ เครื่องไทย งานชุกมาก ตอนนั้นได้เงินน้อยเด็ก ๆ ไปตีจังหวะก็ได้ 2 บาทเป็นค่าขนมเราก็ดีใจแล้ว พอโตหน่อยมาตีเครื่องได้ 10 บาทก็เยอะหน่อยช่วงนั้นไอศกรีมครึ่งบาท ก็ไม่ต้องขอเงินแม่เช้า ๆ แม่ก็ทำข้าวเกรียบว่าวให้ครูไปขายที่โรงเรียน ไปเรียนด้วยแล้วก็ถือข้าวเกรียบว่าวไปด้วยเช้า ๆ ก่อนเข้าเรียนเด็ก ๆ เขาก็ซื้อไปกิน เราก็ได้เงินจากส่วนนั้นให้แม่เรา ส่วนพ่อก็ไปล่องเรือกับพวกผู้ชายเพื่อน ๆ เขาขายพวกถ่าน ฟืน ล่องมากรุงเทพเลยเขาไปขนมาจากชัยนาทรับมาแล้วก็ขนมาขายที่กรุงเทพ พออายุ 11 ครูออกเรียนก็ล่องเรือไปกับพ่อจวบแค่ ป.4 ตอนนั้น ก็ทำงานล่องเรือมากับพ่อ สมัยนั้นกรุงเทพพลยังแทบไม่มีรถเมล์ยังใช้ถ่านอยู่ถ่านหุงข้าว ตอนนั้นก็ไป ๆ กลับ ๆ สุกปรุณกับกรุงเทพตอนมากกรุงเทพก็มาจอดเรือที่ท่าเทเวศร์มาจอดเรืออยู่หลายวัน เราเด็กอยู่ก็เลยเดินเล่นไปยันบางลำพูมาเจอบ้านดนตรีบ้านบางลำพูนี้แหละ แต่ตอนนั้นก็ยังไม่ได้เรียนอาศัยนั่งฟังอยู่หน้าบ้านบ้าง ก็เป็นครูพักลักจำไปตอนนั้น แต่ตอนนั้นก็ยังไม่มีโอกาสที่ได้แค่ทัก ๆ กันแต่ยังไม่ได้เข้าไปเรียนเห็นเขาซ้อมกันเก่ง ๆ เราก็อยากเข้ามาร่วมวงกับเขาบ้าง ตอนนั้นเดินทางมาที่ก็ใช้เวลาคืนหนึ่งกับอีกวันหนึ่งอยู่บนเรือมากกรุงเทพที่ก็อยู่จนกว่าของที่ขนมาจะขายหมดส่วนมากคนเขาก็รู้ว่าตรงนี้เป็นแหล่งขายเขาก็จะมาเหมาไป ตอนมากกรุงเทพที่ก็ร่วม ๆ อาทิตย์ก็เลยมีเวลาไปเดินเล่นตามประสาเด็ก พ่อของหมดก็กลับสุพรรณแวะบ้านเสร็จก็ไปรับของชัยนาทตอนนั้นชีวิตก็วนเวียนอยู่แบบนี้ใช้แม่ค้าทำเงินตอนนั้น พอมาสุดท้ายเลยตอนก่อนเลิกค้า ก็มาค้าขี้เลื่อยตอนนั้นไปส่งที่อัมพวาตอนนั้นยังไม่รู้บ้านดนตรีใคร

อยู่ที่ไหนก็ได้สนใจอะไรก็ชนซีลี้อย่างเดียวไปส่งที่เขาเอาไปทำน้ำตาลใส
น้ำตาลปึกที่เรากินกันเขาเอาซีลี้อยู่ไปเคี้ยวตาลใส ซีลี้อยู่ราคาดีซื้อจากนั้นราคา
ร่อยกว่าบาทพอมาถึงนี้ก็ราคาพันกว่าบาท (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 7 มีนาคม
2561)

3.2 ชีวิตวัยเรียน

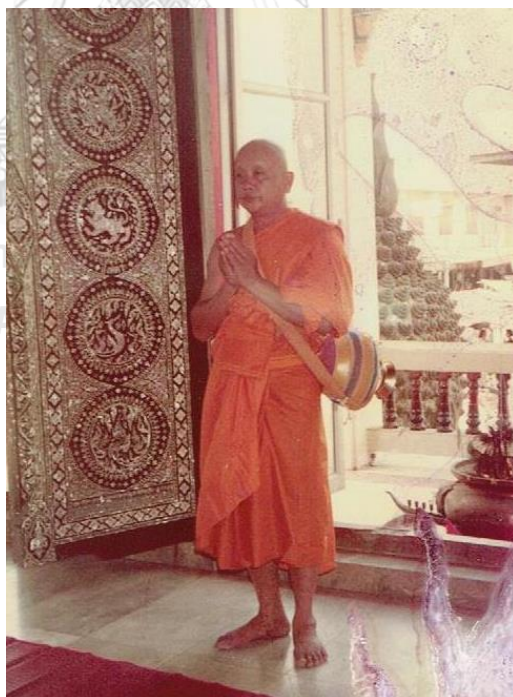
ครูชลอ ใจชื่น เข้าศึกษาที่โรงเรียนวัดน้อยชมพู จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่อายุ 8 ปี
ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 4 และได้ช่วยบิดาและมารดาทำไร่ทำนาควบคู่กับการเรียน

ครูชลอ ใจชื่น ได้เริ่มศึกษาดนตรีไทยอย่างจริงจังเมื่ออายุ 7 ขวบ โดยได้ศึกษากับครูพิน
วงศ์เผือก เป็นครูคนแรก ซึ่งเป็นบ้านดนตรีไทย ที่จังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มเรียนเครื่องดนตรีไทยชิ้นแรก
คือฆ้องวงใหญ่ เพลงแรกที่ต่อคือเพลงสาธูการ และต่อมาได้เข้ามาศึกษาดนตรีไทยต่อที่
กรุงเทพมหานครตอนอายุ 20 ปี ที่บ้านบางลำพู ได้ศึกษากับครูสีบสุด ดุริยประณีต ครูโชติ
ดุริยประณีต ครูประสงค์ พิณพาทย์ ครูสุข ดุริยประณีต เรียนเพลงเถา เพลงเรื่อง เพลงหน้าพาทย์
และได้ศึกษาเพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่กับครูสอน วงฆ้อง ได้แก่เพลงเชิดนอก เพลงพญาโศก เพลงสารถี
เพลงแขกมอญ

ครูชลอ ใจชื่นได้เล่าถึงชีวิตวัยเรียนดนตรีไทย

เรียนดนตรีไทยยังปี่พาทย์ก็ต้องเรียนเป็นลำดับไป ครูก็เป็นเช่นนั้นเริ่มแรกเลยครูก็
ต่อสาธูการต่อจากครูพิน ต่อทั้งโหมโรงเช้าและโหมโรงเย็นกับครูพินหมดเลย ส่วน
โหมโรงกลางวันครูเข้ากรุงเทพแล้วไม่แน่ใจเหมือนกันนะว่าตอนไหนน่าจะอายุ
ประมาณ 22-23 ช่วง ๆ นี้แหละก็ต่อรวม ๆ กันหมดเพลงหน้าพาทย์ทั้งหมดตอนนั้น
ต่อจากป้าโชติบ้าง ถ้าทวน ๆ ก็ไปทวนกับครูพริ้งบ้างรู้จักโหม ครูพริ้ง กาญจนะ-
ผลิน ตอนนั้นทำงานแล้วที่ได้ทวน ๆ เพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ จากครูพริ้งก็ทำงานอยู่
ด้วยกันก็ทวน ๆ เพลงด้วยกัน ส่วนองค์พระจับกับครูมนตรีแต่ต่อจากป้าโชติตอนนั้น
ยังไม่เข้าทำงานเลย สมัยก่อนครูมนตรีมาอ่านโองการไหว้ครูให้ที่บ้านบางลำพูทุกปี
แต่ละปีก็จะมีคนไปจับเพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ เราก็ศิษย์ที่บ้านก็เลยได้จับ เข้า
กรุงเทพมาก็ได้เข้าร่วมพิธีไหว้ครูและได้จับกับครูมนตรีทุก ๆ ปี ต่อมาที่หลังนี้ก็มา

รับมอบโองการกับครูลับ ชิตท้วม พ่อครูเล็กโง่บรรเลง ชิตท้วม ตอนนั้นทำงานแล้ว ทำงานนานแล้วเหมือนกันอายุเยอะแล้ว เราเป็นลูกศิษย์เขาเราเขาก็เลยรับมอบให้เรา ตอนนั้นไปงานไหว้ครูที่พระประแดงงานไหว้ครูประจำปีบ้านเขาจัดแต่ก็ไม่ได้ต่อเพลงกับแกมากนัก เพราะตอนนั้นเราก็ได้จากป่าโชติมาหมดแล้ว ครูลับกับครูหมัด เขาสนิทกันเพราะครูหมัดไปเป็นเขยเขาเราก็ได้คลุกคลีด้วยกัน สมัยก่อนก็รู้จักกันหมดนี่แหละ ตอนนั้นครูอยู่กรมศิลป์ก็ไม่ค่อยได้เล่นพวกเพลงหน้าพาทย์หรือคนละครึ่งกันที่เขาเอากันไป เราก็มีชุดบรรเลงของเราที่สนิท ๆ ก็มีครูพริ้ง ครูเถ่ ขวัญชัย ศิลปบรรเลง ลูกครูหลวง กลุ่มนี้ที่ได้เล่นด้วยกันประจำ ส่วนคนอื่น ๆ ก็คนละรุ่นกัน รุ่นน้องมาทีหลังก็กร นิกร จันทศร สุรพล หนูจ้อย นี๋หลัง ๆ ครูหมัด พุดถึงตอนเรียนดนตรีส่วนมากหลัก ๆ ก็ได้เรียนกับป่าโชติ ครูสอน ไปต่อที่พรานนกก็นั่งรถไปเดินต่อก็ต่อพวกเพลงเดี่ยว เพลงเรื่อง เพลงต่าง ๆ (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 7 มีนาคม 2561)

ภาพที่ 3.2 ครูชลอ ใจชื่น อุปสมบท
ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ครูชลอ ใจชื้นเข้าบวชเรียนเมื่ออายุ 20 ปี หรือปี พ.ศ. 2498 โดยบวชที่วัดบ้านกว้าง อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้เวลาบวชเรียน 1 พรรษาหรือประมาณ 3 เดือน และได้บวชอีกครั้งปี พ.ศ. 2534 ที่วัดครุใน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ใช้เวลา 1 พรรษา หรือประมาณ 3 เดือน

3.3 ประวัติครอบครัว

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 3.3 ครูชลอ ใจชื้น เข้าพิธีสมรส

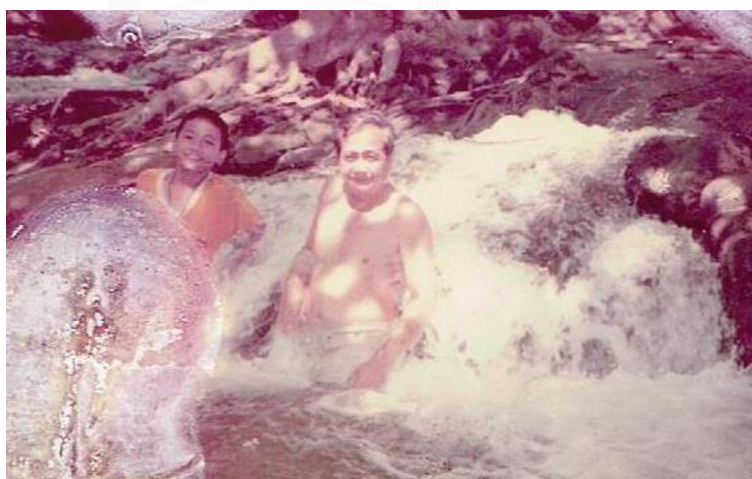
ที่มา : ครูชลอ ใจชื้น

ครูชลอ ใจชื้น สมรสกับนางมาลี ใจชื้น เมื่ออายุ 40 ปี มีบุตรชาย 3 คน คือ

1. สุรุทธิ ใจชื้น (โต) เกิดเมื่อปี 2520
2. ภิรมย์ ใจชื้น (โต้ง) เกิดเมื่อปี 2521
3. เซาวลิต ใจชื้น (เต็ง) เกิดเมื่อปี 2525

ครูชลอ ใจชื่น เล่าถึงชีวิตครอบครัวตอนพบกับภรรยาว่า

ครูได้เจอเขาที่โรงละครนี้แหละ เจอกันก่อนแต่งงานปีหรือสองปีประมาณนี้ ตอนนั้นที่โรงละครมีงานเขาก็มากับญาติของบุญสืบ บุญสืบเขาก็ทำงานที่เดียวกับครูที่กองการสังคีตแต่เขาไม่ได้เป็นดนตรีอะไร เขาทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ธรรมดา เขาก็แนะนำให้รู้จักกันพอเริ่มรู้จักคุ้นเคยกันไปมาหาสู่กัน ตอนนั้นครูเช่าบ้านอยู่เลยแยกบางโพไปหน่อย อยู่กับแม่กับหลาน ส่วนแฟนตอนนั้นเขาอยู่ประชาชื่นชั้นช่วงที่คุย ๆ กันไปมาหาสู่กันเรื่อย ๆ ก็ไม่ไกลกันเท่าไรเขาอยู่แฟลตเสมียร์ตรา ตอนนั้นก็ขึ้นรถเมล์ไปญาติของครูบุญสืบเขาอยู่ตรงนั้น แต่บุญสืบเขาอยู่บ้านทางแถว ๆ วัดดาวดึงส์ ตอนนั้นพอแฟนครูเขาก็ทำงานบริษัทนะแต่พอแต่งงานกับครูเขาก็เป็นแม่บ้านอยู่บ้านเลี้ยงลูก ๆ หลาน ๆ พอแต่งงานก็ย้ายบ้านมาอยู่วัดกัลยา แฟนครูเขามีบ้านอยู่ตรงวัดกัลยา พออีกพักหนึ่งก็ไปปลูกบ้านอยู่ที่พระประแดง พอเกษียณก็ไปอยู่อ่างทองได้พักแล้วก็มาอยู่วัดกัลยาอีกรอบย้ายมาตามแฟนเพราะย้ายบ้านบ่อยอย่างนี้ของก็เลยหายหมด หลายตอนไปหมดย้ายไปย้ายมาย้ายบ่อยมาก ย้ายจนของหายไปหมดม้วนเทปดี ๆ หายไปเยอะหาไม่เจอเสียดาย (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 13 มีนาคม 2561)

ภาพที่ 3.4 ครูชลอ ใจชื่น พักผ่อนกับครอบครัว

ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ภาพที่ 3.5 ครูชลอ ใจชื่น พักผ่อนกับครอบครัว ณ อุทยานประวัติศาสตร์พระมรุ้ง

ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงชีวิตครอบครัวในปัจจุบัน

ตอนนี้ทุกวันก็ทำมาขายไป ขายไม่อย่างเดียวก็นายได้เรื่อย ๆ ส่วนมากจะเป็นเด็กมาซื้อไปตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ไม้ที่ขายดีก็จะเป็นไม้ฆ้องหนังไม้ฆ้องใหญ่ ส่วนแม่เขาก็เย็บผ้าเครื่องละครรับจ้างตามเทศกาลรับปริญญาต่าง ๆ เขาก็จะมีเพื่อน ๆ ชวนไปขายของรับปริญญาก็ขายดีเหมือนกัน ต่อมาลูกคนโตตอนนี้บวชอยู่ บวชได้ 4-5 พรรษาแล้วน่าจะบวชยาวเลยนี่ก็เพิ่งไปหาญาติที่เชียงใหม่อากาศดี คนกลางก็สอนอยู่ ราชภัฏจันทรเกษมสอนดนตรีไทยเป็นหัวหน้าหรือยังไม่แน่ใจ คนเล็กก็ทำงานบริษัท ทำเกี่ยวกับไฟรถยนต์ระบบไฟทั้งหมดพวกรถโรงพยาบาลทั้งหมด ออกช่วยเหลือคน กู้ชีพด้วย สอนดำน้ำด้วยเยอะแยะไปหมดเราก็ไม่รู้มากหรอกแต่พอจะรู้อันว่าเขาทำอะไร (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 13 มีนาคม 2561)

ภาพที่ 3.6 ครูชลอ ใจชื่น พักผ่อนกับครอบครัว ณ จังหวัดกาญจนบุรี

CHULALONGKORN UNIVERSITY
ที่มา : ครูภิรมย์ ใจชื่น

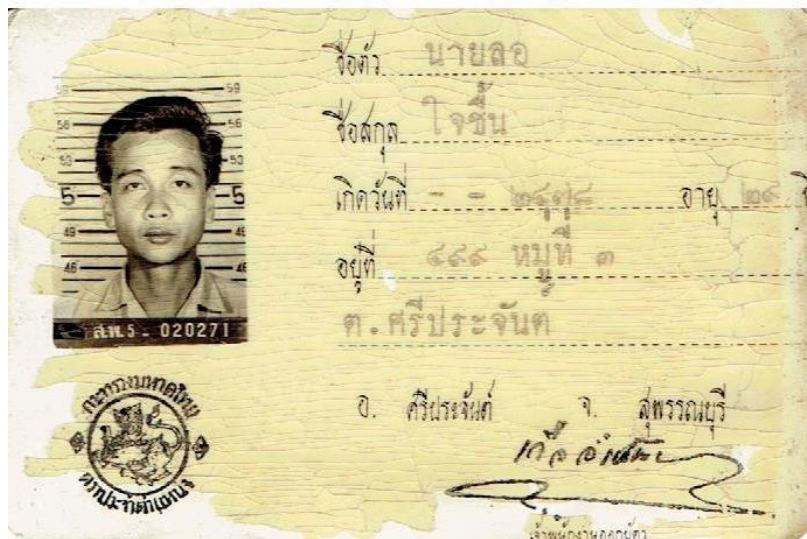

ภาพที่ 3.7 ครูชลอ ใจชื่นถ่ายรูปคู่กับภรรยา ณ อำเภอป่าซาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ภาพที่ 3.8 ครูชลอ ใจชื่นถ่ายรูปงานรับปริญญาลูกชาย
ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ภาพที่ 3.9 บัตรประชาชนใบแรกของครูชโล ใจชื่น
ที่มา : ครูชโล ใจชื่น

3.4 ชีวิตทำงาน

ภาพที่ 3.10 บัตรประจำตัวข้าราชการของครูชโล ใจชื่น
ที่มา : ครูชโล ใจชื่น

ครูชลอ ใจชื่น เข้าทำงานตอนอายุ 30 ปี รับราชการตำแหน่ง ศิลปินจัตวา ตำแหน่งห้อง
วงใหญ่ ดูแลเครื่องดนตรีไทย เทียบเครื่องดนตรีไทย ซ่อมแซมเครื่องดนตรีไทยในกรมศิลปากร ครูโชติ
ศุริยประณีต เป็นหัวหน้าแผนกดนตรีไทย กรมศิลปากร เป็นผู้แนะนำ ได้เงินเดือน 450 บาท

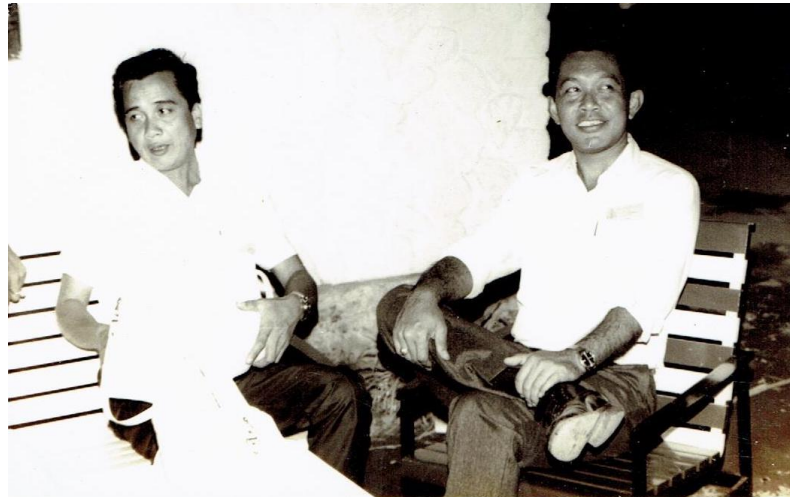
ครูชลอ ใจชื่น ได้เล่าชีวิตวัยทำงาน

ตอนก่อนเข้างานมีวันหนึ่งครูโชติก็กลับมาบ้านบอกว่าชลอไปเอาสำเนาทะเบียน
บ้านมาไปถ่ายถาพเราว่ามีเงินไปถ่ายใหม่ เราก็บอกมี ๆ เราก็ไม่รู้ว่าจะไปทำอะไร
ตอนไปสมัครก็มีสอบทฤษฎีกับปฏิบัติ ตอนนั้นเดี่ยวพญาโคกมีข้อเขียนอะไรไม่รู้จำ
ไม่ค่อยได้แล้วก็มีสัมภาษณ์ด้วยตอนนั้นสัมภาษณ์กับชลห่มุ่ ชลานุเคราะห์เขาเล่น
สากลเขาเป็นกรรมการ มีครูโชติด้วยตอนนั้น ตอนนั้นรู้สึกท้อไว้มาก รู้ผลเร็วมาก
ตอนนั้นมึนเดี่ยวเลยนะรู้สึกท้อว่าบรรจุแล้วได้เงินเดือนเยอะรุ่นก่อน ๆ ต้องทดลอง
งาน 6 เดือน (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 15 มีนาคม 2561)

ภาพที่ 3.11 ครูชลอ ใจชื่น ชุดเครื่องแบบข้าราชการ
ที่มา : วุฒิมงคล เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 15 มีนาคม 2561

3.5 ประสบการณ์ดนตรีไทย

ภาพที่ 3.12 ครูชลอ ใจชื่น นั่งคุยกับหม่อมหลวงสุรรัชช์ สวัสดิกุล (หม่อมตู่)

ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ภาพที่ 3.13 ครูชลอ ใจชื่น ร่วมบรรเลงดนตรีไทยกับหม่อมหลวงสุรรัชช์ สวัสดิกุล (หม่อมตู่)

ที่มา : ครูภริมย์ ใจชื่น

ภาพที่ 3.14 ครูชลอ ใจชื่น และคณะกรมศิลปากร ณ ประเทศอินโดนีเซีย

ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ภาพที่ 3.15 ครูชลอ ใจชื่น และคณะกรมศิลปากรบรรเลงดนตรีไทย ณ ประเทศอินโดนีเซีย

ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงประสบการณ์ด้านดนตรีไทย

เรื่องดนตรีเยอะมากสมัยก่อน เล่างานทั้งหมดคงไม่ไหวเอาหลัก ๆ ที่จำได้นะ สมัยก่อนก็รับงานทั่วไปงานศพ งานบวช เอาหมดดนตรีไทยงานชุกมากไปกับวงครู พิณเขา เขาหามาเราไปหมดตอนก่อนเราเด็ก ๆ ได้เงินน้อยก็ดีใจแล้ว พอเข้ามา กรุงเทพมหานครที่เยอะ ๆ เลยก้อัดเทปส่งวิทยุออดิโอ สมัยก่อนลิเกนิยมมารุ่งสุด ๆ ตอนนั้นเขามาหาไปเจอกันตามงานเขาก็ชวน ๆ ไป เขาก็เอาไปเปิดลิเกวิทยุสมัยนั้นได้อยู่ 20 บาทเหมาทั้งวันตอนนั้นอายุ 22-25 ประมาณนี้ถือว่าเยอะนะข้าวจานละ 6 สลึงเอง บางคนเขาทำงานบอกโหดมากกว่าเขานี้เอง ตอนนั้นก็พักที่บางลำพูหากินเองนะแต่อาศัยที่หลบนอนเขา ก็ช่วยย่าแถมหากินพอมีงานก็ชวนกันไปตอนนั้นนะไปงานกับหมัด ตู๋ สุชาติเขาตีทุ้ม ตอนนั้นย่าแถมเขารับงานมาเพราะปู่ชุลเสียแล้ว รถคว่ำพร้อม ๆ ใ้ ตอนนั้นคนเยอะมากไปงานที่ก็ชวนกันไปทั้งบ้านหลัก ๆ ก็ปัดตีระนาด หมัดฆ้อง สุชาติทุ้ม ตอนนั้นงานก็มีงานทั่วไป งานศพมีแทบทุกเย็นพอได้เงินมาเราก็เอามาซื้อของกินต้องเก็บออม บางงานมีติดกัน 7 วันเราก็รอที่เดียวได้เงินครั้งเดียวก็ได้เป็นร้อยก็อยู่ได้หลายวัน พอเข้ารับราชการก็ยังมีงานนอกอยู่เรื่อย ๆ อย่างวันนี้มีงานที่วัดตรีปาย 2 เราก็เข้างานตอนเช้าพอ บ่าย ๆ เราก็ไปงานนอกเพราะตอนบ่าย ๆ ก็ไม่ค่อยมีแล้วหมายราชการเขาส่งมาเช้า บ่าย เย็น ก็ไม่แน่ แต่ส่วนมากเขาก็จะแจกงานกันตอนเช้า อย่างนี้เช้า ๆ เช่นซื้อรับงานถ้าไม่มีเราก็ซ่อมเพลงกันไปตอนเช้าถ้าบ่ายมีงานเราก็อยู่แต่ถ้าไม่มีก็ไปงานข้างนอกตอนนั้นครูโชติเป็นคนดูแลอยู่ที่สบายหน่อยคนกันเอง แต่ไม่ใช่ออกได้ตลอดนะถ้าติดงานราชการก็ไปไม่ได้ส่วนมากงานก็จะเป็นรับแขกบ้านแขกเมืองเขามาจากเมืองนอกเมืองนา แล้วก็งานพิธีวางศิลาฤกษ์ต่าง ๆ ในหลวงเสด็จหมด งานปิยะ งานพีชมงคล งานพวกนี้ถ้าโดนก็ไปเขาให้ไปเล่นอะไรก็ต้องเล่นนะแล้วแต่เขาจัด ฆ้องบ้าง ฉิ่งบ้าง ฆ้องเล็กทุ้มก็เคยโดน แต่ระนาดเขามีคนประจำอยู่ วงจะมีหลายวง วง 1 วง 2 ส่วนมากครูก็จะได้เล่นกับขวัญชัยที่บ่อย ๆ เขาตีระนาด พออายุเยอะส่วนมากก็มีงานในงานนอกก็น้อยหน่อย เด็กในบ้านเขาไปกันพวกโด่ ตี๊ก เจี๊ยบ เขาก็จัดกันไปเราก็ไม่ต้องไปแล้ว ตอนนั้นเรื่องช่างก็ทำอยู่ด้วยนะแต่ส่วนมากจะดนตรีเป็นหลักก่อนแต่เราก็ทำ

เป็นหมุดตอกก่อนไม่ค่อยมีคนทำช่างเท่าไร เราก็ทำได้ เราทำได้หมดถ้าเขาสั่งมา เราทำไป ไม่สั่งมาเราก็อยู่เฉย ๆ ไม่ทำ เมื่อก่อนคนเขาไม่ได้ซื้อกันเยอะเหมือนเดี๋ยวนี้นี้ตั้งแต่พระเทพมาเล่นและมีหนังโหมโรงมาก็ขายดีหน่อยคนที่เขารู้จักเขาก็บอก ๆ กันมาคนไหนไม่รู้จักเขาก็ไปซื้อสมชัย ตอนนั้นของไม่เคยเหลือทำได้ก็ขายได้เรื่อย ตอนนี่เราก็มีเวลาทำมากขึ้นเราก็ทำมาเยอะ ๆ ให้เขาเลือกก็ดีไม่ใช่ขายไม่ได้นะแต่เรามีเวลาเยอะขึ้นเลยทำไปเรื่อย ๆ ตอนหลังมานี้งานดนตรีก็ไม่ค่อยมีก็มีหลัก ๆ งานวิเศษศิลป์เขาเชิญไปสาธิตให้นักศึกษาดูที่มงานเราก็เอาไม่ไปขายด้วยตอนนั้นสาธิตพันไม้ระนาด ไม้ซิม ก็สาธิตหมด แต่ตอนนี้ก็ไม่มีสาธิตแล้วแต่ยังได้ไปขายอยู่ทุกปี (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 18 มีนาคม 2561)

ภาพที่ 3.16 ครูชลอ ใจชื่น บรรเลงดนตรีไทย

ที่มา : ครูภิรมย์ ใจชื่น

ภาพที่ 3.17 ครูชลอ ใจชื่น บรรเลงดนตรีไทย ณ โรงพยาบาลสงฆ์
ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ภาพที่ 3.18 ครูชลอ ใจชื่น บรรเลงดนตรีไทย ณ โรงพยาบาลกลาง
ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

3.6 ประสบการณ์ช่าง

ภาพที่ 3.19 ครูชลอ ใจชื่น นั่งผ่อนคลาย
 ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 21 มีนาคม 2561
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

ครูชลอ ใจชื่น เล่าถึงประสบการณ์ทางด้านช่างทำเครื่องดนตรีไทย

ช่างจริง ๆ แล้วไม่ได้หัดกับใครจริงจิง ตั้งแต่เด็ก ๆ ก็ทำของเล่นเนี่ยแหละเริ่มทำก็ ตั้งแต่จับมีดเป็นதாகไม้เป็นทำของเล่นเรื่อยมา เหล่าไม้ทำของเล่นเด็กเล่นเองตั้งแต่ 6-7 ขวบ ส่วนทำเครื่องดนตรีไทยจริงจิงครั้งแรกก็อายุ 20 ตอนนั้นเข้ามากรุงเทพ แล้วแต่ตอนนั้นทำเป็นมาบ้างนะเพราะเราก็ทำไม้ฟันไม้ตั้งแต่อยู่สุพรรณแล้ว พอเข้ามากรุงเทพก็เริ่มทำขนาดเลยเริ่มจากฝืนขนาดก่อน ตอนนั้นเหล่าเองใช้กระสวนของฝืนเก่าของบ้านปี่เขา ปี่เขาอยากได้กระสวนนั้นเขาให้เราทำให้ฝืนนึ่ง ตอน

นั่นเริ่มครั้งแรกไม่ซิงซัน ไม่เขาก็ไปรับมาจากวัดสะแกศ ตอนนั้นก็ทำตามกระสวน
เดิมเขาเองเราก็ทำให้เขาไป เขาก็ชอบนะครั้งแรกเราก็รู้สึกดี หลังจากนั้นเราก็ทำไม้
ตีขายเรื่อยมาเริ่มแรกเราก็ทำไม้เป็นแต่ตอนสมัยก่อนอยู่บ้านนอกมีคนเขาให้ซ่อมไม้
เขาเพราะไม้เขาพังเขาก็ให้เราทำ ตอนนั้นเราก็ไม่ได้บอกเขาว่าทำไม้เป็นเราก็ลอง
ทำดู เพราะไม้ที่เสียก็ด้ายเปิดเราก็ค่อย ๆ คูล่วนประกอบว่ามีอะไรข้างในบ้างแล้วก็
ค่อย ๆ ศึกษารเรื่อยมา ตอนก่อนเราก็ทำโครงเดิมเขาไปแต่พอหลาย ๆ ช่างเราเจอ
หลาย ๆ คู่เราก็ศึกษามาเรื่อย ๆ เรากียึดเป็นของเราเองต่อให้ช่างไหน ๆ ไม้พังมา
เราก็ใช้หลักของเราแล้วไม่ต้องไปซ่อมตามที่เขาทำมา พอซ่อมเสร็จแล้วลองใหม่เขา
ว่าดีเราก็ทำแบบของเราเรื่อยมา แรก ๆ เดิมทีก็เกิดมาจากการซ่อมก่อนมองไปดูไป
จินตนาการตามไปเห็นมาเยอะเราก็รู้มากขึ้นว่าอันไหนดีอันไหนไม่ดี พออยู่บางลำพู
มีวันหนึ่งมีคนเขามาจ้างให้ทำรางระนาดเขาเป็นทนายความเขาเป็นที่นั่งกับย่าแถม
เมื่อก่อนบ้านนี้ตั้งมากเรื่องขายเครื่องดนตรี เริ่มรางแรกเราคิดว่ายากแต่จริง ๆ ไม่
ยากเลยรางระนาดทำไม่ยากเท่าไรเพราะเราเห็นรางเจ๊กฮุยอยู่ในบ้านนั้นแทบทุก
ราง เราก็ดูว่าส่วนโค้งยังงายาวเท่าไรสูงเท่าไรลัดส่วนยังงไรเราก็คำนวณเอาตอน
นั้นรางแรกที่เราทำเราก็วัดเลยต้องพอดีเป๊ะ ๆ กับที่เจ๊กฮุยทำไว้เพราะนั่นคือ
มาตรฐานที่นิยมกันสมัยนั้น รางระนาดที่เล่ามาเนี่ยมีเอกลักษณ์อยู่ทำด้วยมือ
ทั้งหมดด้วยไม้เหมือนสมัยใหม่ที่ทำด้วยเครื่อง รางเจ๊กฮุยสมัยนี้คนเขาก็ยังสะสมกัน
อยู่มีคุณค่ามาก การต่อกระสวนของเขากลมกลืนแล้วที่เขาทำแบบนี้การเข้าเดือยก็
ไม่เหมือนใหม่ ๆ ตอนนั้นทำรางแรกใช้เวลาอาทิตย์กว่า ๆ ทำทั้งรางเอกและทุ้มด้วย
ตอนนั้นทำไม้สัก พอเราทำเสร็จเราก็ลองไปสวดดูว่าได้พอดีหรือเปล่า สรุปพอดีเป๊ะ
เอกลักษณ์หลัก ๆ เลยคือเอาเดือยอัดกาวแล้วใช้ตะปูดกอย่างนี้แข็งแรงนะอยู่ยัน
เดี๋ยวนี้คิดดูละกันว่าแข็งแรงแค่ไหน สมัยนี้เขาใส่เต็มไปเลยไม่ต้องซ่อมกันถ้าพังก็พัง
ไปเลยถอดก็ไม่ได้ของเรายังถอดได้ของเขาซื้อใหม่อย่างเดียว เดิวนี่กลัวพูดว่าไม่มี
ใครเขาทำแล้วมีครูที่ยังทำอยู่คนเดียว (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 21 มีนาคม 2561)

ภาพที่ 3.20 ครูชลอ ใจขึ้น จับมือห้องพิธีไหว้ครูประจำปีมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่มา : ครูชลอ ใจขึ้น

ครูชลอ ใจขึ้น กล่าวถึงเกร็ดความรู้ด้านดนตรีและช่าง
ส่วนเครื่องดนตรีอื่น ๆ ก็ไม่ค่อยได้เรียนหรอก เราเป็นคนห้องได้ทางซ่องก็เล่นเครื่อง
อื่นได้ อาศัยฟัง ๆ ที่เขาตี ๆ กันก็ฟังเรียนขนาดนี้เรารู้ว่าอันไหนดีอันไหนไม่ดีก็
เลือกใช้เอาแต่ส่วนตัวเราก็ชอบกลอนครูบุญยงค์เขаб้านเดียวกับเรา แต่ครูก็ไม่ได้
เรียนกับครูบุญยงค์เขามาอยู่ที่บางลำพูไม่นานมากตอนหลัง ๆ ก็ไม่ได้มาเขาแก่กว่า
เราแค่ 3 ปีเอง ก็รุ่น ๆ กัน พวกเครื่องอื่นก็ไม่ได้เรียนมากมายแต่ก็พอเล่นได้ก็
พอแล้ว แต่ส่วนมากครูจะมาสนใจทางด้านช่างมากกว่า ตอนนั้นทำเป็นอาชีพเสริมก็
จริง แต่ใคร ๆ ก็บอกนะว่าทางดนตรีมีคนเล่นเยอะแยะแล้วเรามีฝีมือทางนี้ก็น่าจะ
ทำเครื่องขายไป หมัดเคยบอกว่าดีแล้วมาทางนี้คนไม่มีเลยเรื่องฝีมือเล่นดนตรีฝึกฝน
ไปซักวันหนึ่งก็หมด ก็จริงอย่างที่หมัดว่า ดูเอาละกันทุกวันนี้ครูยังทำไม้ทำเครื่อง
ขายได้อยู่ แต่ถ้าเล่นดนตรีเก่ง ๆ ตอนหนุ่ม ๆ แรงก็ตีสู้หนุ่ม ๆ ไม่ได้แล้ว เรามีฝีมือ
ทางนี้เราชอบทางนี้เรารู้ว่าอันไหนดีไม่ดีเราก็ต้องเลือกใช้ให้ถูกต้อง สมัยนั้นที่ราง
ระนาดเต็ม ๆ เยอะแยะนั้นเป็นของเจ๊กฮุยเจ๊กฝ่นเกือบทั้งหมด ส่วนพื้นระนาด

กระสวนหลัก ๆ เราก็ฝึกจากกระสวนแรกที่ทำตาม อันแรกเราทำไปเรารู้ว่าเรามีข้อเสียตรงไหนเราก็ปรับแก้ไปเรื่อย ๆ หัวท้ายผืนเราทำมาตรฐานเท่ากันทุกผืนส่วนลวดส่วนตรงกลางนี่แหละที่เขาเรียกกันว่ากระสวนไหนดีหรือไม่ดี ตอนแรกก็ไม่นั่งหรอกแต่เราเป็นช่างเราก็ต้องคิดด้วยไม่ใช่ทำไปตามใจต้องคิดวิเคราะห์ฝีมือตัวเองอยู่ตลอดว่ายังไงถึงจะดีขึ้น ผืนที่ 1 ได้ขนาดนี้ข้อเสียคืออะไรต่อไปเราทำผืนที่ 2 ก็ปรับแก้ตรงนั้นพอเสร็จผืนที่ 2 เราต้องคิดต่อแล้วว่าควรจะทำตรงไหนดี พอทำผืนที่ 3 ก็จะเริ่มนิ่งแล้ว ถ้าช่างไหนทำไปเกิน 3 ผืนแล้วยังไม่นิ่งไม่มีมาตรฐานก็ไม่ไหวแล้วบางคนเขาก็คิดว่าตัวเองเป็นจุดศูนย์กลางของเขาที่สุด ถ้าใครที่เป็นช่างแล้วคิดแบบนี้เนี่ย เขาจะพัฒนาไปไม่ได้อีกแล้ว (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 24 มีนาคม 2561)

3.7 ผลงานและเกียรติยศทางดนตรีไทย

ภาพที่ 3.21 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระราชทานของแก่ครูชลอ ใจชื่นในงานบรรเลงดนตรีงานพระสยามเทวาธิราช

ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงผลงานด้านดนตรีไทยและช่างทำเครื่องดนตรีไทย
จริง ๆ งานรับเสด็จหรืองานใหญ่ ๆ ก็เยอะแยะแต่ก็ไม่ค่อยได้ถ่ายรูปหรอก เราก็
ต้องอาศัยคนอื่นเขาถ่ายรูปมาให้เราถึงจะได้รูปหลัก ๆ ได้รับพระราชทานของกับ
พระเทพก็เหลือรูปนี้รูปเดียว เขาไม่อัดรูปมาให้เรา เราก็ไม่มีรูปสมัยก่อนเราก็ไม่ได้
ตามอะไรไม่มีรูปก็ไม่เป็นไร รูปที่หาได้ตอนนี้ส่วนมากก็เป็นรูปที่เขาอัดมาบ้างหรือ
เป็นรูปที่พวก ๆ เขามีแล้วเอามาเผยแพร่บ้าง บางทีเราก็ไม่รู้หรอกว่าโผล่มาได้ยังไง
โต้งเขาเอามาให้ดูบ้างเพราะมีคนอื่นเขาส่งต่อ ๆ กันมา (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 24
มีนาคม 2561)

ภาพที่ 3.22 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงฉายภาพร่วมกับครูดนตรีไทยอาวุโสในงานวิศิษฏ์ศิลป์

ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

3.8 ทักษะคดีด้านดนตรีไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ภาพที่ 3.23 ครูชลอ ใจชื่น ณ ประเทศอินโดนีเซีย
 ที่มา : ครูชลอ ใจชื่น

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงทักษะคดีด้านดนตรีไทย

ดนตรีไทยของเราก็เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยตั้งแต่เด็กมาจนปัจจุบันตอนนี้ดนตรีไทยกำลังจะเข้าระบบเก่าอีกแล้วคือมีโอกาสที่จะสูญไปอีกแล้วค่อย ๆ จะลงไปเรื่อย ๆ ตอนนั้นลงไปทีหนึ่งแล้วสมัยจอมพล ป ตอนนั้นนะที่อื่นแยแต่ที่วงครูก็มีงานเรื่อย ๆ ไม่ค่อยมีผลเท่าไร่วงครูพัฒนแกวงใหญ่มีงานเข้ามาเรื่อย ๆ ทางกรุงเทพเขาแย่ออกกฎอะไรมาเยอะแยะไปหมด พอเริ่มเข้ากรุงเทพมากก็มีงานเรื่อย ๆ แต่ก็ไม่เท่าไร

ทรงตัวมาตลอดแต่ยุคนั้นก็ต้องบอกว่ายังหากินด้านดนตรีได้งานไม่ขาดอันนี้พูดถึงตอนเข้ากรุงเทพแรก ๆ ภาระงานหนัก งานที่บ้านบางลำพูไม่เคยขาด พอรับราชการก็ยังมีงานชุกอยู่นะ เริ่มดีขึ้นมาจริง ๆ ก็ตอนที่สมเด็จพระเทพมาเล่นตอนนั้นดนตรีไทยก็เริ่มดีขึ้นมา แต่พอตอนนี้ก็เริ่ม ๆ ลงไปเรื่อย 10 ปีหลังมา คิดว่าพวกดนตรีสากลเขาเข้ามาคนเขาก็ไปเล่นสากลหมด เด็กสมัยใหม่คิดว่าดนตรีไทยล้าสมัยขนาดเครื่องดนตรีเขายังคิดกันว่าดนตรีสากลถูกกว่าดนตรีไทย ตอนนี้ไทยขายถูกมาก ไม่ได้วิเศษในการทำต่างกับสากลหายากกว่า เดียวนี้ก็จะหาไม้มาทำผืนทำรางได้ก็ยากตั้งแต่ประกาศเรื่องไม้สงวนก็มีผลกระทบเยอะเลยกับดนตรีไทยทำให้เด็กสมัยใหม่เล่นดนตรีไทยน้อยลงด้วยเพราะเครื่องดนตรีไทยแพง เดียวนี้ถือไม้เดินทางมาแค่นี้ก็โดนจับแล้ว แต่มีช่วงหนึ่งนะที่เขาทำหนังเรื่องโหมโรงก็ดังขึ้นมาอีกพักหนึ่งประมาณ 5 ปี หลังจากนั้นก็ลงมาตลอด จริง ๆ แล้วถ้าจะให้กลับมาอีกครั้งก็น่าจะมีผู้ใหญ่เข้ามาสนับสนุนกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องช่วยกันพัฒนาจัดงานเกี่ยวกับดนตรีไทยให้มากขึ้น บริษัทต่าง ๆ ก็เกี่ยวข้องกับสมัยก่อนมีงานทำบุญ มีงานต่าง ๆ ทุกบริษัทเขาก็หาดนตรีไทยกันทั้งนั้น งานทุกอย่างวันพ่อ วันแม่ บริษัทเขาจัดงานเขาก็จ้างไปเล่นแต่สมัยนี้ก็หายไปหมดไม่มีเลย ค่านิยมถูกเปลี่ยนไปสมัยก่อนมีงานศพเขาก็หาดนตรีไทยเป็นหลักก่อน แต่เรื่องเกิดจากวัดเองบางวัดก็บอกเจ้าภาพว่าไม่ต้องจ้างดนตรีไทยก็ได้ให้เขาไปจ้างทางอื่นเรื่องอาหารการกินเป็นหลักส่วนอื่นสำคัญกว่าแล้วดนตรีไทยก็ลำบากโดนหักหัวคิวไปด้วยถ้าวัดจ้างไปเล่นงานศพเจ้าหน้าที่ของวัดก็ต้องได้ด้วยกว่าจะมาถึงนักดนตรีไทยจริง ๆ ก็เหลือน้อยแล้ว (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 28 มีนาคม 2561)

3.9 ทักษะคิดด้านงานช่าง

ภาพที่ 3.24 ครูชอล ใจชื่น บันทึกภาพกับผลงานการผลิตไม้ระนาดและไม้หนัง
ที่มา : ครูภริมย์ ใจชื่น

ครูชอล ใจชื่น กล่าวถึงทักษะคิดด้านช่างทำเครื่องดนตรีไทย

เด็กรุ่นใหม่การศึกษาบ่อยการเลือกซื้อเครื่องดนตรีไม่มีความรู้ในการเลือกเครื่อง
ช่างก็เหมือนกัน ศึกษาน้อยนึกแค่ว่าเห็นเขาทำได้เราก็ทำได้แต่ออกมายังไงไม่รู้ไม่ได้
ยึดของเดิม ๆ ของเก่าที่เขาทำกันไว้เลยบางคนก็ทำออกมาได้รับการนิยมเป็นยุค
สมัยใหม่แต่จริง ๆ แล้วครูคิดว่าสู้ของเก่า ๆ ที่เขาทำไว้ไม่ได้ ของเก่ามีเอกลักษณ์นะ
อย่างวางระนาดของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนกระสวนได้ทำออกมาแล้วสวย ได้สัดส่วนทุกอย่าง

โบราณเขาทำกันมาแบบนั้น สมัยใหม่บางคนบางช่วงก็บอกเหมือนของเก่านะแต่เรา
 คนดูเป็นเราบอกได้เลยว่าไม่มีทางเหมือนของเก่าได้วัดได้เลยกระสวนไม่ได้หุออก
 รางเจ๊กฝนเขาเลิกทำไปนานแล้วแต่คนที่อนุรักษ์แบบเดิม ๆ ก็มีแต่ครูคนเดียว ตอน
 ที่เจ๊กฮุยเจ๊กฝนเลิกทำไปหมดแล้วตัวเขาให้ครูทำไว้รางเราก็ต่อให้ไป เขาเอาไปให้ช่าง
 เดิม ๆ ครูช่างเขาถามเลยต่อจากใครกระสวนวัดได้พอดี ลายที่เขาทำเตรียมไว้ให้ดูมา
 ต่อกันได้พอดีนี้แหละคือรางแบบมาตรฐานแบบเดิม ๆ เพราะเราไม่ทิ้งกระสวน
 เขาแกะลายไว้ มาถึงปู่มาทาบได้พอดีคุณนี่นี่ถือว่าเป็นมาตรฐานมาก รางสมัยนั้น
 ทุกรางที่เขานิยมกันแทบจะเป็นของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนหมด ส่วนของกรมศิลปากร
 เมื่อก่อนก็ใช้กระสวนนี้เป็นของเจ๊กหงวนเป็นกระสวนเดียวกันหมดเจ๊กฮุยเจ๊กฝนเจ๊ก
 หงวน แต่เจ๊กหงวนเขาเลิกทำไปก่อนเขาเลิกไปทำอย่างอื่นที่กรมเขามีรางทองของ
 เจ๊กหงวนอยู่เริ่มแรกเลย เป็นของชายกลางคุณชายเฉลิมพลต่อมาย้ายมาอยู่บางลำพู
 แล้วกลับมาอีกทีเสริก็เอามาเข้ากรม เราก็ไม่รู้ว่ายังไงแต่เวลาดูเราดูออกเลยว่ารางนี้
 เป็นรางชายกลางของเจ๊กหงวน รางระนาดก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ช่วงหลังมา
 ระนาดก็มี 22 ลูก สมัยก่อนเลยระนาด 22 ลูกมีบ้านหลวงประดิษฐ์ฯ ผืนเดียว แต่
 ต่อให้ระนาดมี 22 ลูกรางของเก่าก็ใส่ได้ไม่มีปัญหาอะไรจะมีก็แต่ของเก่ามาก ๆ
 สมัยก่อนเลยไม่กี่รางที่จะใส่แล้วแน่นบ้าง 21 ลูกสมัยก่อนลูกระนาดใหญ่แต่พอม
 ปรับเป็น 22 ลูกก็เล็กลงคนคิดไปเองว่าจะใส่ไม่ได้แต่จริง ๆ แล้วไม่ได้มีผลอะไรเรา
 ทำเรารู้ที่อยู่ 22 กับ 21 ก็ไม่ได้ต่างอะไรกันก็ใช้กระสวนเดิม ต้องบอกก่อนว่า
 กระสวนของผืนเท่าเดิมแค่ขอยลู่ว่าจะทำผืนว่าจะทำ 21 ลูกหรือ 22 ลูก รางทุก
 วันนี่เปลี่ยนไปเยอะกระสวนไม่ได้วิธีการต่อ คิ้ว ทุก ๆ อย่างไม่เหมือนเดิม กระสวน
 เขาทำเขาไม่ได้ยึดของเดิมกันบางที่โรงงานสมัยนี้เขาไม่ได้ลงมือทำเองจ้างทำแล้วให้
 เครื่องทำงานความประณีตอะไรต่าง ๆ ก็เจ้าน้อย สมัยก่อนก็ชอบทำเครื่องดนตรีนะ
 แต่เรารับราชการเราคิดว่ามันคงกว่าไม่เสี่ยงออกจากราชการไปทำเครื่อง แต่เราก็ไม่
 ทิ้งเราทำเป็นอาชีพเสริม ตอนนั้นนะเจ๊กฝนบอกกับครูไว้เลยว่าถ้าจะทำจริงจังยึด
 อาชีพทำเครื่องดนตรีเป็นหลักเราต้องออกจากราชการเราถึงจะมีเวลาและทำสู้กับ
 ช่วงอื่น ๆ เขาได้แต่เราเลือกรับราชการเพราะมันคงกว่า (ชลอ ใจชื้น, สัมภาษณ์ 1
 เมษายน 2561)

3.10 ชีวิตบั้นปลาย

ภาพที่ 3.25 ครูชลอ ใจชื่น นั่งพักผ่อนที่ห้องรับแขก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถลัดดา บันทึกภาพวันที่ 6 เมษายน 2561

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงชีวิตหลังเกษียณอายุราชการ

พอเกษียณมาก็ก็นั่งบ้านที่อ่างทองได้ 5 ปี ตอนนั้นก็ทำสวนเป็นหลัก งานช่างก็ทำบ้างแต่ไม่ได้ทำเยอะมาก ทำนิดหน่อย ต่อมาก็ย้ายมากรุงเทพฯ อยู่ตรงโพธิ์สามต้น ก่อน 2-3 ปีได้แล้วย้ายมาอยู่หลังวัดกัลยา ตอนมาอยู่วัดกัลยาก็อยู่นานหน่อย ประมาณ 10 ปีได้ แล้วสุดท้ายนี่ก็ย้ายมาอยู่ที่นี่ ที่ปัจจุบันที่อยู่ตอนนี้ก็ว่าจะอยู่นี้นานแล้ว ตอนนั้นอยู่วัดกัลยาแล้วโดนไล่ที่ตรงนั้นเป็นที่ของวัดเขา เดี่ยวเล่าตอนอยู่วัดกัลยาก่อนดีกว่าเพราะอยู่นานหน่อยช่วงวันธรรมดาก็นั่งทำเครื่องไปทำไม้ไปขายไปเรื่อย ๆ ส่วนวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ก็ไปสอนที่บางลำพูที่ไปเจอกันนี่ไง แต่เรื่องช่างก็จริงจังเรื่อย ๆ มีเวลาว่างก็ทำไปช่วงอยู่วัดกัลยาก็ว่างหน่อยทุกวันนี่รายได้หลัก ๆ ก็บำนาญแล้วรายได้เสริม ๆ ก็ขายไม้ขายอะไรไปก็มีคนเขามาจับไปเรื่อย พอแก่ก็มีไป

หาหมอบ ตอนนั้นก็มีการประจำอยู่ที่โรงพยาบาลรามมา สมัยก่อนหาที่โรงพยาบาลกลาง ตอนนั้นก็ไปเล่นดนตรีด้วยก็หาที่นั่นเลย มีอีกที่ที่ไปหาที่วัดไร่ขิงนั่นตอนนั้นไปผ่าตาเป็นต้อ ตานี้ฟังจะผ่าไปได้ไม่กี่ปีเองตอนนี้ก็ว่าจะอยู่นี้แล้วไม่ไปไหนแล้วลูกซื้อที่นี้เราก็อยู่ที่นี้ คนที่เขามาซื้อไม้ซื้อฝืนเขาก็มาหาที่นี้แล้วเดี๋ยวนี้ส่วนมากเขาก็บอกต่อ ๆ กันมาไม่ได้ไปประกาศที่ไหนตอนนี้ก็ขายอยู่ไม้แนวม 700 ทั้งระนาด ทุ่ม ฆ้อง ราคาเดียว ช่วงแรก ๆ ที่ขายแรก ๆ ขาย 300 ขายได้ไม่กี่วันก็ขึ้นเป็น 500 ส่วนไม้หนังฆ้องใหญ่ 3,500 ฆ้องเล็ก 2,000 ช่วงนี้ก็แพงหน่อยเรามีต้นทุนเดินทางไปซื้อของอีก ส่วนพวกฝืนระนาดรางระนาดก็หาไม้ลำบากไม่ค่อยได้ทำแล้ว ถ้ามีคนหาไม้มาได้ก็อยากทำอยู่ตั้งแต่มีประกาศเรื่องไม้มาก็หาไม้ลำบากต้นทุนสูงเราก็ไม่อยากจะขายแพงมาก (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2561)

จากการได้ศึกษาประวัติชีวิตของครูชลอ ใจชื่น ผู้วิจัยได้เห็นลักษณะทั่วไปของครูชลอ ใจชื่น ท่านเป็นคนสุขุม มีชีวิตเรียบง่าย มีความรับผิดชอบต่องาน และฝึกฝนฝีมือช่างอยู่เสมอ ช่างสังเกตในการช่างและปรับปรุงแก้ไขพัฒนาในงานช่างอยู่ตลอดเวลา มีความพยายามในการต่อสู้ในการดำรงชีวิต ทั้งในงานรับราชการและงานช่าง มีความประหยัดรู้จักเก็บรู้จักใช้ ครูชลอ ใจชื่นถือเป็นผู้มีความสามารถทั้งทางดนตรีไทย สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยด้านปี่พาทย์ได้ทุกเครื่องมือ และทางด้านการผลิตเครื่องดนตรีไทย สามารถผลิตเครื่องดนตรีไทยด้านปี่พาทย์ได้ทุกเครื่องมือ ทั้งระนาดเอก ระนาดทุ่ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก รวมถึงไม้ระนาดเอก ไม้ระนาดทุ่ม ไม้ฆ้องวงใหญ่ ไม้ฆ้องวงเล็ก ไม้กลองแขก ซึ่งถือเป็นศิลปินที่น่าเคารพและเป็นศิลปินต้นแบบสำหรับเยาวชนและนักดนตรีไทยอย่างสมบูรณ์

บทที่ 4

กรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจขึ้น

การศึกษาวิจัยเรื่องกรรมวิธีการสร้างระนาดเอก ตามแนวทางครูชลอ ใจขึ้น ได้ทำการแยกหัวข้อตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอนำเสนอตามลำดับขั้นตอน โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

4.1 วัสดุและอุปกรณ์ในการสร้างระนาดเอก

4.2 ขั้นตอนการสร้างร่างระนาดเอก

4.3 ขั้นตอนการสร้างพื้นระนาดเอก

4.1 วัสดุและอุปกรณ์ในการสร้างระนาดเอก

ภาพที่ 4.1 ตลับเมตร

ที่มา : วุฒิมงคล เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.2 ไม้บรรทัด

ที่มา : วุฒิมงคล เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.3 หินล้ามีด

ที่มา : วุฒิมงคล เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.4 ปากการัดไม้รูปตัวซี 6 นิ้ว

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.5 กุญแจเลื่อน

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.6 ตะไบแบน
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาวัลย์ดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.7 ตะไบบั้ง
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาวัลย์ดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.8 คีมลีด

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.9 ขวานหน้าเดียว ด้ามไม้

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.10 ไม้บรรทัดฉาก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.11 เขาควยวัดนอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.12 ค้อนเหล็ก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.13 สิวปากบางด้ามตอก 1 นิ้ว

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.14 คีมปากจิ้งจก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.15 ไขควงปากแบน

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.16 สิวลบเหลี่ยมขนาดกลาง
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.17 กบชูด
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.18 สิวลบเหลี่ยมขนาดเล็ก
ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.19 ค้อนถอนตะปู
ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.20 กบไฟฟ้า
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.21 เลื่อยลันดา
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.22 เลื่อยตัดเหล็ก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.23 เครื่องขัดไฟฟ้า (กระดาษทราย)
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.24 เลื่อยจิ๊กซอว์

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.25 เครื่องเจียรลูกหมู

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.26 ปากการัดไม้รูปตัวซี 4 นิ้ว
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.27 ปากการัดไม้รูปตัวซี 8 นิ้ว
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.28 กบไสไม้
ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.29 กบไสทองผืนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 เมษายน 2561

4.2 ขั้นตอนการสร้างรางระนาดเอก

การสร้างรางระนาดเอกถือเป็นขั้นตอนที่ละเอียดอ่อน ผู้วิจัยจะแบ่งขั้นตอนออกเป็นหลายขั้นตอนดังนี้ 4.2.1 การสร้างโขนระนาดเอก 4.2.2 การสร้างรางระนาดเอก 4.2.3 การสร้างเท้าระนาดเอก

4.2.1 การสร้างโขนระนาดเอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาพที่ 4.30 ไม้ทำโขนระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 21 เมษายน 2561

การเลือกไม้ทำโขนระนาดเอกและรางระนาดเอกถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความแข็งแรงคงทนของรางระนาดเอก ซึ่งการเลือกไม้นั้นจะต้องเป็นไม้เนื้อแข็งเท่านั้นถ้าหากเป็นไม้เนื้ออ่อนจะทำให้รางระนาดเอกนั้นไม่แข็งแรง

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงการเลือกไม้ทำรางระนาดเอก

สมัยนี้เห็นเอาไม้อะไรแปลก ๆ มาทำกันเยอะนะแต่ตามหลักจริง ๆ แล้วถ้าอยากให้รางมีอายุนาน ๆ ก็ต้องเป็นไม้เนื้อแข็ง ไม้เนื้อแข็งทุกวันนี้ก็หายากขึ้นทุกวัน เดี่ยวนี้

ก็เห็นเขานิยมเอาไม้มะริดมาทำเพราะน่าจะมีลายสวยก็จะได้ราคา ถ้าไม้ขนุนก็หา
ง่ายหน่อยถูกหน่อย ก็อยู่ที่ระดับความต้องการของผู้ใช้ด้วยว่าต้องการไม้อะไรแต่ถ้า
ถามช่างก็คงต้องบอกว่าเป็นไม้เนื้อแข็ง พวกไม้ขนุน ไม้สัก ไม้มะค่า ไม้มะริด พวกนี้
ใช้ได้หมดเห็นช่างเก่า ๆ เขาทำไว้ 50-60 ปีก็ยังไม่ได้เป็นอะไรใช้ได้ถึงทุกวันนี้ (ชลอ
ใจชื่น, สัมภาษณ์ 21 เมษายน 2561)

ไม้ทำโขนขนาดเอก จะต้องมีความกว้าง 10 นิ้ว และมีความยาว 40 นิ้ว เมื่อนำมาตัดครึ่ง
จะเหลือ ความกว้าง 10 นิ้ว และความยาว 20 นิ้ว เมื่อทำต่อ 1 โขนขนาดเอก

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 4.31 ครูชลอ ใจชื่น ใช้กบไสไม้

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาถัดดา บันทึกภาพวันที่ 21 เมษายน 2561

เมื่อวัดไม้ได้ขนาดความกว้างและความยาว ให้ใช้กบไสไม้ ไสส่วนไม้ทั้ง 2 ด้านให้ได้ความ
หนา 6 หุน หรือ 1.5 เซนติเมตร โดยให้ไสไปเรื่อย ๆ ทั้ง 2 ด้านเพื่อให้เส้นไม้แน่นหายไปด้วยระหว่าง
ไสไม้นั้นให้คอยดูความหนาด้วยและวัดอยู่เรื่อย ๆ

ภาพที่ 4.32 ครูชลอ ใจชื่น วัดขนาดความหนาของไม้ทำโขนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 21 เมษายน 2561

ภาพที่ 4.33 พิมพ์แบบโขนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 21 เมษายน 2561

โขนระนาดเอก มีความยาว 17 นิ้ว เมื่อวัดตั้งแต่หัวจนกระทั่งท้ายโขนระนาดเอก ซึ่งแบบ
พิมพ์นี้เป็นพิมพ์เดิมของเจ๊กฮุยเจ๊กฝงที่ครูชลอ ใจชื่น ได้ทำขึ้น

ครูชลอ ใจชื่น ได้กล่าวถึงพิมพ์แบบระนาดเอกที่ทำขึ้น

พิมพ์พวกนี้ที่ทำขึ้นเองนี้แหละจะได้ทำแต่ละครั้งแล้วเท่ากันเป็นมาตรฐาน ตอนแรก
ก็อาศัยแกะรางระนาดของเจ๊กฮุยเจ๊กฝงมา พอสกัดส่วนลงตัวได้ที่เราก็อำพิมพ์ขึ้นเอง
แล้วก็ทำให้เท่าเดิมทุกครั้งถ้าคนอื่นมาสั่งทำระนาดพิมพ์นี้ทำแค่ซีกเดียวเพราะว่าอีก
ซีกหนึ่งเราก็อำพิมพ์นี้ไปประกบอีกฝั่งก็จะได้เท่ากัน แต่ดูผ่านเหมือนจะเท่ากันมอง
ไม่ออกว่าด้านไหนด้านบนด้านไหนด้านล่าง แต่เราก็อำเอาง่าย ๆ ด้านล่างจะเรียวก
กว่าด้านบน ถ้าดูดี ๆ จะเห็นรอยต่าง ๆ ที่ขีดไว้แต่ละช่องนั่นคือ สักส่วนต่าง ๆ
ความโค้ง ทุกครั้งที่ทำและตัดไม้ออกมาตามพิมพ์ก็ต้องขีดไว้ด้วย จะได้รู้สักส่วนเวลา
ทำ ดินสอขีดไว้เดี๋ยวก็จะค่อย ๆ จางหายไปเอง (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 21 เมษายน
2561)

ภาพที่ 4.34 เลื่อยจิ๊กซอว์ตัดไม้โขนระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาถัดดา บันทึกภาพวันที่ 21 เมษายน 2561

เมื่อวัดไม้โขนระนาดเอกได้สัดส่วนและตีเส้นครบหมด นำเลื่อยจิ๊กซอว์มาตัดไม้ด้านนอก ออกโดยตัดให้ใกล้เส้นที่ขีดไว้ที่สุด ห้ามตัดเลยเข้ามาในเส้นเด็ดขาดถ้าตัดเลยเข้ามานั้นจะทำให้ สัดส่วนของโขนระนาดเอกไม่ได้สัดส่วน

ภาพที่ 4.35 โขนระนาดเอกเมื่อวัดตามพิมพ์และตัดออก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 21 เมษายน 2561

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อใช้เลื่อยจิ๊กซอว์ตัดโขนระนาดเอกเรียบร้อยแล้วใช้เครื่องปากกาหนีบขอบโขนระนาดเอกไว้เพื่อให้ไม้ขยับและใช้กบไสไม้ตกแต่งส่วนข้าง ๆ ของโขนระนาดเอกจนกว่าจะถึงส่วนเส้นที่ขีดไว้ โดย ไสรอบ ๆ โขนระนาดเอก และใช้บั้ง สี่ว และตะไบแต่งส่วนขอบโขนระนาดเอก

ภาพที่ 4.36 ครูชลอ ใจชื่น ใช้กบไสไม้ไสส่วนโขนระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 26 เมษายน 2561

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการตกแต่งรอบ ๆ โขนระนาดเอก ส่วนรอบ ๆ โขนระนาดเอกถือว่าเป็นส่วนสำคัญทางความสวยงามขึ้นอยู่กับความละเอียดของแต่ละช่างด้วย ใช้กบไสไปเรื่อย ๆ อย่างเดียวก็ไม่พอนะ เพราะกบเข้าไม่ถึงส่วนโค้งต่าง ๆ ส่วนที่เป็นสัดส่วนโค้ง ๆ เราก็ต้องใช้สิ่วช่วยแต่งค้อนตอกลงไป ค้ำสิ่วเบา ๆ ค่อย ๆ ใจเย็น ๆ จนกว่าจะได้ตามที่ขีดเส้นไว้ต้องทำแบบนี้ทุกมุมโขนระนาดก็ทำแบบนี้เหมือนกันทั้ง 2 อันส่วนนี้เราให้ใครมาทำไม่ได้แล้วไม่เหมือนส่วนที่ใช้เลื่อยจิ๊กซอร์ตัดมา ถ้าขั้นตอนนั้นยังให้โรงเลื่อยไม้ทำมาให้ได้เพราะเขาใช้เครื่องตัดไม้เลยเราแค่วาดแบบไปให้เขาว่าจะเอาขนาดไหน แต่ขั้นตอนนี้ต้องละเอียดหน่อยต้องค่อย ๆ ทำใจเย็น ๆ ใจไม่รักทำไม่ได้นะอาชีพนี้นี้ (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 26 เมษายน 2561)

ภาพที่ 4.37 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ค้อนตอกส่วตกแต่งโขนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 26 เมษายน 2561

เมื่อตกแต่งโขนขนาดเอกเรียบร้อยแล้ว ใช้ไม้บรรทัดวัดส่วนรอบ ๆ ของโขนขนาดเอกให้ได้ ครึ่งนิ้ว หรือ 1.2 เซนติเมตร และใช้ดินสอขีดเส้นรอบ ๆ เพื่อชุดไม้่ออกอีกชั้นหนึ่ง

ภาพที่ 4.38 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ไม้บรรทัดวัดโขนขนาดเอกและใช้ดินสอขีดเส้น
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 26 เมษายน 2561

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงการทำโขนระนาดเอก
 บางทีครูก็ไม่ได้ใช้ไม้บรรทัดวัดหรือก ไม่รู้เลยด้วยบางครั้งว่าคือ 1 เซน ก็กะ ๆ เอา
 ว่าตรงนี้ต้องโค้งก็ขีด ๆ วาด ๆ ไปตามส่วนความโค้งที่แต่งมาตั้งแต่แรก ขึ้นตอนพวก
 นี้เป็นขั้นตอนจุกจิกเกี่ยวกับพวกความสวยงามไม่มีผลต่อเสียงระนาดอะไรต้องใช้
 ประสบการณ์ล้วน ๆ ไม่ใช่จะมาฝึกทำแค่เดือนเดียวแล้วจะทำได้ เวลาขีดเส้นก็ต้อง
 ขีดทั้ง 2 ฝั่งต้องใช้สิ่วขูดออกในส่วนรอบนอกที่ขีดไป แต่ครูไม่ใช่สิ่วครูใช้เลื่อยเหล็ก
 ที่ทำขึ้นมาเอง ครูว่าคมกว่าเหล็กแต่ต้องชำนาญจริง ๆ นะเพราะอันตรายถ้าไม่เก่ง
 โดนมือเลื่อยตอกแฉ่ ๆ เพราะครูทำขึ้นมาเพราะเห็นว่าเลื่อยตัดเหล็กทนกว่าเลื่อย
 ตัดไม้ใช้งานได้คงทน ครูเลยเอาไปเหลาให้คม ๆ มีทั้งแบบปลายแหลมและแบบ
 ปลายปกติ ถ้าแบบปกติก็ใช้ขูดไม้ออกไปเรื่อย ๆ ถ้าปลายแหลมก็ใช้แต่งส่วนที่
 เข้าถึงยาก ๆ ตรงขอบใกล้ที่ขีดเส้นเราก็ต้องใช้ส่วนแหลมจิกเข้าไปเพื่อแต่งตรงนั้น
 ทำแบบนี้ไปรอบ ๆ ทั้ง 2 ฝั่งเลย ตรงหัวท้ายก็จะทำยากหน่อยเพราะเวลาไปถึงตรง
 นั้นจะจับลำบากก็ต้องระวังหน่อยถ้าใช้สิ่วก็ได้เหมือนกันนะแต่ไม้จะออกยากหน่อย
 ไม่ค่อยทันใจครู (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 26 เมษายน 2561)

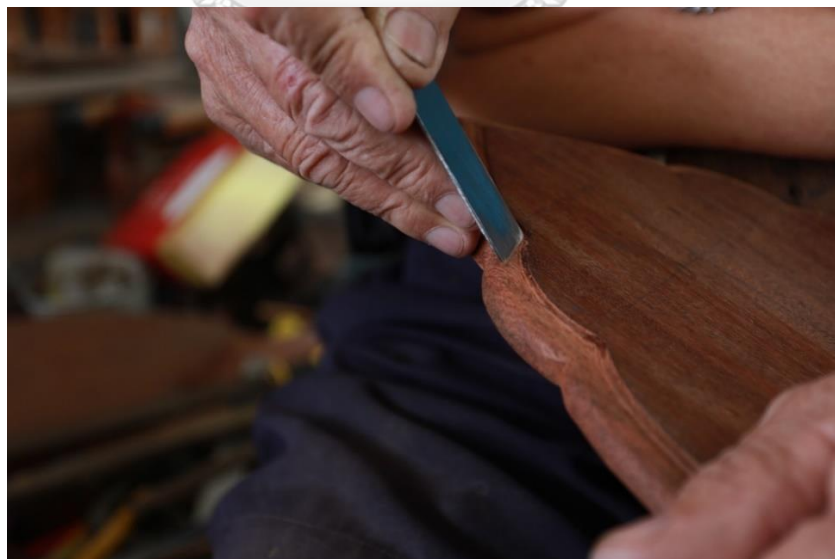

ภาพที่ 4.39 ครูชลอ ใจชื่น ใช้เลื่อยตัดเหล็กเซาะโขนระนาดเอก
 ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 5 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.40 ครูชลอ ใจชื่น ใช้กับเหล็กไสไม้บริเวณโดยรอบขอบโขนระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 5 พฤษภาคม 2561

เมื่อเซาะขอบโขนระนาดเอกจนรอบแล้ว ให้ใช้กับเหล็กไสรอบ ๆ โขนระนาดเอกเพื่อให้โขน
ระนาดเอกมีความโค้งมนตามสัดส่วน และใช้บุ้ง สิว เก็บขอบรอบ ๆ ด้วยสลับกันไป

ภาพที่ 4.41 ครูชลอ ใจชื่น ใช้เลื่อยเหล็กแต่งโขนระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 5 พฤษภาคม 2561

เมื่อเขาจะไม่ส่วนขอบ ๆ แล้วต้องใช้เลื่อยเหล็กจิกลงไปเพื่อทำอีกชั้น ความกว้าง 1 หุน หรือ 2 มิลลิเมตร

ครูชลอ ใจขึ้น กล่าวถึงขั้นตอนการใช้เลื่อยเหล็กแต่งโขนระนาดเอก ต้องค่อย ๆ เลยกี่กะ ๆ เอาประมาณนี้ไม่แน่ใจเหมือนกันว่ากว้างเท่าไรขั้นตอนนี้ทำให้ส่วนโขนมีมิติขึ้นมาจะเห็นว่าโขนระนาดเอกดูเหมือนมี 2 ชั้นขึ้นมาถ้าไม่ทำขั้นตอนนี้ก็ได้แต่จะไม่สวย บางคนเขาก็ทำนิดเดียวไม่ค่อยสวยเท่าไรเพราะถ้าไม่เข้ามาดูใกล้ ๆ จริง ๆ จะไม่ค่อยรู้สึก คนทั่วไปบางคนเขาก็ดูผ่าน ๆ ไม่ได้เข้ามาดูถึงความสวยงามใกล้ ๆ ขั้นตอนนี้ก็ต้องใจเย็นหน่อยใช้เวลาพอสมควรต้องใช้ฝีมือถือว่าเป็นขั้นตอนท้าย ๆ แล้วใช้กระดาษทรายขัดให้เงา ๆ หน่อยต่อมาก็เหลือเจาะรูร้อยเชือกก็ถือว่าเสร็จแล้ว แต่เจาะรูร้อยเชือกทำทีหลังก็ได้บางคนเขาก็ทำเลยบางคนเขาก็ทำทีหลัง แต่ของครูเดี๋ยวค่อยทำส่วนมากก็ไปทำรางก่อนเพื่อจะเอามาต่อกับโขน (ชลอ ใจขึ้น, สัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2561)

4.2.2 การสร้างรางระนาดเอก

ภาพที่ 4.42 ไม้ทำรางระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 5 พฤษภาคม 2561

การเลือกไม้ทำรางระนาดเอก จะเลือกไม้ให้เป็นไม้เดียวกับโขนระนาดเอกและเท้าระนาดเอก ขนาดความยาว 44 นิ้ว ความกว้าง 30 นิ้ว และความหนา 3 นิ้ว เลือกให้เป็นทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามสัดส่วน โดยเลือกซื้อไม้จากวัดสระเกศให้ได้ตามขนาดตามที่ต้องการ

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงไม้ทำรางระนาดเอก

ไม้ทำรางระนาดเอกต้องเป็นไม้เดียวกับทำโขนระนาดเอก ทั้งหมดของรางระนาดเอกต้องเป็นไม้เดียวกัน วิธีเลือกไม้สมัยก่อนเขาไปซื้อกันที่วัดสระเกศ เดียวนี้ครูก็ยังไปวัดสระเกศอยู่แต่ไม้สมัยใหม่หาแห่ง ๆ ยากสมัยก่อนไม้แห่งเยอะแยะเลือกง่ายสมัยนี้ก็ต้องคัด ๆ หน่อย ขนาดทำรางก็กว้าง 30 นิ้ว ยาว 44 นิ้ว ประมาณนี้หรือกว้างกว่ายาวกว่าได้หมด ตอนแรกเลือกไม้มาเราก็ยังไม่รู้หรือกลัวว่าลายไม้จะเป็นยังไง ต้องขีดจนถึงเนื้อไม้จริง ๆ จะเห็นอย่างเมื่อก่อนเขานิยมไม้สัก ไม้ขนุน ไม้พวกนี้ก็จะมียอกลักษณะของลายไม้อยู่แล้ว แต่เราทำครั้งนี้เป็นไม้มะค่าไม้นี้ก็เอามาจากวัดสระเกศเหมือนกันตั้งแต่รุ่นหม่อมตู่อยู่ตอนนี้แห่งสนิทแล้วทำเสร็จขีด ๆ หน่อยก็จะเงาขึ้นมาเห็นเนื้อไม้สวย (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2561)

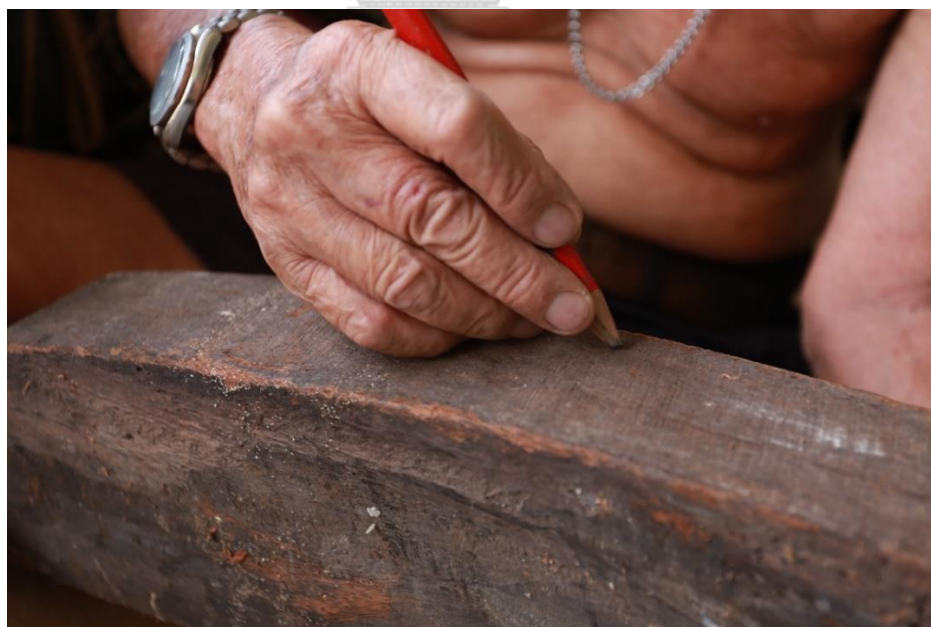
ภาพที่ 4.43 ความกว้างของรางระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 5 พฤษภาคม 2561

เมื่อได้ไม้รางระนาดเอกมา ให้วัดขีดเส้นตามสัดส่วนของพิมพ์รางระนาดเอกตามแบบเดิม
เจ๊กฮุยเจ๊กฝน โดยมีความยาว 44 นิ้ว ความกว้าง 7 นิ้ว ทั้ง 2 ฝั่ง รูปโค้งเป็นลำเรือ และให้ส่งโรงเลื่อย
ไม้

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงสัดส่วนรางระนาดเอก

สมัยก่อนเจ๊กฮุยเขาเลื่อยเองเลย ช่วยกันกับภรรยาเขา ไม่ต้องเสียเงินไปจ้างโรงเลื่อย
ไม้ แต่ขั้นตอนนี้จริง ๆ ส่งโรงเลื่อยไม้สะดวกกว่าเพราะครูก็แก่แล้วเลื่อยเองเสียเวลา
อีกอย่างหนึ่งส่งโรงเลื่อยไม้ก็ไม่ได้เสียสัดส่วน เพราะเราขีดดินสอวัดไปให้เขาตัดมา
ยังไงเราก็ต้องเอามาตัดเองแต่งเองอยู่แล้วพอถึงขั้นตอนหลัง ๆ แต่งแบบละเอียดก็
ต้องมาทำเอง ก็ถ่ายรูปสัดส่วนรางไม้ไปความยาว 7 นิ้วเวลาต่อเข้ากับโขนกี้จะพอดี
เลย เพราะส่วนขีดเส้นโขนกี้ส่วนนั้นก็ 7 นิ้วเหมือนกัน รอทำรางเสร็จทำเดือยก็ต่อได้
เลยสมัยนี้ก็ไม่มีใครเขาทำแล้วแบบเดือย ครูก็ยังทำแบบเก่า ๆ โบราณอยู่เพราะคิด
ว่าแบบนี้ทนทานและแข็งแรง (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.44 ครูชลอ ใจชื่น วัดขนาดความหนาของระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถลัดดา บันทึกภาพวันที่ 5 พฤษภาคม 2561

มือได้ไม้มาจากโรงเลื่อยไม้แล้ว ให้ใช้ไม้บรรทัดวัดขนาดความหนาของรางระนาดเอกให้ได้ 1 นิ้ว ทั้งหัวและท้าย ส่วนตรงกลางให้มีความหนา 1.5 นิ้ว เพื่อความโค้งของรางระนาดเอก และใช้ดินสอขีดไว้ให้ได้ขนาด จากนั้นใช้เลื่อยไม้ เลื่อยไปตามขนาดที่ขีดไว้

ภาพที่ 4.45 ครูชลอ ใจชื่น ใช้เลื่อยไม้ เลื่อยรางระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 5 พฤษภาคม 2561

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงการเลื่อยรางระนาดเอก
การเลื่อยเราก็ค่อย ๆ เลื่อยไปตามที่ดินสอขีดต้องรู้จักหะของการเลื่อยด้วยคนที่ไม่เคยเลื่อยก็อาจจะยากหน่อยเลื่อยไม่ค่อยเข้ากินเนื้อไม้บ้างเปี้ยวบ้าง เนื้อไม้มีเส้นก็ต้องเลื่อยตามเส้นไปถ้าย้อนก็ไม่ได้อาจจะทำให้เสียหายได้ ชั้นตอนนี้ก็ไม่ได้ยากเท่าไรนะแต่ต้องใช้แรงหน่อย ถ้าสมัยก่อนก็ทำสบาย ๆ สมัยนี้ก็ใช้เวลาหน่อยแรงน้อยลงสายตาก็ไม่ค่อยดี แต่ก็เลื่อย ๆ ออกมาก่อนได้เพราะยังงี้ก็ต้องเอามาแต่งอีก

ที่ ถ้าเป็นไม้สักนะสบายเลยเลื่อยง่ายแต่งง่ายทำง่ายเดี๋ยวเดียวก็เสร็จ แต่นี้ไม้มะค่า
แข็งหน่อยต้องใช้แรงเยอะหน่อย สมัยก่อนรางเขาถึงนิยมทำด้วยไม้สักกันเพราะทำ
ง่ายไม่ค่อยมีเครื่องมือช่วยเหมือนสมัยนี้ สมัยใหม่จะไม่อะไรเขาก็ทำได้เพราะใช้
เลื่อยจัดการหมดแล้วไม่ต้องใช้แรงคน แต่ครูก็ยังทำแบบสมัยก่อนอยู่ใช้มืออย่าง
เดียวจะมีเครื่องช่วยบ้างก็บางอย่าง (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 5 พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.46 ครูชลอ ใจชื่น ใช้กบไสไม้แต่งรางระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 12 พฤษภาคม 2561

เมื่อเลื่อยไม้รางระนาดเอกเรียบร้อยแล้ว ใช้กบไสไม้แต่งรางระนาดเอกให้เกิดความโค้งเป็น
สัดส่วนรางระนาดเอก จากนั้นใช้สิ่วเพิ่มจุดส่วนที่กบเข้าไม่ถึงและตะไบแต่งส่วนขอบ ๆ รางระนาด
เอก สุดท้ายใช้กระดาษทรายขัดเพื่อให้รางระนาดไม่มีเสี้ยนและเกิดความเงามัน

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการแต่งรางระนาดเอก
ขั้นตอนนี้ก็ค่อนข้างค่อย ๆ ไปบอกไม่ได้หรอกว่าใช้อะไรถึงไหนต้องต่อด้วยเครื่องมือ
อะไร หยิบจับอะไรได้ก็ใช้อย่างละนิดอย่างละหน่อยแล้วได้สถานการณ์ ใช้กบปกติ

บ้าง กบโค้งบ้างให้รางโค้ง ลีวตอกชุดบ้าง ตะไบนิดหน่อย สลับกันไปเรื่อย ๆ แล้วแต่
ว่าต้องการแต่งตรงไหน แต่งให้กินเข้าไปเยอะหน่อยก็ใช้กับกับลูกหมอยากชุด
เพิ่มเติมก็ใช้ลีวแล้วค้อนตอกลงไป ตะไบชนิดนิด ๆ หน่อย ๆ แต่พอได้ส่วนก็ใช้
กระดาษทรายแต่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายขัดไปเรื่อย ๆ ให้กินเนื้อได้เข้าไปอีกยิ่งขัดไม้ก็
จะยิ่งเงาสวยขึ้น (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.47 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ลีวแต่งรางระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงษ์ เก้าลัดดา บันทึกภาพวันที่ 12 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.48 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ลูกหมูแต่งด้านหน้ารางระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 12 พฤษภาคม 2561

การแต่งรางระนาดเอกด้านหน้า ต้องใช้ลูกหมูและกบแต่งรางระนาดเอก ส่วนด้านขอบรางระนาดเอกใช้ตะไบแต่งเพื่อไม่ให้เกิดความคมของขอบรางระนาดเอก และใช้กระดาษทรายขัดเพื่อให้เกิดความมันเงาและเกิดความสวยงาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงการแต่งและการขัดรางระนาดเอก

ลูกหมูกับกบก็ต้องใช้แรก ๆ เลยเวลาแต่งเพราะกินเนื้อไม้เข้าไปเยอะ ลูกหมูต้องค่อย ๆ หน่อยกินเนื้อไม้เยอะมากมือหนัก ๆ นะปล่อยให้กินไปสักระยะไม่ได้เสียเลย ส่วนตอนขัดก็ใช้กระดาษทรายขัดไปเรื่อย ๆ ขยันหน่อยก็ขัดไปหลัง ๆ ก็ไม่ต้องใช้กระดาษทรายหยาบมากจะได้ไม่กินเนื้อไม้เยอะ ขัดเพื่อให้เงาอย่างเดียวมัยก่อนเขาก็ไม่ได้แลคเกอร์หรือใช้ขัดไปเรื่อย ๆ ก็เห็นเนื้อไม้เงามันขึ้นมาแบบนี้ก็สวยดี เห็นเนื้อไม้ชัดดีด้วย (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.49 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ไม้บรรทัดวัดเพื่อให้ดินสอขีดเส้นวางขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

เมื่อแต่งวางขนาดเอกได้สัดส่วนตามที่ต้องการเรียบร้อยแล้ว ใช้ไม้บรรทัดขอบวางขนาด
เอก 1.5 เซนติเมตร และใช้ขีดเส้นไว้ ทำลักษณะนี้ทั้ง 2 ข้าง

ภาพที่ 4.50 ครูชลอ ใจชื่น ใช้เลื่อยตัดไม้ตัดส่วนขอบวางขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

เมื่อใช้ดินสอวัดขอบรางขนาดเอกเสร็จแล้ว ใช้เลื่อยตัดไม้เลื่อยลงไป 0.5 เซนติเมตร ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง จากนั้นเลื่อยด้านบนและด้านล่างของขอบรางขนาดเอกออกไปอย่างละ 0.5 นิ้ว

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงเหตุผลในการตัดขอบรางขนาดเอก
 ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนที่ยังหลงเหลืออยู่ถึงครู เพราะช่างอื่นเขาไม่ทำกันแบบนี้แล้ว ขั้นตอนนี้คือการทำเดือยขนาดจะต้องทำตรงรางให้เป็นเดือยและไปเจาะตรงโคนขนาดอีก ใช้หลักการคือการทำเดือยไม้แบบสมัยก่อนสมัยใหม่นี้เขาใช้ตะปุดอกและใช้กาวอัดเอา แต่ของเรายังใช้แบบเดิม ๆ อยู่เพราะครูว่าแบบเดิม ๆ นี้แหละแข็งแรงถ้ามีปัญหาที่ซ่อมได้ด้วย ถ้าไปทำแบบใหม่เวลารางมีปัญหาที่ต้องรื้อกันหมด จริง ๆ ทำเดือยก็ไม่ได้ยากอะไรหรอกถ้าต้องเดือยไม้ทั่วไป แต่ถ้าเข้าเดือยรางขนาดกับโคนขนาดก็อาจจะยากหน่อย สมัยก่อนทำขนาดเขาก็ใช้แบบเดือยนะ แต่ทุกวันนี้ครูก็ไม่ได้ทำแบบเดือยแล้วเพราะว่าทำขนาดแบบครูก็ว่าแข็งแรงเพราะตอนอัดกาวเข้ามีส่วนที่สัมผัสเยอะไม่เหมือนรางกับโคนที่มีส่วนสัมผัสกันน้อยทำให้ไม่แข็งแรงเวลาอัดกาว (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 19 พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.51 ขอบรางขนาดเอกเมื่อใช้เลื่อยตัดแล้ว

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.52 ครูชลอ ใจชื่น ใช้เลื่อยจิ๊กซอว์ตัดขอบรางขนาดเอกเพื่อทำเดือย
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

จากนั้นใช้เลื่อยจิ๊กซอว์ตัดทำเดือยที่ขอบรางขนาดเอก โดยตัดส่วน 2 นิ้วตรงกลางออก
เข้าเนื้อไม้ 0.5 เซนติเมตร เมื่อทำเสร็จจะได้เดือยดังรูป

ภาพที่ 4.53 เดือยรางขนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.54 ขนาดของเดือยขอบรางระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงวิธีการทำเดือยรางระนาดเอก สมัยก่อนไม่มีเลื่อยจิ๊กซอว์ช่วยเจ็ทซุยเจ็ทฝนเขาใช้เลื่อยตัดเอา ใช้เวลานานหน่อย เดือยนี้มีเครื่องช่วยก็สบายหน่อยใช้เวลาทำเดือยไม่ถึง 5 นาที แต่ละฝั่ง ต้องทำแบบนี้ทั้งหมด 4 ฝั่งเลยขั้นตอนเดียวกัน ต่อไปก็ต้องไปเจาะที่โชนรางระนาด โชนระนาด ต้องเจาะ 8 รู แต่พอจะเข้าเดือยจริง ๆ ก็ต้องมาแต่งอีกทีด้วย ตอนนี่ก็ต้องทำแบบประมาณไปก่อน วิธีวัดตรงขอบรางระนาดก็ต้องวัดบกลางครึ่งนิ้ว แล้วก็วัดไป 2 นิ้ว 3 ที จะได้ตรง 7 นิ้วพอดีความยาวทั้งหมด (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 19 พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.55 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ดินสอขีดเส้นเพื่อทำเดือยโขนขนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

หลังจากนั้นใช้ไม้บรรทัดวัดจากขอบโขนขนาดเอกเข้ามา 0.5 เซนติเมตร และใช้ดินขีดเส้นโค้งตามผืนระนาดเอก และวัดเข้ามาอีก 1 เซนติเมตร ใช้ดินสอขีดขนานกับเส้นเดิม จากนั้นวัดด้านบนและด้านล่างออกครึ่งนิ้ว และใช้ไม้บรรทัดวัดให้ได้ 2 นิ้ว ใช้ดินสอขีดเป็นสี่เหลี่ยมเพื่อเจาะรูต่อ 1 โขนขนาดเอกจะต้องเจาะรูทั้งหมด 4 รู

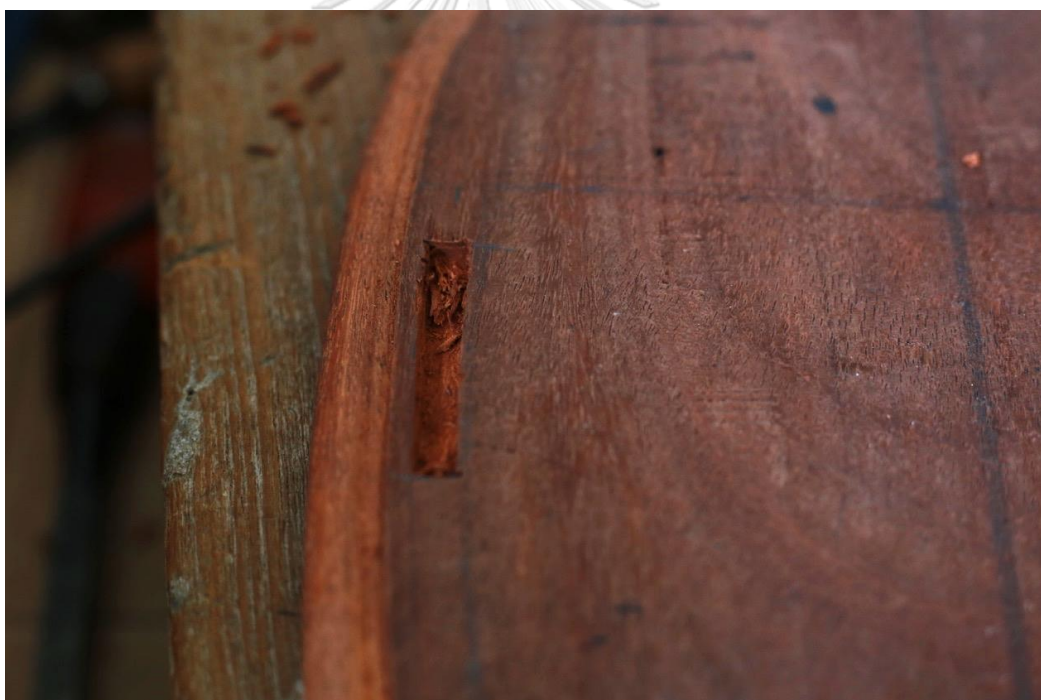

ภาพที่ 4.56 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ส่วขนาดเล็กทำเดือยโขนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.57 ครูชลอ ใจชื่น ใช้เลื่อยเหล็กแต่งเดือยโขนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงการเจาะรูโขนระนาดเอกเพื่อทำเด็ย
ใช้ดินสอดำเป็นสียเหลื่อมแล้วก็ใช้ลิวเล็กก่อน ใช้ค้อนเล็กตอกลิวไปนำร่องก่อน
จนกว่าจะเป็นรูเล็ก ๆ ออกมา แล้วค่อยใช้ลิวใหญ่ขึ้นเก็บตรงขอบ ๆ สลับกับลิวเล็ก
สลับไปมาเรื่อย ๆ บางทีก็ใช้เลื่อยตัดเหล็กมาช่วยด้วยเพราะคมดี สมัยก่อนไม่มีนะ
เลื่อยตัดเหล็กมาทำแบบนี้ ครูคิดเคยลองทำแล้วดี ก็เลยหยิบมาใช้เรื่อย ความลึกก็
ประมาณครึ่งเซนไปก่อนยังบอกแบบตายตัวไม่ได้ ต้องรอเข้าจริง ๆ ต้องมาแต่งทั้ง
รางทั้งโขนอีกทีด้วยแต่งอย่างละนิดอย่างละหน่อยจนกว่าจะเข้ากันได้ ถ้าตรงไหน
เข้าไม่ได้ก็ใช้ตะไบข้างลิวข้างตัดนิดตัดหน่อย (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 19
พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.58 รูสอดเด็ยโขนระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

เมื่อเจาะรูสอดเด็ยโขนระนาดเอกเสร็จแล้ว จะต้องทำแบบนี้ทั้งหมด 8 รู โดยมีขั้นตอน
เดียวกัน เจาะให้ลึกเข้าไป 1 เซนติเมตรจากระนาบโขนระนาดเอก

ภาพที่ 4.59 รูดเดียวไขนระนาดเอกเสร็จสมบูรณ์
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

เมื่อเจาะรู 8 รูเรียบร้อยแล้ว นำไขนระนาดเอกมาเจาะตรงกลางเพิ่มให้มีความลึกครึ่งหนึ่งของ 8 รูที่เจาะไป คือ ความลึกที่ 0.5 เซนติเมตร เพื่อให้เป็นต่อเวลาต่อเข้ากับระนาดเอกจะขัดกันพอดี

ภาพที่ 4.60 ครูชลอ ใจชื่น ทดสอบทาบเดียวรางรางระนาดเอกเข้ากับรูดเดียวไขนระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 19 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.61 ครูชลอ ใจชื่น อัดกาวเพื่อประกอบรางระนาดเอกเข้ากับโขนระนาดเอก
 ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 27 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.62 ครูชลอ ใจชื่น ตอกตะปูเพื่อประกอบรางระนาดเอกเข้ากับโขนระนาดเอก
 ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 27 พฤษภาคม 2561

วิธีการประกอบรางระนาดเอกเข้ากับโขนระนาดเอก จะต้องอัดกาวลาเท็กซ์เข้าไปในรูโขนระนาดเอกที่เจาะไว้ และทาส่วนรางระนาดเอกโดยทาไม่ต้องมากนัก เมื่อทาเสร็จให้นำรางระนาดเอกประกอบเข้ากับโขนระนาดเอก ค้างไว้ประมาณ 1 นาที และนำตะปูเล็กตอกเข้าไปข้างละ 4 ตัว โดยตอกเดี่ยวละ 2 ตัวด้านบนและด้านล่างเดียว ลักษณะการประกอบจะต้องทำแบบนี้ทั้ง 4 ด้านเหมือนกัน

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงวิธีการประกอบรางระนาดเอก

ที่ครูต้องประกอบรางระนาดแบบนี้ละดวงเวลาซ่อม ถ้าจะแกะออกมาซ่อมที่เราก็คงจะรู้ว่าตะปูตอกไว้ตรงไหนบ้างเดี๋ยวทำไว้ยังไง เพราะวันข้างหน้ายังไงกาวก็จะหมดสภาพไปก็จะเอาออกง่ายเวลาจะแกะที่ก็เอาตะปูออกค้อนตอกนิดเดียวก็ออกแล้วสมัยนี้ไม่มีใครเขาทำกันแล้วแบบนี้เขาอัดกาวตอกตะปูรอบหมดเลยอันนี้เป็นแบบเดิมที่เจ๊กฮุยเจ๊กฝนทำมา แบบที่ถูกตองนี้แหละต้องทำแบบนี้ สมัยใหม่เน้นง่ายอย่างเดียว จะได้มีของขายได้ไว ๆ ใช้เครื่องทำหมดครุบอกเลยนะยังงี้ก็สู้ทำมือไม่ได้ดูอย่างตะเกียบสิ ใช้เครื่องทำเบี้ยวเป็นอะไรเลยเพราะเครื่องไม่รู้ว่าจะเลี่ยนอยู่ยังไง ย้อนเลี่ยนยังงี้ต้องคนที่มีประสบการณ์ถึงจะทำได้ (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.63 ครูชลอ ใจชื่น วัดขนาดท้องรางระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 15 กรกฎาคม 2561

จากนั้นให้ทำห้องรางระนาดเอกโดยให้ใช้ไม้จริงเท่านั้น ไม้ที่ทำจะต้องเป็นไม้เดียวกับไม้ที่ทำ
รางระนาดเอกและโขนระนาดเอก เพื่อความสวยงามในการประกอบและมีผลต่อเสียงเมื่อบรรเลงทำ
ให้เสียงระนาดเอกกังวานขึ้น

ครูชลอ ใจชื่น ใช้เลื่อยตัดไม้ขนาดความยาว 102 เซนติเมตร ความกว้าง 6 นิ้ว และความ
หนา 6 หุน เมื่อเลื่อยไม้ได้ขนาดตามที่ต้องการใช้ไฟลนไม้ให้รอบ ๆ และตัดเพื่อให้ไม้โค้งเข้ากับราง
ระนาดเอก

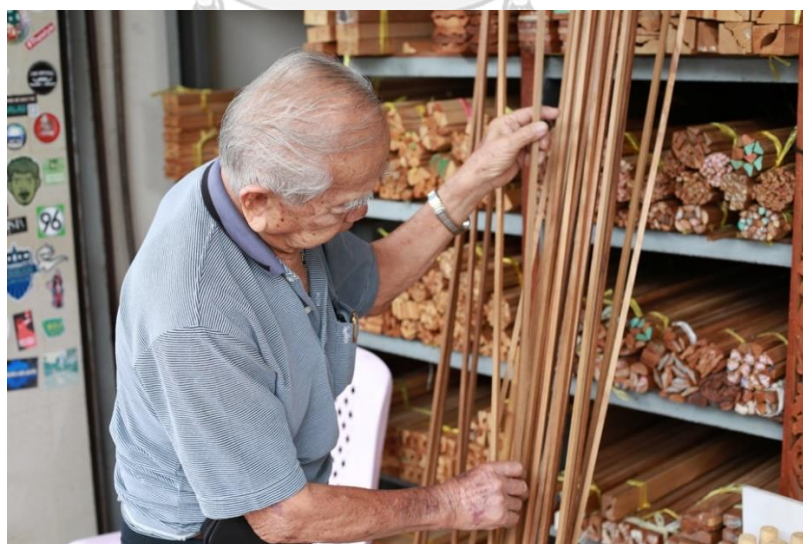
ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงไม้ที่ทำห้องรางระนาดเอกและขั้นตอนการทำห้องรางระนาดเอก
ไม้ที่จะเอามาทำจะต้องเป็นไม้จริงเพราะมีผลต่อเสียงโดยตรง เวลาตีเสียงจะดังลง
ด้านล่างถ้าใช้ไม้จริงมาทำจะทำให้เสียงดังกังวานออกไปแต่ถ้าใช้ไม้แบบทุกวันนี้
เสียงระนาดจะออกไม่เต็มเสียง ผืนระนาดมีส่วนต่อเสียงจริงแต่รางระนาดก็มีผล
เหมือนกัน เปรียบได้เหมือนฝนตกถ้าเราเอาไม้ 2 แบบไปวางตากฝนไว้เสียงฝน
กระทบไม้ก็จะคนละเสียงกัน ความแน่นของเสียงต่างกันที่รุ่นหลังเขาไม่ทำแบบนี้
เพราะไม้จริงตัดยากกว่าจะเข้ารูปได้ใช้เวลาานต้องมาแต่งเวลาจะเข้าอีกลำบาก
สมัยก่อนเจ๊กฝนก่อไฟขึ้นมาเลยตัดทีเดียวเยอะ ๆ หลังบ้านเจ๊กฝนก่อไฟทำกันทั้งวัน
ได้หลาย ๆ แผ่นเลยพอตัดได้ขนาดก็มาแต่งตอนจะเข้าประกอบรางอีกที่ใช้ตะไบ
แต่งไป สมัยนี้เขาก็ไม่ค่อยทำกันแล้วแบบนี้โบราณมากใครจะมาทำเสียเวลา (ชลอ ใจ
ชื่น, สัมภาษณ์ 15 กรกฎาคม 2561)

ภาพที่ 4.64 ตะปูคองที่ใช้ไขประกอบท้องระนาดเอกเข้ากับกับรางระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาถัดตา บันทึกภาพวันที่ 16 กันยายน 2561

การประกอบท้องระนาดเอกเข้ากับรางระนาดเอก จะต้องใช้ส่วานเจาะรูท้องระนาดเอกให้ทะลุไปถึงโขนระนาดเอก และใช้คองขนาด 1 นิ้วครึ่งใส่ไปให้ทะลุถึงโขนระนาดเอก ทำขั้นตอนนี้ทั้ง 4 รู ท้องระนาดเอกก็จะติดกับรางระนาดเอกอย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 4.65 การเลือกไม้ทำค้วระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาถัดตา บันทึกภาพวันที่ 16 มิถุนายน 2561

ครูชลอ ใจชื่น เลือกไม้ทำค้ำระนาดเอกเลือกใช้ไม้สักในการทำครั้งนี้ การเลือกไม้ทำค้ำระนาดเอกนั้น จะต้องเลือกดูจากเสี้ยนของเนื้อไม้ เสี้ยนจะต้องตรงจะทำให้การทำค้ำระนาดเอกง่ายขึ้น การเลือกซื้อไม้ในครั้งนี้ครูชลอ ใจชื่น พาผู้วิจัยไปที่หลังวัดสระเกศซึ่งเป็นแหล่งการขายไม้ที่มีชื่อเสียงและมีช่างทำเครื่องดนตรีไทยมาซื้อที่นี้มากมาย

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงวิธีการเลือกไม้ทำค้ำระนาดเอก

ไม้ที่จะเอามาทำควรจะเป็นไม้จริง ที่เลือกไม้สักครั้งนี้เพราะไม้สักเป็นไม้ที่ทำค้ำง่าย เสี้ยนไม้ค่อยชัดกับวิธีการทำ รางระนาดเอกเหมือนกันถ้าใช้ไม้สักเหลากก็จะง่ายกว่าไม้อื่น ๆ และเป็นไม้ที่มีความสวยงาม เวลาเลือกก็ค่อย ๆ ดูไปดูสีที่ต้องการเสี้ยนของไม้เวลาเอาไปทำถ้าเสี้ยนไม้ตรงจะทำยากเพราะย่อนเสี้ยนถ้าทำไม่เป็นไม้ชำนาญก็อาจจะทำให้เสียเลยก็ได้ จริง ๆ แล้วสมัยใหม่เขาก็ซื้อไม้แบบสำเร็จรูปเป็นค้ำทำเฟอร์นิเจอร์แต่บ้านมาใส่ระนาดก็มีครูเคยเห็น แต่จริง ๆ แล้วก็ไม่ควรเพราะมากแล้วครูรู้สึกที่ไม่สวย สมัยก่อนเจ๊กฝนเขาให้ครูทำค้ำนี้แหละเป็นสิ่งที่ทำอย่างแรกก็ค่อย ๆ เรียนรู้มาเรื่อยจนชำนาญถึงมองออกแล้วรู้ว่าค้ำก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อความสวยงามของระนาดเอก หลังจากนั้นครูเลยทำค้ำแบบนี้มาตลอดแล้วก็คิดว่าไม่ควรเอาค้ำสำเร็จรูปแบบอื่นมาใส่กับระนาดเอกด้วย (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 16 มิถุนายน 2561)

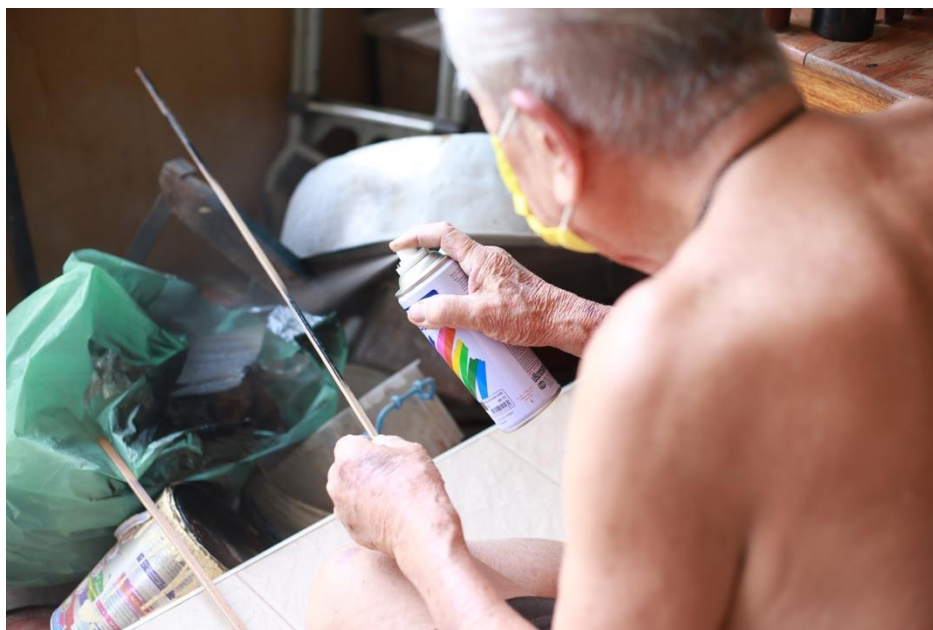

ภาพที่ 4.66 ไม้ค้ำระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 11 สิงหาคม 2561

ค้ำระนาดเอกจะต้องทำเฉพาะชิ้นสำหรับการประกอบรางระนาดเอก โดยมีความยาว 105 เซนติเมตร ความกว้างตรงกลาง 1 เซนติเมตร และไล่ไปตรงมุม 0.7 เซนติเมตร ความหนา 0.6 เซนติเมตร โดยฐานของค้ำระนาดเอกจะต้องเรียบเสมอกัน และมีความโค้งมนด้านบน

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการทำค้ำระนาดเอก
 ครูไม่ได้ทำค้ำมานานมากแล้ว ครึ่งนี้กลับมาทำก็เสียไม้ค้ำไปอันเพราะนึกไม่ออกว่า
 ทำยังไง แต่พอเหล่า ๆ ไปก็นึกได้ว่าต้องมีเส้นตรงกลางเป็นเอกลักษณ์หลักของค้ำ
 ระนาดเอกแบบโบราณ ค้ำระนาดเอกจะต้องฝังไปตรงขอบรางระนาดเอกและมีส่วน
 ยื่นออกมาเป็นความโค้งที่สวยงาม เวลาคร่อมองระนาดเอกค้ำระนาดเอกก็เป็นส่วน
 หนึ่งที่บ่งบอกว่าช่างคนนั้นมีฝีมือจริงหรือไม่ มีช่วงหนึ่งก็เคยคิดเหมือนกันว่าเราจะ
 ทำค้ำแบบเดิม ๆ ทำไม่ยากก็ยาก แต่พอมามองสมัยใหม่ทำก็รู้สึกที่เราควรอนุรักษ์
 การทำค้ำระนาดเอกแบบเดิมไว้เพราะหลัง ๆ เริ่มหาดูยาก เราควรทำไว้ให้ได้รุ่น
 หลังดู (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 11 สิงหาคม 2561)

ภาพที่ 4.67 ครูชลอ ใจชื่น พ่นสีคิ้วระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 กันยายน 2561

เมื่อทำคิ้วระนาดเอกเสร็จแล้ว นำคิ้วระนาดเอกมาพ่นสีดำเงา เพื่อให้เกิดความสวยงามและเป็นสีเดียวกันกับโขนระนาดเอก รางระนาดเอกและเท้าระนาดเอก

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงการพ่นสีคิ้วระนาดเอก
พอทำคิ้วแล้วก็ต้องพ่นสีดำด้วยจะได้สวย ๆ แล้วก็ต้องใช้สีดำด้วยสมัยใหม่ครูเห็นบางคนเขาใช้สีทอง ครูว่าไม่ค่อยเหมาะเท่าไหร่นะยังงี้สีดำก็สวยกว่าและเป็นแบบโบราณที่เขาทำกันมาด้วย สีดำเงานะถ้าสีดำด้านเวลาขึ้นเวทีเจอแสงจะไม่สวย เวลาพ่นก็ไม่ยากพ่นแล้วหมุนแล้วรอบ ๆ ให้สีเสมอกันทั่ว ๆ ไม้แล้วเราก็รอไว้ประมาณ 10 นาทีก็แห้งแล้วเอามาประกอบกับรางระนาดได้เลย พ่นทั้ง 4 ชั้นเลยจะไปใส่ตรงขอบบน 2 ชั้น ขอบล่าง 2 ชั้น คิ้วนี้ก็ถือเป็นเอกลักษณ์หลักของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนเลย ดูรางระนาดของเจ๊กฮุยเจ๊กฝนดูได้จากคิ้วนี้เลยทำไมเหมือนใครแน่นอน (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 16 กันยายน 2561)

ภาพที่ 4.68 ครูชลอ ใจชื่น ใช้สว่านเจาะรูเพื่อประกอบค้ำระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 กันยายน 2561

ภาพที่ 4.69 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ตะปูทองเหลืองตอกประกอบค้ำระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 กันยายน 2561

ครูชลอ ใจขึ้น ประกอบค้ำระนาดเอกโดยใช้สว่านเจาะรูเพื่อเปิดรูก่อน เนื่องจากรางระนาดเอกเป็นไม้เนื้อแข็ง และใช้ตะปูทองเหลืองตอกเพื่อประกอบค้ำระนาดเอกด้านใต้ท้องรางระนาดเอก จะต้องเจาะรูและตอกตะปูทองเหลืองทุก ๆ 10 เซนติเมตร เหตุผลที่ต้องใช้ตะปูทองเหลืองเนื่องจากมีคุณภาพดีและอยู่ได้ทนทานและขึ้นสนิมได้ยาก

ภาพที่ 4.70 ไม้ค้ำที่ประกอบเข้ากับด้านขอบบนของระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 กันยายน 2561

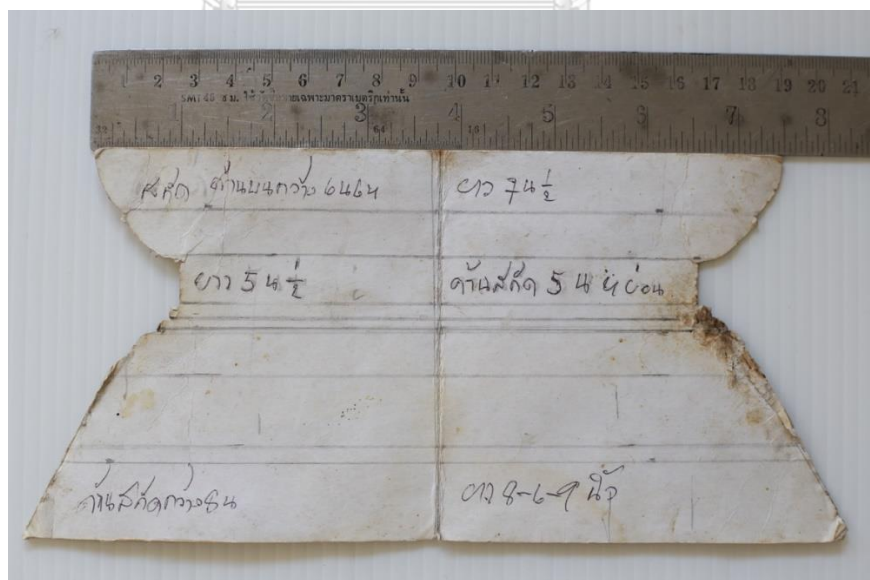
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ไม้ค้ำด้านบนใช้วิธีการประกอบที่แตกต่างกับด้านล่าง ซึ่งค้ำด้านบนต้องใช้ควางขนาด 2 เซนติเมตร และประกอบจากด้านในเพื่อไม่ให้เห็นควางแต่ละชิ้น แต่ความห่างในการประกอบเหมือนค้ำด้านล่างคือห่างกัน 10 เซนติเมตรต่อการประกอบ 1 ควาง

ภาพที่ 4.71 ตะปุกวงที่ใช้ประกอบค้ำระนาดเอกด้านในรางระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 กันยายน 2561

4.2.3 การสร้างเท้าระนาดเอก

ภาพที่ 4.72 พิมพ์แบบเท้ารางระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

แบบพิมพ์เท้ารางขนาดเอกด้านบนยาว 7 นิ้วครึ่ง ด้านสกัดยาว 6 นิ้วหย่อน ส่วนตรงกลางยาว 5 นิ้วครึ่ง ด้านสกัดยาว 5 นิ้วหย่อน ด้านฐานล่างยาว 9 นิ้ว ด้านสกัดยาว 8 นิ้ว พิมพ์นี้เป็นพิมพ์ที่ครูชลอ ใจชื้นทำขึ้นยึดหลักรางขนาดเอกเก่าจากเจ็กฮุยเจ็กฝน

ครูชลอ ใจชื้น กล่าวถึงพิมพ์เท้ารางขนาดเอก
พิมพ์นี้เราก็ทำขึ้นมาเองช่างอื่นเขาก็มีสัดส่วนของเขา อันนี้ของครูเป็นแบบเดิมเป๊ะ ๆ ของเจ็กฮุยเลยสัดส่วนเท่ากันเป๊ะ ครูทำขึ้นแค่ฝั่งเดียวแล้วก็เขียนด้านข้างใช้แทนชื่อว่าด้านสกัดเขียนโน้ตไว้เป็นความเข้าใจของเราเองกันลืม ใครรู้ก็รู้ ใครไม่รู้มาดูก็อาจจะไม่เข้าใจเท้ารางอะไรมีด้านเดียว แต่ลองดูที่พิมพ์ก็จะมีเขียนไว้ว่าด้านข้างยาวเท่าไรยังไง อันที่มีคำว่าหย่อนก็ถือน้อยกว่านั้นนิดเดียวซีก 1 หุน เขียนไว้แบบนี้เราก็เข้าใจเองคนเดียวพอแล้วไม่ต้องมีใครมาเข้าใจกับเราเพราะเราทำคนเดียวใครอยากทำเลียนแบบถ้าเข้าใจก็ทำไปแต่ส่วนมากจะไม่ค่อยเข้าใจ (ชลอ ใจชื้น, สัมภาษณ์ 26 พฤษภาคม 2561)

ภาพที่ 4.73 เท้าระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

เมื่อตัดไม่ได้ขนาดของเท้าระนาดเอกแล้ว ใช้ส่วขนาดใหญ่แกะลายเท้าระนาดเอก และใช้ส่วเล็กแต่งอีกครั้งเพื่อความเรียบร้อย จากนั้นทำเดือยแบบหางเหยี่ยวด้านในทั้ง 4 ฝั่ง เพื่อประกอบเข้าเดือยเท้าระนาดเอก โดยใช้เลื่อยจิ๊กซอร์ตัดก่อนและใช้ตะไบกับส่วแต่งอีกครั้ง

ภาพที่ 4.74 การใช้มีดปลายแหลมแต่งเดือยเท้าระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 2 มิถุนายน 2561

ภาพที่ 4.75 เดือยเท้าระนาดเอกด้านหัวเหยี่ยวและด้านหางเหยี่ยว (ด้านสกัด)
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.76 เท้าระนาดเอกเตรียมพร้อมประกอบเข้าเตี้ย
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

เมื่อทำเตี้ยเท้าระนาดเอกเสร็จ ก่อนเข้าเตี้ยระนาดเอกจะต้องแต่งอีกครั้งโดยใช้มีดปลายแหลม เพราะถ้ามีฝุ่นเข้าไปติดหรือเศษไม้อื่นเข้าไปติดจะไม่สามารถเข้าเตี้ยได้อย่างสมบูรณ์ การเข้าเตี้ยนั้นถือเป็นขั้นตอนที่ประณีตขั้นตอนหนึ่งซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของครูชลอ ใจชื่น

ภาพที่ 4.77 ครูชลอ ใจชื่น ประกอบเท้าระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 2 มิถุนายน 2561

การประกอบเข้าเดือยจะต้องใช้ค้อนขนาดเล็กเคาะเบา ๆ เพื่อให้เดือยที่ทำไว้เข้ากัน และเมื่อเดือยเข้าเรียบร้อยแล้ว ไม้เดือยนั้นจะขัดกันเองจะไม่สามารถหลุดได้

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงวิธีการเข้าเดือยทำระนาดเอก

สมัยก่อนเขาก็ทำกันแบบนี้เข้าเดือย แต่หลัง ๆ เสียเวลาเขาไม่ทำกันแล้ว ครั้งนี้ครูเห็นจะมาศึกษาเลยให้แบบฉบับโบราณทำให้ได้กรุ่นหลังดูว่าเมื่อก่อนเขาทำกันแบบนี้มีขั้นตอนละเอียดไม่เหมือนสมัยใหม่ใช้เครื่องลากที่เดือยก็เสร็จแล้ว พอเข้าเดือยแล้วฐานก็จะเอาไม้ไผ่ว่าจะใช้ไม้พญาจิวคำใส่สีจะได้ตัดด้านล่างเป็นสีดำสวยดีแปลกดีด้วย พญาจิวคำถือเป็นไม้ที่หายากสมัยก่อนที่ช่วงหนึ่งเขาหากันขายกันเป็นกิโล ครูได้มานานกว่า 30 ปีแล้วไม่ได้ใช้อะไรเดือยครั้งนี้ใส่ไปให้ไปฐานทำระนาดนี้ละกัน เวลาเข้าเดือยถ้าเราจะเข้าแบบถาวรไม่เอาออกอีกเลยก็สามารถอัดกาวเข้าไปได้ แต่ถ้าเมื่อเอาออกก็ไม่ต้องอัดกาวก็ได้ เพราะยังไม้เดือยก็ไม่หลุดอยู่แล้ว (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2561)

ภาพที่ 4.78 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ขี้เลื่อยใส่และใช้กาวร้อนใส่เพื่อแต่งทำระนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 23 มิถุนายน 2561

ภาพที่ 4.79 ครูชลอ ใจชื่น ประกอบเท้าระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 23 มิถุนายน 2561

เมื่อใส่ไม้พญาจิวดำตรงฐานเสร็จ จะมีช่องว่างระหว่างไม้ 2 ชั้นที่ต่อกัน ครูชลอ ใจชื่น ใช้ซี่
เลื่อยที่ทิ้งแล้วมาประยุกต์ใช้ โดยใส่ซี่เลื่อยลงไปในส่วนที่เป็นช่องว่างระหว่างไม้ และใช้การร่อนหยอด
ลงไปไนซี่เลื่อยอีกครั้ง เมื่อการร่อนแห้งจะต้องใช้ตะไบขัดส่วนซี่เลื่อยที่ใส่เกินออก และขั้นตอนสุดท้าย
ใช้กระดาษทรายแต่งเท้าระนาดเอกโดยขัดจากเบอร์หยาบไล่มาจนถึงเบอร์ละเอียดตามลำดับ

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการแต่งเท้าระนาดเอก
ตอนแรกก็คิด ๆ อยู่ว่าจะแต่งส่วนนี้ดีหรือเปล่า ถ้าไม้ใส่ก็ไม่ได้น่าเกลียดอะไรแต่
ไหน ๆ เรามีซี่เลื่อยที่เหลืออยู่แล้วก็แต่งส่วนช่องว่างนี้เลยงานจะได้ออกมาเรียบร้อย
ใช้ซี่เลื่อยค่อย ๆ ใส่ไปให้รอบ ๆ ใช้การร่อนใส่ต่อไปพอทั่วแล้วก็ค่อยขูดออกถ้าถาม
ว่าจะใช้อะไรขูดบอกได้เลยอะไรอยู่ใกล้มือใช้อนั้น ตะไบบ้าง กระจกบ้าง ถ้า

กระจกก็ซูดได้ละเอียดหน่อย แล้วก็ใช้กระดาษทรายขัด ทุกครั้งก็ขัดตามเบอร์เหมือนเดิมจากหยาบไปละเอียดเท่านั้นก็ป็นอันเสร็จ แต่ตอนนี้ก็คิดอยู่ว่าตรงขอบทำด้านล่างจะทำเป็นพื้นมนดีหรือเปล่า เพราะตอนนี้พื้นไม้พญาจิวดำเป็นขอบแหลมอยู่ เมื่อลากไปถ้าเป็นพื้นมนก็จะลากไปได้ แต่ถ้าพื้นขอบแหลมเปลอลากพังเลย แต่ยังไม่กล้าห้ามลากอยู่แล้วนะถ้าเอาไปใช้ แต่กลัวเปลอไปลากว่าจะทำเป็นพื้นมนจะได้พังยากหน่อย (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 23 มิถุนายน 2561)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 4.80 ทำระนาดเอกเสร็จสมบูรณ์

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

เมื่อทำารระนาดเอกและทำระนาดเอกเสร็จแล้ว ครูชลอ ใจชื่น ได้นำระนาดเอกมาขัดมันและเดินเส้นกับช่างนคร

ครูชลอ ใจชื่น ได้กล่าวถึงช่างนครและวิธีการขัดมันระนาดเอก
เขาเป็นคนมีความสามารถทุกวันนี้เขาทำพวกเครื่องเป่าเป็นหลัก กระสวนระนาดเอกเขาก็เคยขอของครูไป แต่ก็ไม่เคยเห็นเขาทำตามนะ ช่างนครเขาเคารพครูเจอ

กันที่ไรเขาก็เรียกครูว่าพ่อ อันนี้เราฝากเขามาขัดมันและเดินเส้นด่างานพวกนี้ไม่ยาก
 มากแต่ตอนนี้เครื่องมือครูไม่มีแล้วตั้งแต่ย้ายบ้านมาถ้าจะซื้อเข้ามาใหม่ก็ไม่คุ้ม
 เพราะว่าจะไม่ทำพวกทรงขนาดกับฝั้นขนาดแล้ว ทุกวันนี้ทำแค่นี้ก็พอแล้ว ถ้าเรา
 มีเครื่องขัดก็คงทำเองวิธีทำก็ไม่ยากใช้น้ำยาขัดแล้วใช้เครื่องขัดส่วนเดินเส้นดำหลัก
 ง่าย ๆ เลขก็คือเดินให้ห่างจากขอบประมาณ 1 เซนติเมตรนี่คือมาตรฐานของราง
 ขนาดเอก จริง ๆ แล้วขั้นตอนนี้จะต้องทำเป็นขั้นตอนสุดท้ายแต่ช่างเขาวางช่วงนี้
 ครูเลยให้เขาทำก่อนเลยกลัวเวลาจะไม่ตรงกัน ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ เราก็คอยระวังเอา
 หน่อยอย่าให้ที่ขัดและที่เดินเส้นไว้ชำรุดก็พอ (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 8 กันยายน
 2561)

ภาพที่ 4.81 ครูชลอ ใจชื่น มารับขนาดเอกจากช่างนคร
 ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กันยายน 2561

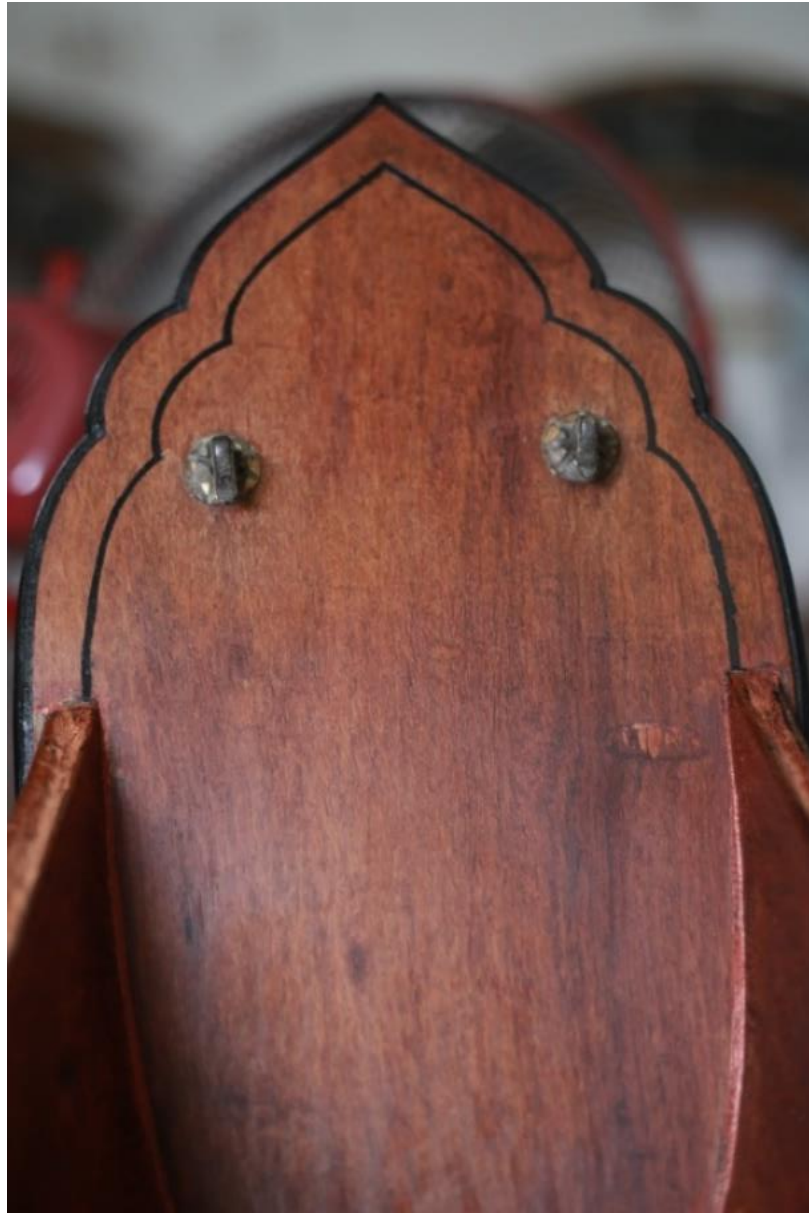

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 4.82 รางระนาดเอกหลังจากขัดมันและเดินเส้นขอบดำ
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 9 กันยายน 2561

ภาพที่ 4.83 โขนระนาดเอกเสร็จสมบูรณ์
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 9 กันยายน 2561

ภาพที่ 4.84 ตะขอรางระนาดเอก

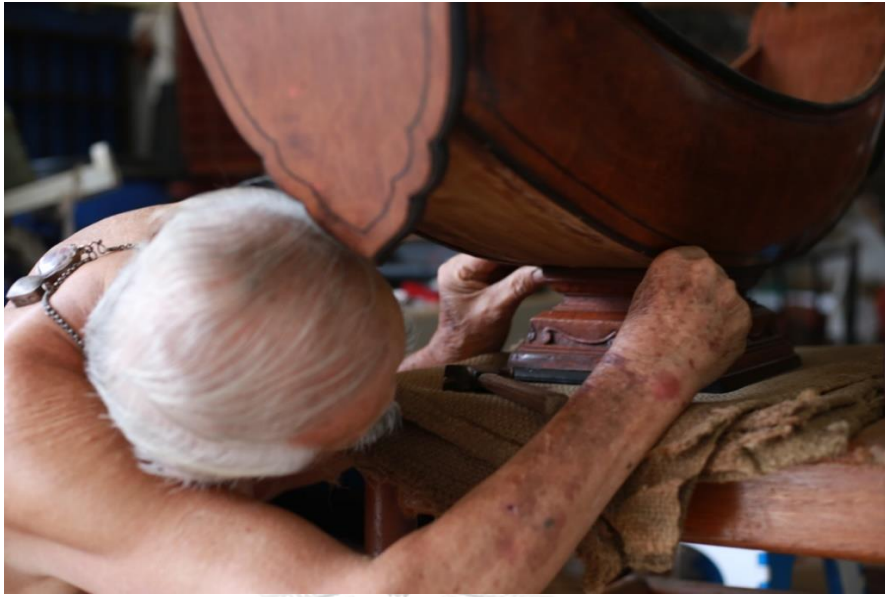
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 9 กันยายน 2561

ครูชลอ ใจชื่น ใช้ส่วานเจาะรูโขนระนาดเอก โดยสัดส่วนของตะขอรระนาดเอกจะต้งวัดตั้งแต่กระสวนของโขนระนาดเอกและใช้ดินสอเขียนไว้ โดยวัดลงมาจากมุมโขนด้านบน 5 นิ้ว และวัดออกไปด้านข้างด้านละ 2 นิ้ว จากนั้นใช้ส่วานเจาะรูให้ลึกประมาณ 1 เซนติเมตร ใช้ตะขอที่เป็นเกลียวใส่แทนรอกหมุนเข้าไปจนสุด

ครูชโล ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการใส่ตะขอระนาดเอก
 การใส่ตะขอรางระนาดเอกเป็นขั้นตอนพื้นฐานที่สุดแล้ว แคว่ดัดส่วนให้ตรงเจาะรู
 หมุนเกลียวเข้าไปไม่ยากเลย แต่ตะขอระนาดจะดีก็ต้องมีความทนทานก็ขึ้นอยู่กับ
 เนื้อไม้ที่มาทำไซนระนาดเอกด้วย ถ้าไม้เก่าแห้ง ๆ ก็จะทำให้ตะขอเกาะติดกับเนื้อ
 ไม้แบบนี้ทนทานอยู่ได้ 50 ปีก็ไม่พัง แต่ถ้าเนื้อไม้ไม่แห้งก็อาจจะทำให้อยู่ได้ไม่นาน
 ทั้งหมดนี้ก็ขึ้นอยู่กับผู้ใช้งานด้วยนะเขาถึงให้เอาฝืนระนาดลงเวลาไม่ตีแล้วตะขอ
 ระนาดเอกจะได้พักบ้าง (ชโล ใจชื่น, สัมภาษณ์ 9 กันยายน 2561)

ภาพที่ 4.85 ครูชโล ใจชื่น แต่งห้องรางระนาดเอกเพื่อประกอบเข้าระนาดเอก
 ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 22 กันยายน 2561

ภาพที่ 4.86 ครูชลอ ใจชื่น วัดรางระนาดเอกกับเท้าระนาดเอกเพื่อเตรียมประกอบ
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 22 กันยายน 2561

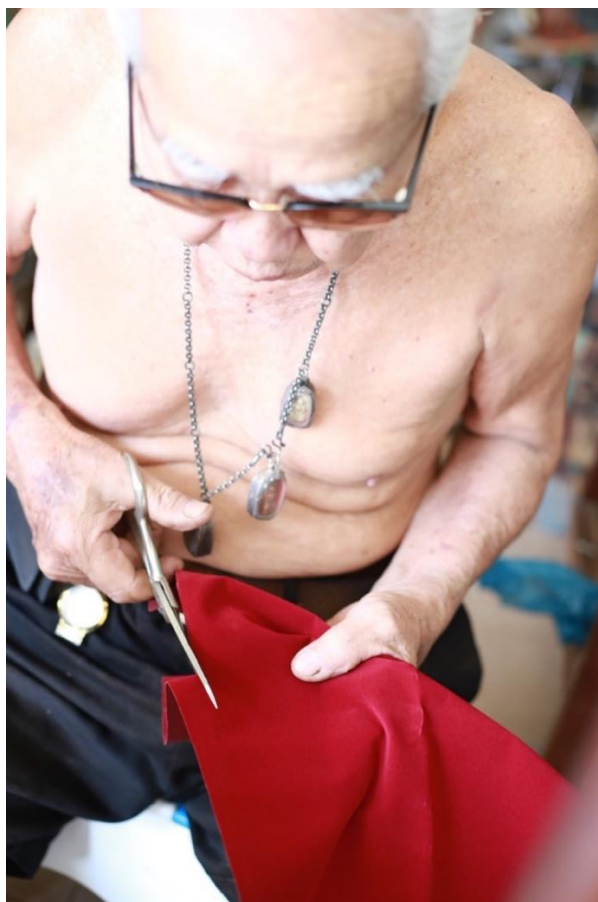

ภาพที่ 4.87 ครูชลอ ใจชื่น ประกอบเท้าระนาดเอกเข้ากับรางระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 22 กันยายน 2561

การประกอบเข้าระนาดเอก จะต้องใช้ความประณีตในการวัดเข้าระนาดเอกกับห้องรางระนาดเอก ครูชลอ ใจชื่น จึงจะต้องใช้เวลาเพื่อไปเล็งให้เข้าระนาดเอกตรงกับรางระนาดเอกและห้องรางระนาดเอกจะต้องไม่ขรุขระจึงจะต้องแต่งห้องรางระนาดเอกก่อน เมื่อได้ความเรียบที่ต้องการแล้วจึงวัดด้านซ้ายด้านขวาให้อยู่ตรงกลาง และลองโยนรางระนาดเอกเบา ๆ เพื่อเป็นการวัดว่าเข้าช่องที่ได้เตรียมไว้ และใช้สวานเจาะใต้ห้องให้ทะลุถึงเข้าระนาดเอก และใช้ควงใส่ลงไปโดยมีที่รองควงด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความชำรุดหรือควงเข้าไปลึกเกินไป

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการประกอบเข้าระนาดเอก การเข้าเข้าระนาดเอกเป็นขั้นตอนที่ไม่ยาก ถ้าเราแต่งห้องระนาดเอกเสร็จแล้วก็ถือว่าง่ายเลยทำแค่ 10 นาทีก็เสร็จ แต่ยากก็ตอนแต่งห้องระนาดเอกกว่าจะระนาบเท่ากับเข้าระนาดเอกยากเหมือนกัน เราจะต้องคอยทาบอยู่ตลอดว่าได้หรือยัง ตรงไหนที่ยังไม่ตรงต้องค่อย ๆ ดูไปที่ละจุด ส่วนตอนยิงสวานลงไปแล้วใส่ควงก็ต้องคอยเล็งดี ๆ อย่าให้ทะลุไปถึงเข้าระนาดเอกมาก เพราะอาจจะทำให้เสียหายได้ต้องใส่ไปแต่พอดี เอาแต่พออยู่เพราะควงมีเกลียวอยู่แล้วยังไงก็ติดกันไม่หลุดจากกัน (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 22 กันยายน 2561)

ภาพที่ 4.88 ครูชลอ ใจชื่น ตัดผ้ากำมะหยี่เพื่อทำหมอนรองขนาดเอก

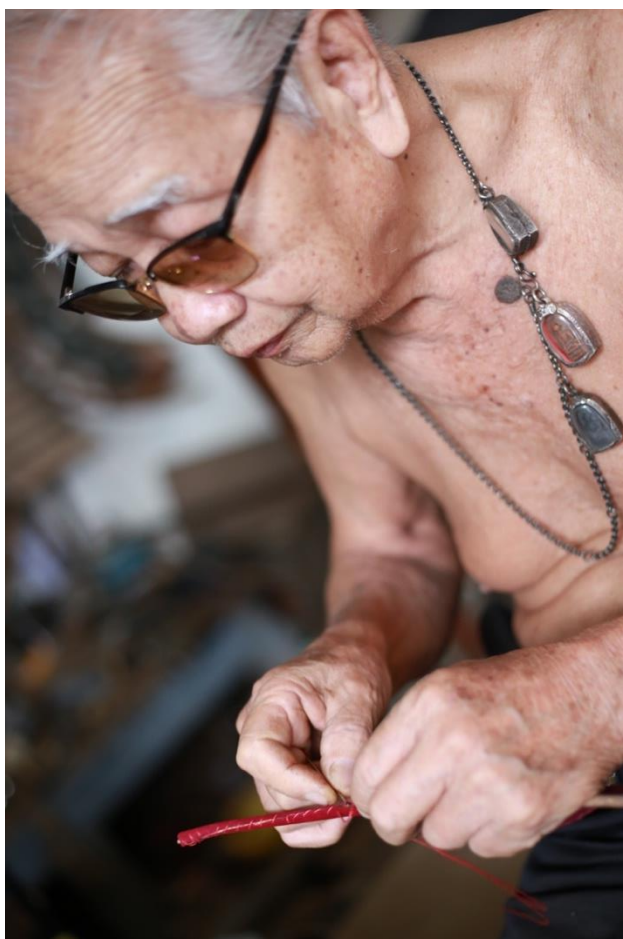
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 23 กันยายน 2561

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

การทำหมอนรองขนาดเอกจะต้องใช้ผ้ากำมะหยี่ที่มีความยาวพอสมควรและมีสีแดง และ
วัดขนาดของหวาย จากนั้นใช้ดินสอขีดบาง ๆ และใช้กรรไกรตัดตามแนวยาว

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการวัดกำมะหยี่และการเลือกหวาย
การเลือกหวายก็ต้องเป็นหวายที่ไม่เล็กไปไม่ใหญ่ไป หวายทำซ้องก็อาจจะเล็กไป
หน่อยแต่ถ้าไม่มีแล้วจริง ๆ ก็ถือว่าใช้ได้เพราะเย็บกับกำมะหยี่ไปแล้วก็จะใหญ่ขึ้น
อีกนิด ถ้าหวายเล็กการวัดกำมะหยี่ก็ไม่ต้องกว้างมากประมาณ 1 นิ้ว บวกลบนิด
หน่อย ใช้ดินสอขีดแล้วก็กรรไกรค่อย ๆ ตัดไปใจเย็น ๆ ตัดให้ยาว ๆ ไปเลยก็ได้
เหลือไว้ดีกว่าขาดยังไงก็ตัดออกได้ (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 23 กันยายน 2561)

ภาพที่ 4.89 ครูชลอ ใจชื่น เย็บกำมะหยี่เข้ากับหวาย
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 23 กันยายน 2561

เมื่อตัดกำมะหยี่แล้วครูชลอ ใจชื่น ใช้ด้ายสีแดงเย็บกำมะหยี่ให้เข้ากับหวาย โดยใช้กำมะหยี่หุ้มหวายไว้และใช้ด้ายค่อย ๆ เย็บไปแบบไม่ห่างจนเกินไปและไม่ถี่จนเกินไป

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการเย็บ
ถ้าพูดถึงการเย็บแบบนี้ก็คือเป็นขั้นตอนท้าย ๆ ในการทำขนาดแล้ว ไม่ว่าจะช่างไหนเขาก็เย็บกันแบบนี้ทั้งนั้นเพราะใช้เครื่องทำไม่ได้ไม่เหมือนเย็บผ้า ความห่างในการเย็บก็ห่าง ๆ หน่อยก็ได้เพราะไม่จำเป็นจะต้องถี่ละเอียดมากด้านที่เย็บยังงี้ก็มองไม่

เห็นเพราะจะเป็นด้านที่อยู่ข้างใต้ ทำแบบนี้เหมือนกัน 2 อัน ที่ต้องทำก็เพราะเวลา ผืนระนาดผ่นลงมาจะได้มีที่รองรับไม่เสียดสีกันกับไม้หรือหวาย ถ้ากระทบกัน ตรง ๆ ก็อาจจะทำให้ผืนเสียไวโบราณเขาจะทำอะไรก็ต้องมีเหตุผลไม่ใช่ทำไปให้ สวยงามอย่างเดียว (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 23 กันยายน 2561)

ภาพที่ 4.90 ครูชลอ ใจชื่น เย็บกำมะหยี่เข้ากับหวาย
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 30 กันยายน 2561
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ครูชลอ ใจชื่น ใช้ส่วานเจาะลงไปทำรางระนาดเอกและใช้ตะปูทองเหลืองตอกลงไปที่ยาว ให้ทะลุถึงรางระนาดเอกความห่างของทองเหลืองแต่ละตัวมีความห่างประมาณ 15 เซนติเมตร การติดหมอนถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทำรางระนาดเอก จะต้องติดด้วยความประณีตเพื่อไม่ให้รางระนาดเอกชำรุดเสียหาย

ภาพที่ 4.91 รางระนาดเอกสมบูรณ
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 30 กันยายน 2561

4.3 ขั้นตอนการสร้างฝืนระนาดเอก

ภาพที่ 4.92 กระสวนฝืนระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

กระสวนผืนระนาเดกของครูชลอ ใจขึ้น ความยาวตั้งแต่ลูกทวนถึงลูกยอด 103.5 เซนติเมตร ความยาวของลูกทวน 16 นิ้ว ความยาวของลูกยอด 12 นิ้วหรือ 1 ฟุต

ครูชลอ ใจขึ้น กล่าวถึงกระสวนผืนระนาเดกว่า
กระสวนนี้ก็เป็นแบบเดิม ๆ ตอนแรกที่ฝึกก็ทำไม่ได้แบบนี้ แต่อันนี้เป็นอันสมบูรณ์ พัฒนามาเรื่อย ๆ แล้วครูคิดว่าแบบนี้ดีที่สุดก็เลยทำแบบกระสวนขึ้นมา ครูก็อาศัยเอาของเก่ามาแต่พัฒนาของเราเองด้วยตกแต่งอันที่เราคิดว่าดี พัฒนาไปเรื่อย ๆ 3-4 รอบ จนได้กระสวนนี้ที่คิดว่าโอเคแบบนี้ดีที่สุดของเรา ส่วนสัดส่วนความโค้งนูนด้านบนก็ 1 หนวดจากแนวขึ้นไป แต่ละลูกก็จะมีขนาดใหญ่มาหาเล็กจากลูกทวนไป ลูกยอดลดลงวัดเอาลูกทวนน่าจะประมาณ 2 นิ้ว มาถึงลูกยอดก็น่าจะประมาณ 1 นิ้ว ครึ่งกว่ามั้ง ไม่แน่ใจเหมือนกันไม่เคยวัดแบบละเอียด ส่วนใต้ท้องผืนระนาเดกก็ค่อนข้างกันถึงเรื่องแต่งเสียงเพราะตรงนั้นเป็นชั้นตอนท้าย ๆ ในการทำ สมัยก่อนผืนระนาเดกไม่ค่อยหนาเท่า แต่สมัยใหม่เขามีความเชื่อกันว่า ถ้าผืนระนาเดกหนาแล้วจะมีความดัง แต่ครูก็ไม่ค่อยเชื่อเท่าไรหรือครูก็ทำทั้งแบบหนาบ้างแบบบางบ้าง ส่วนมากคนมาซื้อก็ลองแล้วแต่คนชอบต่างกันเป็นความรู้สึกไปเองเวลาลอง แต่จริง ๆ แล้วคุณภาพก็ไล่ ๆ กันดูแทบไม่ออกหรอก (ชลอ ใจขึ้น, สัมภาษณ์ 26 พฤษภาคม 2561)

ตารางที่ 4.1 ตารางกระสวนฝืนขนาดเอกของครุชลอ ใจชั้น

ตำแหน่งที่วัด	ความยาว (เซนติเมตร)	ความกว้าง (เซนติเมตร)	ความหนา (เซนติเมตร)
ความยาวทั้งฝืน	103.5-104.9		
ลูกระนาดลูกที่ 1	41.3	5.0	2
ลูกระนาดลูกที่ 2	41.3	5.0	2
ลูกระนาดลูกที่ 3	41.2	5.0	2.1
ลูกระนาดลูกที่ 4	41.1	5.0	2.2
ลูกระนาดลูกที่ 5	41	4.9	2.1
ลูกระนาดลูกที่ 6	39.8	4.9	2.1
ลูกระนาดลูกที่ 7	39.8	4.9	2.1
ลูกระนาดลูกที่ 8	39.7	4.9	2.1
ลูกระนาดลูกที่ 9	39.5	4.8	2
ลูกระนาดลูกที่ 10	39.2	4.8	2
ลูกระนาดลูกที่ 11	38.6	4.8	2
ลูกระนาดลูกที่ 12	37.8	4.8	2.1
ลูกระนาดลูกที่ 13	37.3	4.7	2
ลูกระนาดลูกที่ 14	36.7	4.7	1.9
ลูกระนาดลูกที่ 15	35.2	4.7	1.9
ลูกระนาดลูกที่ 16	34.3	4.6	1.9
ลูกระนาดลูกที่ 17	33.5	4.6	1.9
ลูกระนาดลูกที่ 18	32.7	4.6	1.9
ลูกระนาดลูกที่ 19	32	4.6	1.9
ลูกระนาดลูกที่ 20	31.3	4.6	1.8
ลูกระนาดลูกที่ 21	30.8	4.5	1.8
ลูกระนาดลูกที่ 22	30	4.5	1.8

ภาพที่ 4.93 ครูชลอ ใจชื่น เลือกไม้ชิงชันเพื่อทำผืนระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาถัดดา บันทึกภาพวันที่ 27 พฤษภาคม 2561

ครูชลอ ใจชื่น เลือกไม้ชิงชันเพื่อทำผืนระนาดเอกโดยเลือกไม้เก่าที่ได้เก็บไว้ประมาณ 50 ปี มาทำผืนระนาดเอกในการทำวิจัยครั้งนี้

ครูชลอ ใจชื่น อธิบายการเลือกไม้ชิงชันมาทำผืนระนาดเอก
ไม้สมัยก่อนดีกว่าสมัยนี้เยอะ สมัยก่อนมีไม้ให้เลือกมากตัดมาจากต้นเดียวกันเนื้อไม้
สวยแก่นไม้ก็ดี สมัยนี้รับตัดเกินไปไม้บางต้นเอามาทำผืนยังใช้ไม้คนละต้นกันเลย
ถามว่าจริง ๆ ทำได้ไหมตอบได้เลยว่าทำได้แต่ไว้สำหรับเด็กที่เริ่มเรียนเท่านั้นไม้
แนะนำถ้าใครจะเล่นจริงจังก็ต้องเป็นไม้ที่ตัดมาจากต้นเดียวกันต้องไม่ติดกระพี้ด้วย
ถึงจะดีที่สุด อันนี้ที่บอกไปเป็นการเลือกความสวยงามแต่เรื่องเสียงก็ต้องเคาะกันไป
เป็นลูก ๆ ว่าจะอับหรือใส ไม้ติดกระพี้ก็ไม่ใช่ว่าดีทุกลูกนะเคยเจอมาไม่ดีก็มี
พูดยากว่าต้องเลือกยังไงก่อนอื่นต้องดูเป็นฟังเสียงเป็นดูเนื้อไม้ด้านนอกเป็นว่าเอา
มาแล้วจะขัดออกมามันไหม ไม้ที่เราทำในครั้งนี้อาจจะเป็นผืนท้าย ๆ ที่ครูทำแล้ว
ไหน ๆ ก็มีไม้เก่าเก็บอยู่ก็เอามาทำเลยละกันครั้งนี้ สมัยก่อนครูหวงมากใครจะมาขอ
ซื้อก็ต้องหาไม้จากที่อื่น ไม้ชุดนี้ไม่ยากทำอยากเก็บไว้ให้หลังสันทจริง ๆ ตอนนี่ก็

นานกว่า 50 ปีแล้วเอามาทำเลยละกัน ไม่ชุดนี้เลือกมาแล้วรับรองเสียงดีแน่นอน ถ้าไม่เชื่อก็เดี๋ยวลองดู (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2561)

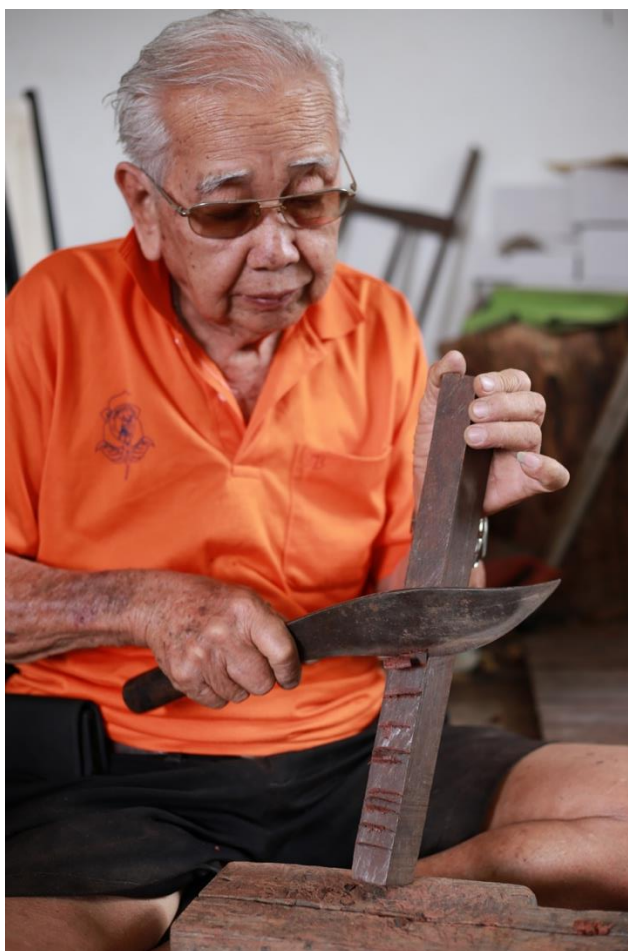

ภาพที่ 4.94 ครูชลอ ใจชื่น เคาะลูกกระขนาดเอกเพื่อฟังเสียงสูงต่ำ
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 27 พฤษภาคม 2561

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงวิธีการเคาะเลือกผืนระนาดเอก
การเคาะที่คน ๆ เขาเคาะกันก็เพื่อจะดูว่าเสียงใสหรือเปล่า แต่การเคาะที่ถูกต้องไม่ใช่แค่ฟังเสียงใส เราจะต้องดูด้วยว่าลูกนี้ควรจะวางในเสียงสูงหรือเสียงต่ำ เอาที่ใกล้เคียงกับเสียงนั้น ๆ เรื่องพอดีคงไม่ได้เพราะยังไงก็ต้องไปแต่งเสียงกันอีกที่ การจับเวลาเคาะจะต้องจับด้านข้างของผืนระนาดเอกและถ้าเราเลือกจับตรงกลาง ลูกทุกที่เคาะก็จะต้องจับตรงกลางเพื่อความแตกต่างของเสียงแต่ละเสียงและจะต้องเคาะที่เดิมทุก ๆ ลูก เวลาเราเคาะเราก็จะเปรียบเทียบแต่ละลูกได้ว่าลูกไหนเสียงใส

ลูกไหนควรจะอยู่เสียงสูงลูกไหนควรจะอยู่เสียงต่ำ ถ้าจะให้สอนฟังเสียงก็สอนได้แต่ของแบบนี้ก็ต้องใช้ประสบการณ์เป็นหลัก ถ้าพื้น ๆ ในการฟังก็ฟังแค่เสียงอับหรือเปล่า ถ้าลูกนั้นเสียงอับก็ไม่ควรเอามาทำเป็นผืนขนาดเอก แต่ถ้าไม่มีแล้วจริง ๆ ก็สามารทำได้แต่จะต้องไปแต่งให้เสียงดีขึ้นอีกที (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2561)

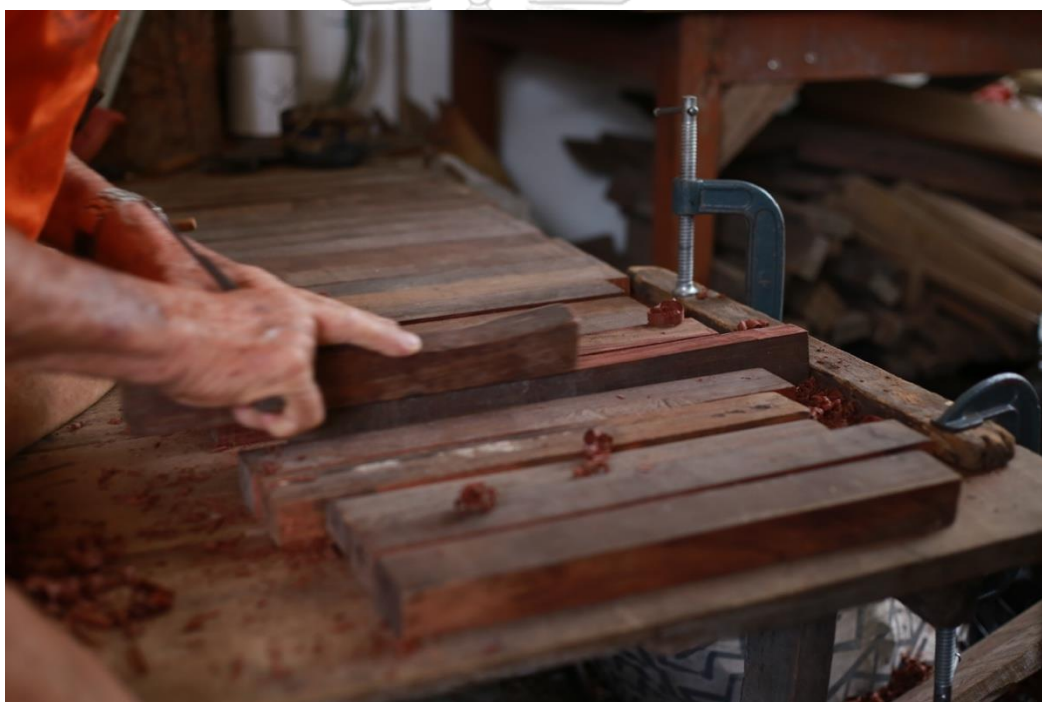

ภาพที่ 4.95 ครูชลอ ใจชื่น ใช้มีดตัดลูกกระขนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 2 มิถุนายน 2561

ครูชลอ ใจชื่น ใช้ไม้บรรทัดวัดลูกกระขนาดเพื่อให้ได้ขนาดและใช้ดินสอขีดไว้ จากนั้นใช้มีดตัดไม้ลูกกระขนาดส่วนที่เกินออก

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงวิธีการตัดลูกระนาด
 ใช้ไม้บรรทัดวัดส่วนที่เราต้องการก็วัดคร่าว ๆ ไปก่อนเพราะยังงี้ก็ต้องไปแต่งอีกที่
 คนอื่นเขาไม่ทำแบบนี้กันแล้ว จริง ๆ คนอื่นเขาใช้เครื่องตัดเองง่ายดี แต่บางทีก็ไม่
 เยอะมากครูก็อาศัยตัดเอาเลยสะดวกไม่ต้องลุกไปหยิบเครื่องมือเสียปลีกอีก
 สมัยก่อนไม่มีเครื่องมือเจ็ทซึยเจ็ทฟันก็ทำแบบนี้แหละโบราณเลยนะแบบนี้ แต่ก็
 ไม่ได้ว่าคนสมัยใหม่ทำนะเพราะทำแบบนั้นได้ไม่เสียหาย เพราะสุดท้ายก็ต้องไปแต่ง
 อีกอยู่ดี แต่ครูทำให้ดูว่าโบราณเขาทำกันแบบไหน (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 2
 มิถุนายน 2561)

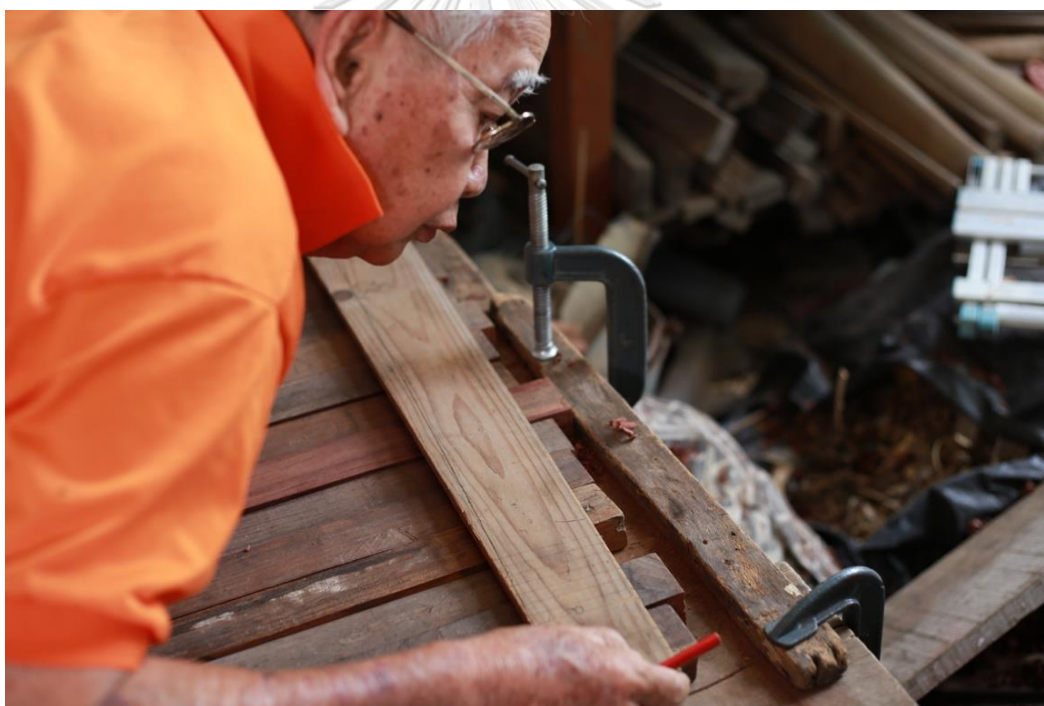

ภาพที่ 4.96 ครูชลอ ใจชื่น ใช้กบไสไม้แต่งลูกระนาดเอก
 ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 2 มิถุนายน 2561

เมื่อตัดไม้ด้วยมีดเสร็จแล้วทุกลูก จะต้องใช้กบไสไม้แต่งให้ได้ขนาดตามที่ต้องการทุกลูก
 โดยเริ่มทำจากลูกทวนก่อนจนกว่าจะถึงลูกยอด

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงวิธีการแต่งลูกระนาดเอก

วัสดุที่ถ่ายไปตั้งแต่แรกที่ต้องใช้กับเยอะ ๆ เพราะแบบนี้ ครูไสไม้ที่เดียวถ้ามีกับตัวเดียวพอไม่คมก็ต้องถอดออกมาลับ ถ้าเป็นแบบนี้ก็จะเสร็จก็นานมาถอดเข้า ๆ ออก ๆ ไม่เสร็จซักทีเลยต้องมีกับหลาย ๆ ตัวลับที่เดียวตัวนี้ใช้ไม่ได้ก็เอาอีกตัวขึ้นมาทันทีทำที่เดียวจะได้ไม่ต้องมานั่งถอด ๆ ไล่ ๆ ตอนไสก็ต้องค่อย ๆ ดูส่วนของลูกขนาดแต่ละลูกไสเสร็จก็ต้องเคาะลูกขนาดไปด้วย เพราะลูกขนาดที่เราเรียงแบบนี้ก็สามารถเปลี่ยนลูกได้ตามความเหมาะสมอย่างเช่น ลูกที่ 12 พอไสไปเสียงสูงขึ้นสามารถไปได้ถึงอีกลูกเราก็ต้องเปลี่ยนตามความเหมาะสม แต่ถ้าจะไม่เปลี่ยนเลยก็ได้นะแต่ต้องมาแต่งอีกที ถ่วงตะกั่วแต่ครูชอบทำให้แต่ละลูกใกล้เคียงเสียงที่ต้องการมากที่สุดจะได้ไม่ต้องแต่งมาก (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2561)

ภาพที่ 4.97 ครูชลอ ใจชื่น วัดกระสวนระนาตเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 2 มิถุนายน 2561

เมื่อใช้กับไสไม้แต่งลูกระนาดทุกลูกจนได้ขนาดแล้ว ใช้พิมพ์วัดกระสวนระนาดเอก โดยวัด
ต้องกลางก่อนตามขนาดความยาว จากนั้นวัดด้านล่างของลูกระนาดเอกและให้นำลูกระนาดเอกเลื่อน
มาอยู่ด้านล่างให้ได้ระนาบเดียวกับกระสวน และวัดด้านบนลูกระนาดเอกถ้าส่วนใดเกินออกไปจาก
กระสวนใช้ดินสอขีดเป็นแนวยาว จากนั้นใช้เลื่อยตัดออกให้ได้ขนาดกระสวนตามที่ต้องการ

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการวัดกระสวนระนาดเอก

ตอนวัดกระสวนก็ต้องค่อย ๆ ใจเย็น ๆ วัดตรงกลางก่อนด้านบนที่ ด้านล่างที่ แต่
ต้องหลายรอบหน่อยนะให้ละเอียดส่วนเกินก็ค่อยใช้เลื่อยตัดออกให้ได้ส่วนกระสวน
ของเรา ยิ่งใจวัดมากก็ต้องมีเกินเพราะตอนแต่งลูกเราทำไว้เกินอยู่แล้ว ถ้าขาดก็จบ
เลยนะต้องหาลูกใหม่ถือว่าไม่ได้กระสวน แต่เกินเราก็ก็นำตัดออกได้ ก็ต้องค่อย ๆ วัด
ไปพอได้ส่วนก็ขีดเลยพอใช้เลื่อยตัดได้ขนาดหมด ใช้กับแต่งให้ลูกเสมอกันทุกลูกก็
ค่อยเจาะรูร้อยเชือก (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2561)

ภาพที่ 4.98 ครูชลอ ใจชื่น วัดผืนระนาดเอกเพื่อเจาะรูร้อยเชือก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 10 มิถุนายน 2561

เมื่อตัดฝืนระนาดเอกได้กระสวนตามที่ต้องการและไสฝืนระนาดเอกเท่ากันหมดแล้ว ให้นำพิมพ์กระสวนระนาดเอกมาวัดเพื่อเจาะรูร้อยเชือก โดยจัดให้ฝืนระนาดเอกอยู่กึ่งกลางและใช้พิมพ์กระสวนระนาดเอกวัดออกไปทั้งด้านบนและด้านล่างดังรูป จากนั้นใช้ดินสอขีดเส้นไว้ตั้งแต่ลูกทวนจนถึงลูกยอด

ครูชลอ ใจชื้นได้กล่าวถึงขั้นตอนในการเจาะรูร้อยเชือก

ส่วนมากคนอื่นเขาจะทำขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนเกือบสุดท้าย แต่ของครูทำก่อนเลยครูว่าง่ายถ้าลูกระนาดแต่งเสียงไปบางส่วนแล้วมาทำ ก็จะทำให้เสียงระนาดเปลี่ยนไปได้ ทำก่อนเลยก็ได้คุมตอนแต่งเสียงฝืนระนาดตอนนั้นได้วิธีก็คือใช้กระสวนที่เราได้ทำไว้มาวัดจากจุดกลาง วัดจากจุดกลางไปด้านบนขีดเส้น วัดจากจุดกลางมาทางด้านล่างขีดเส้น แคนั้นก็จะพร้อมเจาะรู (ชลอ ใจชื้น, สัมภาษณ์ 10 มิถุนายน 2561)

ภาพที่ 4.99 ครูชลอ ใจชื้น เจาะรูร้อยเชือกฝืนระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 มิถุนายน 2561

ครูชลอ ใจชื่น เจาะรูร้อยเชือกฝืนระนาดเอก โดยเจาะจากเสียงต่ำไปยังเสียงสูง วิธีการเจาะจะต้องเจาะด้านล่างก่อนโดยใช้สว่านเบอร์ 2 หุน เจาะเข้าไปตรงกลางระหว่างรูร้อยเชือกเจาะเข้าไปครึ่งนิ้ว จากนั้นเจาะด้านบนใช้สว่านเบอร์ 1 หุน เจาะ 2 รูจนทะลุด้านล่างที่เจาะไว้

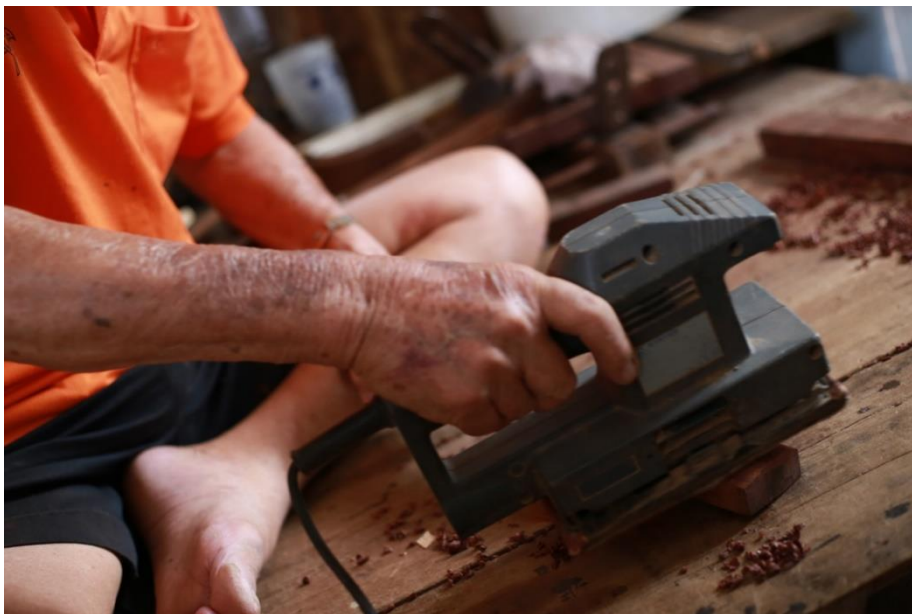
ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนนี้ว่า

ครูต้องเจาะใต้ท้องฝืนก่อนเพราะว่า เจาะด้านบนเสร็จจะต้องทะลุไปถึงด้านล่าง เวลาเชือกขาดเปลี่ยนก็จะง่ายด้วย ฝืนระนาดก็จะไม่ค่อยติดกันด้วยเวลาจัดฝืน ต้องเจาะให้ชนกันแบบนี้ถึงจะง่ายเวลาเจาะด้านบนก็ค่อย ๆ เจาะพอทะลุก็โอเค ด้านบนก็วัดจากลูกกลางตรงกลางห่าง 1 นิ้ว ลูกล่าง ๆ ก็จะทำให้ประมาณ 2 นิ้ว ถ้าวัดกันก็คือด้านข้างครึ่งนิ้วทั้ง 2 ฝั่งตรงกลางก็จะห่าง 1 นิ้วพอดีแต่ละลูกก็ห่างกันไม่มากอยู่แล้วค่อย ๆ วัดไปเรื่อย ๆ พอเจาะรูทุกลูกเสร็จก็ต้องมาแต่งความโค้งด้านบน ที่คนเขาเรียกกันว่าหลังเต่า บางคนเขาชอบหลังเต่าสูง ๆ บางคนเขาชอบแบน ๆ เพราะสูง ๆ ตียาก แต่ตามลัทธิส่วนใหญ่จะไม่สูงมากและไม่แบนมาก (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 16 มิถุนายน 2561)

ภาพที่ 4.100 ครูชลอ ใจชื่น ใช้กบไสไม้แต่งฝืนระนาดเอกด้านบน

ที่มา : วุฒิมงคล เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 มิถุนายน 2561

ภาพที่ 4.101 ครูชลอ ใจชื่น ใช้เครื่องขัดกระดาษทรายขัดผืนขนาดเอกด้านบน
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 มิถุนายน 2561

เมื่อเจาะรูร้อยเชือกเสร็จแล้วใช้กบไสไม้ไสผืนขนาดเอกด้านบน โดยวัดความโค้ง 1 หุน ใส
ให้เกิดความโค้งเป็นหลังเต่า จากนั้นใช้กบเหล็กแต่งอีกครั้งเพื่อเก็บความเรียบร้อย และใช้กระดาษ
ทรายแต่งอีกครั้งโดยใช้แบบหยาบก่อน และใช้แบบละเอียดขัดต่อเพื่อให้ผืนขนาดเอกเงาขึ้น ทำแบบ
นี้เหมือน ๆ กันทั้งผืนขนาดเอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 4.102 ครูชลอ ใจชื่น ลูกระนาดเอกด้านบนที่ผ่านการไสเรียบร้อย
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 16 มิถุนายน 2561

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการใส่ลูกกระนาบเอกด้านบน

การใส่ด้านบนก็ต้องวัดทุกลูกความโค้งจะต้องเท่ากัน 1 หุน แล้วก็ค่อย ๆ ใส่ข้าง ๆ ทีละฝั่งด้านบนก็ไม่ต้องใส่ใช้แค่กระดาดทรายแต่งอย่างเดียว ด้านข้างซ้ายกับขวาก็ต้องเท่ากันค่อย ๆ ทำไปเรื่อย ๆ ทำไปก็มองไปถ้ายังไม่ถึงก็ทำอีก แต่ถ้าใกล้แล้วก็ใช้กบเหล็กแดงอีกก็ได้จะได้กินไม่เยอะ ถ้าอยากให้ละเอียดอีกก็จะใช้เศษกระจกซ์อีกแบบนี้จะออกไปทีละนิดจะทำให้ละเอียดมากอันนี้ลองทำแล้วคิดเองไม่มีใครเขาทำหรอก พอได้สัดส่วนก็ใช้เครื่องขัดกระดาดทรายขัด จะต้องไล่เบอร์ไปนะจากหยาบไปถึงละเอียดทุกครั้งเวลาขัดจะต้องไล่แบบนี้ไม่ถึงจะมันเงาเห็นเนื้อไม้สวย จะต้องทำแบบนี้ทุกลูกบางลูกก็เร็วบางลูกก็ช้าเพราะเวลาใส่จะต้องตามเส้นถ้าย้อนเส้นบางทีก็จะยากหน่อยไม่ว่าชิ้นนี้ก็แห้งมากเก็บไว้หลายปีดูจากซีลี้อย่างมาก ๆ ถ้าไม้เก่า ๆ แห้งหน่อยก็จะดีเพราะถ้าฝืนที่ยังไม่แห้งก็ต้องรอให้แห้งอยู่ดีแล้วทำไปแล้วกว่าจะแห้งสนิทก็นาน ถ้ายังไม่แห้งก็ใช้ได้นะไมใช่ใช้ไม่ได้แต่ความแกร่งของเนื้อไม้ก็จะสู้แบบแห้งสนิทไม่ได้ ใสไม้ให้โค้งบางคนทำไม่ค่อยเป็นฝึกใหม่ ๆ นั่งทำเป็นชั่วโมงครึ่งวันบางทียังไม่เสร็จนะ ทุกขั้นตอนที่ทำไม่มีขั้นตอนไหนง่ายต้องใช้ประสบการณ์ฝึกฝนและที่สำคัญคือต้องรักในงานช่างด้วย ถ้าไม่รักทำหวังแต่เงินอยู่ในอาชีพช่างได้ไม่นาน (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 16 มิถุนายน 2561)

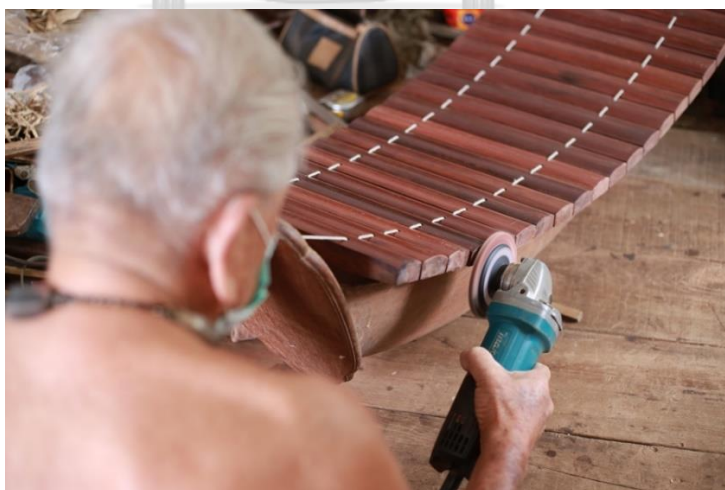

ภาพที่ 4.103 ครูชลอ ใจชื่น ร้อยเชือกฝืนระนาบเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

ครูชลอ ใจชื่น ร้อยเชือกฝืนระนาดเอกโดยร้อยจากลูกทวนของฝืนระนาดเอก ขนาดความยาวของเชือกจะต้องมีความยาว 3.50 เมตร เมื่อความยาวของเชือกได้ขนาดจะต้องวัดครึ่งหนึ่งและใช้ปากกาขีดไว้ เมื่อร้อยเชือกลูกทวนเสร็จแล้วให้ส่วนกลางที่ใช้ปากกาขีดไว้ส่วนกลางของลูกทวน และร้อยเชือกไปเรื่อย ๆ จนครบทั้ง 21 ลูก และใช้เงื่อนกระตุกผูก

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการร้อยเชือกฝืนระนาดเอก ร้อยเชือกกระนาดก็ต้องไปซื้อเชือกมาก่อน ไปซื้อที่คลองถมไปจับดูอย่าเอาที่แข็งมาก ต้องนิ่ม ๆ หน่อยพอใช้แล้วจะนิ่มอีก เวลาร้อยก็ต้องดึงให้แน่น ๆ ทุกลูกต้องเอียง หน่อยเวลาชิงฝืนระนาดบนรางระนาดแล้วลูกจะได้ไม่ห่างกันมากต้องมานั่งเลื่อนอีก ตอนเจาะรูแรก ๆ ก็จะเลื่อนฝืนยากด้วยบางทีถ้าเลื่อนยากมากก็ต้องมาเจาะรูใหม่ให้ใหญ่ขึ้นพอร้อยเสร็จก็ผูกเงื่อนกระตุกอย่าผูกเงื่อนตาย ครูเห็นหลัง ๆ สอนเด็กกันผูกแบบเงื่อนตายเองง่ายอย่างเดียวพวกนี้ชี้ก็เลยสอนสมัยก่อนเขาต้องผูกกันแบบนี้ นี่ ตอนนี้ร้อยเชือกไปก่อนนะเดี๋ยวต้องเอาออกอีกเพราะร้อยเพื่อขึ้นรางแต่งขอบ ๆ ลูก ระนาด พอแต่งเสร็จก็เอาออกไปติดตะกั่วแต่งฝืนระนาดปากท้องฝืนระนาดอีก (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2561)

ภาพที่ 4.104 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ลูกหมูแต่งขอบลูกกระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

เมื่อร้อยเชือกขนาดเอกแล้ว ให้ชิงฝืนขนาดเอกบนรางขนาดเอกและปรับลูกระนาดเอกให้ตรงทุกลูกเพื่อเวลาใช้ลูกหมูแต่งขอบฝืนขนาดเอกจะได้สัดส่วนที่พอดี ถ้าลูกระนาดเอกเบี้ยวตอนแต่งฝืนขนาดจะไม่ได้สัดส่วน จากนั้นใช้ลูกหมูค้อย ๆ แต่งไปที่ละฝืนระหว่างแต่งฝืนขนาดเอกจะต้องเล็งลูกระนาดเอกแต่ละลูกให้เรียงกันได้ระดับอีกด้วย

เมื่อแต่งฝืนขนาดเอกได้สัดส่วนตามที่ต้องการแล้วให้เอาเชือกร้อยฝืนขนาดเอกออกทุกลูกเพื่อติดตะกั่วขนาดเอก

ภาพที่ 4.105 ฝืนขนาดเอกเตรียมติดตะกั่วขนาดเอก

ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

ภาพที่ 4.106 ตะกั่ว

ที่มา : วุฒิมงคล เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

ตะกั่วที่ใช้ในการตีตราขนาดเอกเป็นตะกั่วที่ครูชลอ ใจชื่น ได้ผสมขึ้นจากสูตรที่คิดค้นขึ้นเอง โดยมีสัดส่วน ตะกั่ว 10 กิโลกรัม ชีผึ้ง 1 กิโลกรัม และไมโครเว็กซ์ 1 ชีดครึ่ง เพื่อเพิ่มความเหนียวของตะกั่ว

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงสูตรตะกั่วว่า

สมัยก่อนก็ใช้ตาม ๆ เขาเอาไม่รู้ว่าต้องทำยังไง ใช้ได้ก็ใช้ไป แต่รู้สึกว่าจะทำอะไรไม่ได้
แข็งแล้วตะกั่วหลุดบ่อย ก็เลยลองผสมไขผึ้งมากขึ้นหน่อยและใสไมโครเว็กซ์เข้าไป
ด้วยก็รู้สึกว่าทำให้เหนียวมากขึ้น ไมโครเว็กซ์ที่เขาใส่กันเอาไว้ทำเทียนเป็นสารทำ
ให้เหนียวมากขึ้น แต่ครั้งแรกทำออกมาก็ใช้ไม่ได้ ผสมไปเรื่อย ๆ จนได้เป็นสูตรนี้
ออกมาเลยจดไว้ คิดว่าแบบนี้ดีก็เลยทำเรื่อยมา ใครมาถามสูตรก็ไม่ได้หวงอะไร
แต่บางคนเขาก็ไม่เชื่อว่าแบบนี้ดีเราก็ปล่อยเขาไป (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 8
กรกฎาคม 2561)

ภาพที่ 4.107 ครูชลอ ใจชื่น ติตตะกั้วลูกระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

ครูชลอ ใจชื่นติตตะกั้วลูกระนาดเอก โดยเริ่มติตจากลูกเสียงต่ำไปยันลูกเสียงสูง วิธีการติตตะกั้วลูกระนาดเอก ครูชลอ ใจชื่นนำเทียนมาจุดและตั้งกับพื้นและใช้ตะกั่วค่อย ๆ โดนความร้อนจากเทียนจนตะกั่วละลายและนำตะกั่วที่ละลายมาติตกับลูกระนาดเอกทีละชนิด ทำแบบนี้จนกระทั่งได้ฐานของการติตตะกั่ว เมื่อได้ฐานของด้านล่างให้ติตตะกั่วส่วนที่ละลายติตไปยังลูกระนาดเอก ทำแบบนี้เพื่อให้ตะกั่วที่ติตลูกระนาดเอกอยู่คงทนแน่นหนาไม่หลุดง่าย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการติตตะกั้วระนาดเอกว่า
การติตตะกั้วระนาดเอกก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายที่จะติดกัน ขั้นตอนแรกก็ต้องเอาทำแบบนี้ต้องค่อย ๆ แปะไปที่ละชนิดใจเย็น ๆ ทำแบบนี้เวลาใช้ไปจะหลุดยาก เด็กรุ่นใหม่ ๆ สอนไม่ค่อยฟังเองอย่างเดี่ยว ไปทำให้ละลายแล้วก็หีบมาเป็นก้อน ๆ มาติดไปเลยถามว่าได้ไหมก็ได้เหมือนกันแต่ถามว่าจะทนไหมสู้แบบนี้ไม่ได้หรอก อีกเรื่องหนึ่งจะต้องใช้เทียนหรือไฟนตะกั่วนะ อย่าใช้ที่เป่าผมเพราะความร้อนมากเกินไปทำให้ตะกั่วเสียหมด ตะกั่วจะใช้อยู่กับเราได้ไม่นานถ้าใช้แบบนี้ รุนหลังเองอย่างเดี่ยวไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาทีฝาก ๆ ไปบอกเด็กรุ่นใหม่ ๆ ด้วยละกันที่

ถูกต้องจะต้องทำแบบนี้ แล้วเวลาติดก็ต้องติดให้ชิดกับขอบลูกระนาดเลยนะ เพราะถ้าไม่ชิดติดเลยเข้ามาจะทำให้เสียงเพี้ยน เวลาตะกั่วหลุดสำคัญบางคนเขาไม่รู้ติดห่างขอบลูกระนาดเสียงเพี้ยนหมด (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2561)

ภาพที่ 4.108 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ไขว้ลนตะกั่วระนาดเอกเพื่อติดใส่ลูกระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาถัดตา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

ภาพที่ 4.109 ครูชลอ ใจชื่น ใช้มีดแต่งตะกั่วระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาถัดตา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

เมื่อติดตะกั่วขนาดเอกเสร็จแล้ว ใช้มีดแต่งรอบ ๆ ตะกั่วขนาดเอกเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและสวยงาม จากนั้นให้ทำแบบนี้ทั้ง 21 ลูก ตะกั่วจะมากหรือน้อยไม่ได้มีผลต่อเสียงมาก สิ่งที่มีผลต่อเสียงสูงและเสียงต่ำขนาดเอกอยู่ที่การบากห้องขนาดเอก

ภาพที่ 4.110 ฝืนขนาดเอกที่ติดตะกั่วเรียบร้อยแล้ว
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

ภาพที่ 4.111 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ค้อนและสิ่วบากห้องฝืนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

ครูชลอ ใจชื่น ใช้สิ่วเพื่อบากทองผืนขนาดเอกโดยใช้ค้อนค่อย ๆ เคาะไปเรื่อย ๆ ทั้ง 2 ฝั่ง เพื่อให้ผืนขนาดเอกโค้งเป็นสัดส่วนเท่ากัน ระหว่างทำไปจะต้องเคาะเสียงไปด้วยเพื่อตรวจสอบเสียงว่าได้ระดับเสียงนั้น ๆ หรือยัง หากเสียงยังไม่ได้ให้บากทองไปเรื่อย ๆ จนกว่าเสียงจะได้ระดับใกล้เคียงกับความต้องการ

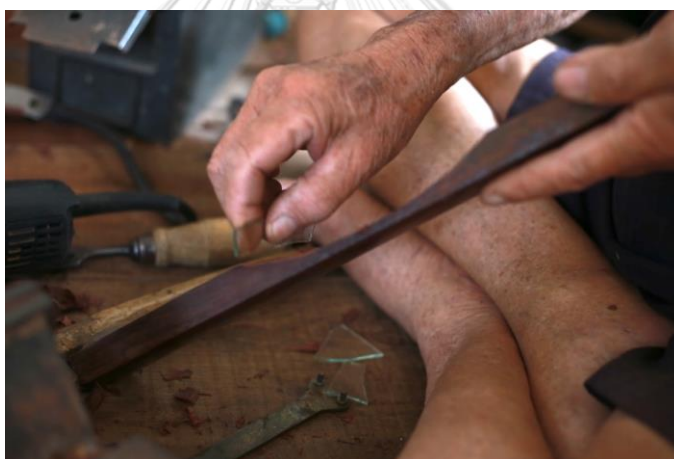
ภาพที่ 4.112 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ลูกหมูขัดผืนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อได้ระดับเสียงใกล้เคียงกับที่ต้องการ ให้ใช้ลูกหมูเพื่อขัดทำความสะอาดให้ไม้ด้านทอง ลูกขนาดเอกโค้งแต่ได้ระดับอย่างสวยงาม และใช้เศษกระจกแต่งเสียงเป็นชั้นตอนสุดท้ายในการทำผืนขนาดเอก ระหว่างทำจะต้องเทียบเสียงไปด้วยเพื่อความละเอียดในระดับเสียงที่ต้องการ โดยใช้ลูกขนาดเหล็กเป็นหลักซึ่งยึดระดับเสียงตามกรมศิลปากร

ครูชลอ ใจชื่น กล่าวถึงขั้นตอนการใช้ลูกหมูขัดและใช้กระจกแต่งลูกขนาดเอกว่า ใช้สิ่วกับค้อนเสร็จก็ต้องใช้ลูกหมูขัดแต่งต่อ เพราะถ้าใช้สิ่วกับค้อนไปเรื่อย ๆ จะกินเนื้อไม้มากเกินไป จะต้องใช้ลูกหมูค่อย ๆ แต่งต่อทำไปก็ต้องเทียบเสียงไปด้วย ใช้ลูกขนาดเหล็กเทียบของครูเป็นแนวกรมศิลป์ ของกรมศิลป์ครูว่าเป็นระดับเสียงที่กำลังดีคนร้องเขาจะร้องได้ง่ายไม่สูงเกินไปและไม่ต่ำเกินไปถือเป็นมาตรฐานของ

ดนตรีไทย ครูเห็นรุ่นหลังบางที่เขาไปเทียบเป็นเสียงสากลครูว่าไม่ได้เรื่องเพราะในหัวท่านได้กล่าวไว้แล้วสากลก็ส่วนสากลไทยเราก็ควรจะอนุรักษ์เสียงของเราไว้ พอใช้ลูกหมูแต่งเสร็จก็ต้องใช้เศษกระจกแต่งต่อไม่มีใครเขาทำแบบครูหรอก ครูคิดเองว่าเครื่องมือจะกินเนื้อไม้มากไปเลยเอากระจกค้อย ๆ ปาดไปเรื่อย ๆ กินเนื้อไม้ไปที่ละนิดแบบนี้ละเอียดดีระหว่างทำก็ต้องเคาะลูกเหล็กเทียบไปเรื่อย ๆ ยิ่งพอใกล้จะได้เสียงยิ่งต้องค้อย ๆ ทำขั้นตอนนี้ถือว่าต้องใช้ความละเอียดมากเพราะเป็นขั้นตอนที่มีผลต่อเสียงโดยตรง และยังลูกเสียงต่ำจะต้องบากทองลูกขนาดเอกเยอะใช้เวลาทำนาน พอถึงลูกกลางไปทางสูงก็จะง่ายขึ้นไม่ต้องบากทองเยอะติดตะกั่วอย่างเดียวเสียงก็ใกล้ได้เลยแต่งเพิ่มเติมนิดเดียว อันนี้เป็นหลักการทุกฝืนจะต้องเป็นแบบนี้เหมือนกัน (ชลอ ใจชื่น, สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2561)

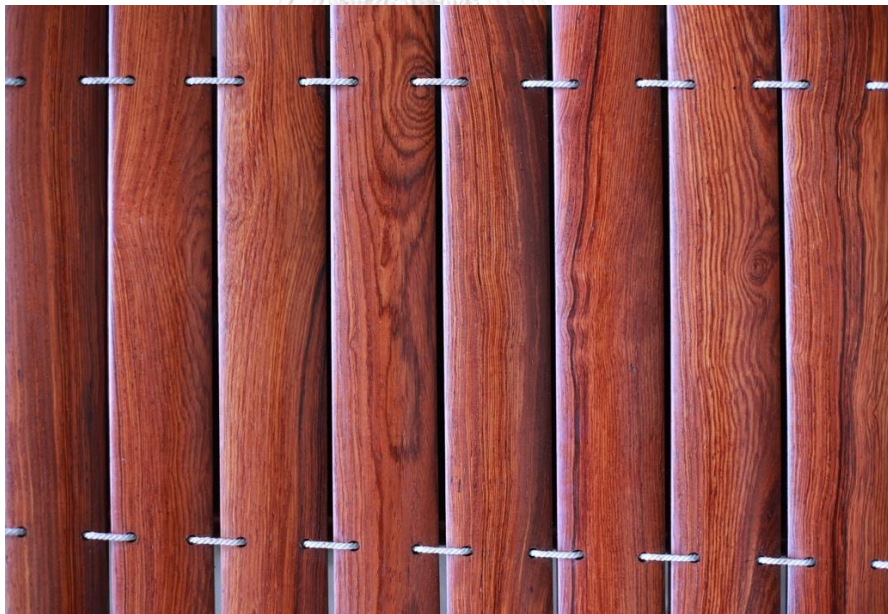
ภาพที่ 4.113 ครูชลอ ใจชื่น ใช้เศษกระจกแต่งฝืนขนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

จากนั้นจะต้องทำแบบนี้ทั้งฝืนขนาดเอก โดยมีขั้นตอนเดียวกันทั้ง 21 ลูก และจะต้องทำด้วยความประณีตเพื่อให้เสียงระนาดเอกทุกลูกออกมาตรงระดับเสียงตามที่ต้องการ และสุดท้ายใช้ความร้อนลนตะกั่วเพื่อแต่งให้ตะกั่วระนาดเอกสวยงาม

ภาพที่ 4.114 ครูชลอ ใจชื่น ใช้ไฟลนแต่งตะกั่วระนาดเอก
ที่มา : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 11 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 4.115 ฝืนระนาดเอก
ที่มาภาพ : วุฒิพงษ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 11 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 4.116 รางระนาดเอกและผืนระนาดเอกสมบูรณ์

ที่มาภาพ : วุฒิพงษ์ เกลาถัดดา บันทึกภาพวันที่ 30 กันยายน 2561

จากการศึกษากรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น ผู้วิจัยเห็นถึงความประณีตและความมุ่งมั่นในการสร้างระนาดเอกครั้งนี้เป็นอย่างมาก ครูชลอ ใจชื่นซึ่งมีความรักในการสร้างเครื่องดนตรีไทยแบบดั้งเดิมทั้งรางระนาดเอกและผืนระนาดเอก ซึ่งรางระนาดเอกได้ศึกษาแบบจากแจ็กฮุยแจ็กฝน ท่านยังคงเอกลักษณ์ที่สำคัญคือ การสร้างเตี้ยเพื่อประกอบระนาดเอก การแกะสลักเท้าระนาดเอก การทำคิ้วระนาดเอกซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของช่างแจ็กฮุยแจ็กฝน ครูชลอ ใจชื่น ท่านยังใส่ใจรายละเอียดในการสร้างรางระนาดเอกทั้งการเลือกไม้ทำรางระนาดเอก สัดส่วนการทำโขนระนาดเอก รางระนาดเอก และเท้าระนาดเอก สิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างระนาดเอกซึ่งมีผลต่อความสวยงามของรางระนาดเอก ส่วนผืนระนาดเอก ผู้วิจัยได้พบลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่นที่มีผลต่อคุณภาพเสียง 6 ประการ คือ 1. ลักษณะการเลือกไม้ทำผืนระนาดเอกมีวิธีการเลือกไม้ที่ไม่มีตำหนิและเป็นไม้ตันเดียวกันทั้งผืน 2. การผสมตะกั่วมีสูตรเฉพาะที่ทำขึ้นเอง 3. การบากห้องผืนระนาดเอกใช้กลวิธีเฉพาะตัวมีขั้นตอนที่ประณีตซึ่งส่งผลต่อเสียงสูงเสียงต่ำของระนาดเอก 4. การเจาะรูร้อยเชือก ถ้าเจาะกว้างไปจะมีผลต่อคุณภาพเสียงทำให้เสียงระนาดเอกสูงขึ้นแต่ถ้าเจาะแคบไปจะทำให้เชือกไม่สามารถร้อยผ่านได้ 5. กระสวนผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น เป็นกระสวนที่ครูได้ปรับและพัฒนาจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครูชลอ ใจชื่น 6. รางระนาดเอก มีสัดส่วนที่เฉพาะ ความป่องของรางระนาดเอกและการเลือกไม้ทำให้คุณภาพเสียงออกมาดังกังวาน

บทที่ 5

ลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื้น ที่มีผลต่อคุณภาพเสียง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านเรื่องลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื้น ได้แก่ พันโทเสนาะ หลวงสุนทร (ศิลปินแห่งชาติ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร และ รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี ได้ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญดังนี้

5.1 พันโทเสนาะ หลวงสุนทร

ภาพที่ 4.117 ผู้วิจัยสัมภาษณ์พันโทเสนาะ หลวงสุนทร
ที่มา : รณฤทธิ์ ไหมทอง บันทึกภาพวันที่ 17 ตุลาคม 2561

พันโทเสนาะ หลวงสุนทร กล่าวถึงผืนระนาดเอกและรางระนาดเอกของครูชลอ ใจชื้น ต้องบอกก่อนนะเรื่องกระสวนก็แล้วแต่ช่างแต่ละคน แต่ละคนก็มีกระสวนที่แตกต่างกันออกไปเขาจะต้องมีมาตรฐานของแต่ละคน ลูกยอดยาวเท่าไรกว้างเท่าไร ถ้าเล็กเกินไปอาจจะเสียงเล็กตามไป ถ้าถามถึงกระสวนนี้ก็ถือว่าโอเคลัดส่วนได้มาตรฐานของผืนระนาดเอก แต่บางช่างเขาทำใหญ่ไปเสียงก็จะเหมือนระนาดทุ้ม

ฟีนนี่ก็ดูโบราณ ๆ กำลังดีกระสวนเขาตั้งใจทำมาแบบนี้ได้ส่วนมาก ๆ อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ดูจากรูปร่างคิดว่าถ้าดีอาจจะหนักแรงนิดนึงเพราะว่าแต่ละลูกกว้างไปหน่อย เพราะทำเป็นแบบ 21 ลูก คนตีเขาก็จะต้องใช้แรงมากหน่อย ถ้าลดความกว้างของแต่ละลูกมากก็จะเบาแรงหน่อยดีง่ายขึ้นไม่ต้องใช้แรงมาก ความหนาใช้ได้เลยกำลังดี ถ้าบางเกินไปเสียงไม่ดีดีแล้วจะดังด้วยเอาฟีนนี่ไม่อยู่ การเลือกไม้มาทำครั้งนี้ก็ถือว่าดี มากแล้ว แต่สมัยก่อนเขาจะเลือกแบบไม้ติดกระพี้เลยตอนนี้ก็ต้องเข้าใจไม้ก็หายาก ขึ้นทุกวันความจำเป็นในการหาที่ยากขึ้นไปทุกวันติดนิดหน่อยก็ไม่เป็นไรเดี๋ยวนี้หายากมากแล้ว นิด ๆ หน่อย ๆ ขอให้เสียใช้ได้ก็พอแล้ว ฟีนนี่ลายไม้สวยแต่เสียงดี กับ ฟีนนี่สวย ๆ เสียงไม่ดี ก็ต้องเลือกเสียงมาเป็นอันดับหนึ่ง ตอนนี้ฟีนนี่เสียงก็ยังไม่ออกไม่เต็มที่ยังใหม่อยู่เสียงก็ยังหนึบ ๆ อยู่บ้างฟังดูแล้วน่าจะไม้แห้งไม่สนิทนัก ฝีมือการเหลาของครูชอลฟีนนี่ถือว่าเรียบร้อยดี ใช้ได้เลยทั้งการเหลาด้านบนด้านล่างใต้ท้อง ฟีนนี่ขนาดเอกเป็นระเบียบเรียบร้อยมาก ๆ เลย ลักษณะทั่ว ๆ ไปการเจาะรูก็เรียบร้อยดีมีการซ่อนเชือกสวยดีครับ ไม่เหมือนสมัยก่อนเชือกโผล่ออกมาใต้ท้องราง ก็มีไม่เก็บเชือก ช่างหลัง ๆ เขาทำเรียบร้อยดีมีความละเอียดอ่อนสวยงาม ฟีนนี่คุณภาพเสียงใช้ได้ดีเลยถ้าผ่านไปซัก 2-3 ปีเสียงน่าจะดีเลยฟีนนี่ แต่มีวิธีนะเอาฟีนนี่ไปแขวนไว้แต่ห้ามโดนแดดนะให้อยู่ร้อน ๆ แต่ห้ามโดนแดดให้อบไว้มีความร้อนบ้าง เอากลับมาตีอีกทีนะเสียงดังเองเลยเสียงออกดีจัง เสียงไม้นวมถือว่าดีเลย แต่ไม่แข็งเสียงแปลกนิด ๆ ลักษณะอย่างที่บอกไปเสียงแบบนี้เหมือนไม้ยังไม่แห้งดี อย่งที่บอกไปเรื่องเสียงมีหลายปัจจัยแต่คิดว่าที่ยังไม่ออกมากน่าจะอยู่ที่ไม้ยังไม่แห้งดีที่ เหลือดีหมดแล้ว ฟีน 21 ลูกถ้าเอามาตีสมัยนี้จริง ๆ ไม่มีปัญหาอะไรแต่คนสมัยใหม่เขาจะชินกับฟีน 22 ลูกกันแล้ว ความกว้างของฟีนนี่ก็ใหญ่กว่า 22 ลูกนิดหน่อยก็กินแรงกว่า แต่พูดถึงรางนี้ทำมารับกับฟีนทั้ง 21 และ 22 ก็สามารรถแขวนได้หมดก็ถือว่าเป็นรางมาตรฐานใส่ลูกก็ใช้ได้เลยดูจากตาเปล่า รางสมัยก่อนมีรางของเจ๊กฮุยรางรุ่นเก่าจะเล็กกว่านี้หน่อยนึง หลังเต่าฟีนนี่ก็ถือว่ากำลังดีใช้ได้เลยแต่อย่างที่บอกไปอาจจะหนักมือหน่อยคนระนาดเขาของฟีนนี่ขนาดตีเบา ๆ มือดีสบาย มาต่อเรื่องรางนะสมัยก่อนผมมีรางของเจ๊กฮุยถือว่าขึ้นชื่อมาก ๆ ในสมัยนั้นใคร ๆ ก็รู้จักรางนี้ก็คล้าย ๆ นะแต่ที่บอกไปความยาวจะแคบกว่านี้เป็นระนาด 21 ลูก รางนี้น่าจะตำรองรับ 22 ลูกด้วย ความป่องของรางนี้ก็กำลังดีไม่มากแต่ครูไม่แน่ใจนะว่ามีผลต่อเสียงหรือเปล่าแต่ครูคิดว่าหลัก ๆ ที่มีผลต่อเสียงน่าจะเป็นฟีนมากกว่า รางนี้ก็ถือว่าสวยงามลัดส่วนตัวแต่อาจจะใหญ่ไปนิด ๆ นะถ้ามองจะตาเปล่าลองไปเทียบดูกับรางอื่น ๆ นะอันนี้เป็นความเห็นมองจากตานะแต่อย่างว่าครูเห็นมาตั้งแต่

รางเก่าเล็ก ๆ พอมาดูรางใหม่ ๆ เลยรู้สึกที่ใหญ่ ส่วนเท้าก็ถือว่ามาตรฐานถือว่า
 สวยมากเลย ส่วนมากข้างเขาก็จะทำมาตรฐานคนตัวเล็กก็ตีได้คนตัวใหญ่ก็ตีได้ ข้าง
 บางคนเขาทำสูงเด็กเล็กตีไม่ถึงต้องเอาอะไรมารองแบบนั้นไม่ดี แต่ถ้ามาตรฐานทั่ว
 ๆ ไปก็เห็นกำลังดี ต้องบอกอย่างนี้ก่อนนะข้างแต่ละคนเขาได้กระสวนมาแบบไหน
 เขาก็ทำตามแบบนั้นบางคนเขาก็มีดัดแปลงตามความเหมาะสมอีกทีแต่บางคนเขาก็
 ยึดตามหลักดั้งเดิมที่เขาได้กระสวนมาที่เขาคิดว่าดีอยู่แล้ว บางที่ได้กระสวนมากวาง
 ไปหรือแคบไปเขาก็มาปรับให้พอดีที่ฝีมือนะข้างแต่ละคนด้วยข้างเก่ง ๆ เขาจะ
 รู้เลยว่าไม้แบบนี้ควรจะทำแบบไหนถึงจะดี คนตีจริง ๆ ไม่ค่อยจะรู้เรื่องการเหลา
 แต่ขอแค่ระนาดตีเบาเมื่อสบายพอแล้ว ถ้าไปเจอฝืนอับ ๆ แยะเลยคนระนาดยิ่ง
 สมัยก่อนฝืนไม้บังน้กมือเหลือเกินจะขึ้นประชันที่ต้องไล่มาเยอะเจอฝืนแบบนี้ก็กินไม้
 ออกเลยดูมือมาก ๆ สมัยก่อนฝืนไม้ชิงชันบ้านครูหลวงมีอยู่ฝืนเดียวฝืนระนาดนั้น
 ทะลุเลยดีสบายใคร ๆ ก็อยากตี แต่ฝืนสมัยใหม่เป็นไม้ชิงชันหมดแล้วจะเบาหรือ
 หนักมือก็อยู่ที่ช่างเหลาด้วย ฝืนนี้ก็ถือว่าพอได้ตีกำลังดีไม่น่าจะไปไม่เบาเกินไปกำลังไต่
 ดีเลย (เสนาะ หลวงสุนทร, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2561)

5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร

ภาพที่ 4.118 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร
 ที่มา : สิริมา คุณมาศ บันทึกภาพวันที่ 17 ตุลาคม 2561

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร กล่าวถึงฝันระนาดเอกและรางวัลระนาดเอกของครู
ชลอ ใจชื่น

จากที่ตีแล้วฟัง ๆ น่าจะไม่ยังไม่ว่างสนิทแต่เสียงรวม ๆ ถือว่าดีเลยไม่มีเพี้ยน เจาะรู
ก็เรียบร้อยดีเจาะแบบทะลุถึงกันด้านล่าง กระสวนผืนนี้ถือว่าดีเลยครับเป็นของเดิม
เก่าแก่ควรอย่างยิ่งที่จะอนุรักษ์ไว้ครับ ของใหม่เขาก็พัฒนาไปเราก็ต้องอนุรักษ์ของ
เก่าไว้บ้างก็ดีครับ การเลือกไม้มาทำนี้ใช้ไม้ชิงชันต้องบอกว่าเป็นยอดของไม้ทำผืน
ระนาดอยู่แล้ว ยิ่งเก่ายิ่งนานเสียงก็ยิ่งออกยิ่งดังขึ้นไปอันนี้ถือว่ายังใหม่ซัก 5 ปีเสียง
ดังดีแน่นอน ผีมือการเหลาของครูเขาก็เรียบร้อยดีเรียบเนียนมาก ๆ ถือว่าดีเลย
ทีเดียวแล้วยิ่งอนุรักษ์ของเก่าไว้ด้วยยิ่งดีเลยครับ เสียงที่ได้ฟังจากไม้หนุ่มก็ถือว่าดีแต่
อย่างที่บอกต้องรอไม้แห้งสนิทบางผืนเสียงก็ไม่ออกนะบางทีที่เขาซื้อกันมาก็ต้อง
เสียงเอา ผืนนี้เหลาออกมา 21 ลูกก็ถือว่าไม่มีผลต่อปัจจุบันหรือของเดิมจริง ๆ
มี 19 ลูกเพิ่มมาเรื่อย ๆ เป็น 20 แล้วก็ 21 ปัจจุบันเขาก็มี 22 ลูก เขาทำเพื่อให้ตีปี
พาทย์ ตีปีพาทย์มอญ มโหรี ดีได้หมดที่ทำเพิ่มขึ้นมา ผืนนี้เหลา 21 ลูก ทำให้ลูกแต่
ละลูกจะใหญ่ขึ้นมากกว่า 21 ลูกนิดหน่อยมองด้วยตาเปล่าแทบจะไม่เห็นก็ถือว่าได้
หมดจะเหลา 21 ลูกหรือ 22 ลูก ก็ขึ้นอยู่กับช่างเขาจะเหลาหรือทำขึ้น ต่อมาหลัง
แต่ก็กำลังตีระนาดยิ่งหนาเขวากันว่ายิ่งดีเสียงจะดังถ้าบางมากเกินไปเสียงจะไม่ดี
เสียงไปเลยลอยลมไปเลย เสียงระนาดจะออกตรงผืนหนากว่ากันคิดว่านั่นนะถ้าหนา
เสียงจะโตขึ้นแต่ก็ขึ้นอยู่กับคนตีด้วยนะ เชือกก็ต้องใช้แบบนี้ถูกต้องเชือกกรมแต่ถ้าให้
แนะนำควรจะมียางเพิ่มเติมใส่ไปด้วยกันเชือกขาดรองไว้ตรงตะขอนะครับ ส่วนไม้
ผืนนี้ก็ถือว่ายังมีติดกระพืดน้อยแต่ก็น้อยมาก สมัยก่อนเขาจะเลือกไม้ที่ไม่ติด
กระพืดเลยไม้อันไหนติดเขาคัดออกเลยสมัยก่อนไม้เยอะเขาเลือกกันง่าย สมัยนี้ก็ติด
บ้างไม่เป็นไรหรือนิดหน่อยถ้าเสียงดีก็โอเคแล้วครับ รางนี้ก็สวยดีท้องระนาดใช้ไม้
จริงได้เรื่องความทนทานแล้วก็เสียงจะดีกว่าไม้อัดนิดหน่อยความป่องของรางก็ถือว่า
ได้สัดส่วนกำลังดีถ้าเล็กเกินไปเสียงจะเล็กลงแต่ถ้าป่องเกินไปเสียงจะกว้างขึ้นก็ไม่ดี
อีก เวลาทำต้องเดินสายกลางแบบนี้ดีแล้วครับ ส่วนเท้าระนาดดูจากตาเปล่าอาจจะ
เตี้ยไปนิดหรือเปล่าไม่แน่ใจแต่เรื่องของเท้าถ้าคนตีสอดเท้าเข้าไปได้รางได้ก็พอแล้ว
ถ้าขนาดนี้สอดได้ก็ถือว่าดีไม่เตี้ยเกินไป คนตีสอดเท้าเข้าไปยกรางดูเวลาตีผืนระนาด
ลั่นก็จะช่วยให้หายลั่นได้เป็นเทคนิคเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ถ้าเตี้ยมากไปสอดเท้า
ไม่ได้ก็ไม่ดีเรื่องความสวยงามก็แล้วแต่ช่างจะทำก็มีคุณค่าทางจิตใจ ทั้งหมดของ
ระนาดส่วนใหญ่ก็จะอยู่ที่เสียงผืนนี้ก็ถือว่าดีแล้วรอไม้แห้งอีกหน่อยจะดังมาก ๆ เลย

ก็ดีทุกวันไม่จะได้แห้งเร็วใช้ไม้ฉวมตีไปเรื่อย ๆ นะครับ (สงบศึก ธรรมวิหาร,
สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2561)

5.3 รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี

ภาพที่ 4.119 ผู้วิจัยสัมภาษณ์รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี
ที่มา : วุฒิพงศ์ เถาลัดดา บันทึกภาพวันที่ 9 ตุลาคม 2561

รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี กล่าวถึงผืนระนาดเอกและรางระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น กระสวนผืนนี้ใช้ได้พอใจเลยทีเดียวถ้าให้เปรียบกับของฉันใช้ของนายบุญ มักกะสันก็ไม่หนักันเท่าไรแต่ของนายบุญเขาจะผายน้อยกว่านี่นิดนึงแล้วเขาจะเปิดหัวไม่มากขนาดนี้และอีกอย่างหนึ่งที่ฉันเรียนกับครูมีมาคือจะไม่ยอมให้มีกระพืดติดเลย แต่ว่าเดี๋ยวนี้ไม้หาไม่ได้ก็จำเป็นและอย่างนึงคือวงปีจะต้องคล้อยกับหลังเต่า วงปีคือห้ามขึ้นกับหลังเต่าต้องคล้อยตามกันไป ต้องบอกก่อนสมัยนั้นมิไม้ให้เลือกมากก็เลือกออกมาได้แบบนั้น สมัยนี้ได้แค่นี้ที่เราทำมาก็ต้องเรียกว่าดีแล้วแหละเนี่ย ฉันยังพอใจเลยเห็นแบบนี้ฉันพอใจเลย นี่คือทรงที่ฉันคุ้นตามากที่สุดตั้งแต่เด็ก ๆ เลยแบบนี้เลยแหละแล้วก็นายชัยวัดยางก็พยายามจะทำเลียนแบบแต่ก็ไม่เหมือน ถ้าจะตอบ

ว่าอะไรเป็นเอกลักษณ์หลักของรางนี้ก็ต้องตอบแบบสุนทรียศาสตร์นะคะก็ต้องบอกว่า กลมกลืนและพอดี พุดไม่ถูกหรือเห็นปีบบอกได้เลยว่ากลมกลืนและพอดี Modulate กับ Harmony อย่างงี้เลยเห็นปีบจะต้องรู้เลยว่ารางช่างนี้ รูปแบบราง ไม่มีผลต่อเสียงมากมายขอให้มีการฟังก็พอเข่าว่ากันว่าให้ Resonance ดีขึ้นสมัยบางคนเขาทำแบนมากเหมือนพวกระนาดลาวระนาดเหนือแบบนั้นใช้ไม่ได้ ต้องมีกระพุ่มแบบของเราแบบนี้ ผีนี่ก็ถือว่าเลือกไม้ทำผืนและรางได้ดีมากแล้ว อย่างที่บอกไปวงปีจะต้องไม่ขึ้นผืนนี้ยังมีขึ้น ๆ อยู่หน่อยแต่ได้เสียงแบบนี้ก็โอเคแล้ว ถ้าเทียบในยุคนี้สมัยนี้ฉันต้องบอกว่าดีเลยไม่ใช่แค่โอเคต้องบอกว่าดีมากเลยฉันพอใจมาก ผีมือในการเหลาก็ใช้ได้เลยเมื่อก็ดูที่ห้องผืนระนาดแล้วเจาะรูก็เยี่ยมเจาะจนทะลุลงไปมองไปจากใต้ผืนแล้วเห็นเชือกถ้าไม่เจาะแบบนี้เสียงจะขึ้นลูกนั้นจะเสียงไม่ออกเลย แต่ที่บอกไปก็คือเปิดหัวเยอะไปหน่อยผืนหนามากจะไม่สวย ถ้าเปิดหัวน้อยก็ทำยากขึ้นอาจจะทำให้เสียงไม่โปร่งก็ต้องใส่ซี่ผืนมากขึ้นไปอีกแต่สมัยก่อน นายบุญที่เขาทำได้เพราะเขามีไม้เยอะมีให้เลือกเยอะ เลือกจนเสียงกริ่งทุกลูก เสียงผืนนี้ดีกับไม้นวมและไม้แข็งดีทั้งคู่เสียงโปร่งดีไม่มีอับเลยทุกลูกเสียงดีเขียวแหละ ผืนนี้เหล่า 21 ลูกถ้าถามว่ามีผลต่อสมัยใหม่ไหมก็บอกเลยว่าไม่มีผลอะไร ถ้าคนเขาไม่ถนัดเขาก็อาจจะไม่ชอบแต่อย่างนั้นถ้าเหล่าผืน 21 ลูกแต่ละลูกก็จะกว้าง ต้องบอกเลยว่ากว้างกว่าพวก 22 ลูก ลูกกว้างตียากกว่าลูกแคบกินแรงกว่าแต่ก็ทำให้เสียงโตกว่าเป็นดวง ๆ แต่ก็ขึ้นอยู่กับคนตีด้วยนะ แต่ก็ช่วยทำให้เสียงโตได้ซัก 10% ลัดส่วนหลังเต่าของผืนนี้ต้องบอกเลยว่าขนาดนี้กำลังดีเลยฉันชอบ ผืนนี้ฟังทำเสร็จเป็นเรื่องปกติว่าเสียงยังออกไม่เต็มที่ต้องตีไปอีกจนไม้รัดแห้ง บางผืนตีไปจนเสียงออกแล้วต่อมาไม่ได้ตีเสียงก็ไม่ออกอีก อันนี้ก็ยังไม่เต็มต้องตีไปอีก 2-3 ปีเสียงจะออกเต็มที่เลยเขียวแต่ก็ไม่แนะนำให้ตีไม้แข็งนะเดี๋ยวหลังข้าหมด ดีแค่ไม้นวมนี้แหละพอเลยเขียวอย่างผืนฉันจะไม่ยอมให้ใครยืมไปตีไม้แข็งเลย ไม้นี้ระยะเวลาเลือกครุมิสอนไว้จะเลือกไม้ที่ติดกระพุ่มแต่เหล่าอย่างให้โดนกระพุ่มเหล่าให้ทั้งกระพุ่มหมดนะ ถ้าเหล่าได้แบบนี้จะดีกว่าไม้ที่เป็นแก่น เพราะว่าไม้แก่นแท้ ๆ จะหนัก ลึก แกร่งเกินไปเสียงจะไม่ค่อยออกแต่ที่ติดกระพุ่มจะพอดีเสียงจะโปร่ง ส่วนคิ้วรางระนาดสมัยก่อนเลยจะมีคิ้ว 2 แบบ คิ้วแกะกับคิ้วประ แต่สมัยนี้เขาก็ทำคิ้วประหมดแล้ว ไม่มีใครเขามานั่งแกะกันแล้ว ได้แค่ที่ทำมาแบบนี้ก็ดีแล้ว

ส่วนห้องรางระนาดใช้ไม้จริงก็ทนกว่าถ้าพุดถึงในเรื่องเสียงต้องบอกว่ำน้อยมากเป็นส่วนที่สะท้อนกำธรว่านนั้น Resonance ขึ้นมาตรงกระพุ่มเสียงจะออกมา แต่ถ้าใช้ไม้จริงที่มีผลเยอะ ๆ เลยคือความทนความสวยมากกว่า ส่วนป่องตรงกระพุ่มนี้มีผล

ต่อเสียงปองเยอะไปก็ไม่สวยเหมือนคนแก้มปอง ต้องทำให้พอดี คำว่าพอดีจะบอกได้ไงก็ต้องบอกว่าดูปุ๊บนี้แหละพอดีแบบนี้แหละพอดี บางทีอธิบายออกมาไม่ได้เป็น Intuitive พอเห็นปุ๊บนี่อันนี้แหละ ปองพอดี โค้งพอดี ผายพอดี มุมพอดี ความพอดีทั้งหมดนี้รวมแล้วกลมกลืน นี่แหละคือ Beauty ถ้าจะมาวัดองค์กันจริง ๆ ก็คงวัดได้แหละแต่ก็ขึ้นอยู่กับความยาวของกระสวยจากตรงนี้ถึงตรงนี้ ถ้าจะวัดก็วัดไปฉันทันทีไม่ได้ว่าอะไรก็เป็นผลทางการศึกษาไปแต่ถ้าทำไปผลลัพธ์จะได้จริงหรือเปล่า ต้องช่างเขาทำเขาถึงจะรู้ว่าต้องขนาดนี้ขนาดนั้นต้องใช้คนที่เขาชำนาญทำมีฝีมือในการทำ ต่อมาเรื่องเชือกถามว่ามีผลต่อเสียงหรือเปล่านั้นก็ต้องบอกว่า มีผล โบราณเขาใช้เชือกเบ็ดคนะแต่สมัยใหม่ใช้เชือกกรม ถ้าเป็นเชือกกรมจะทำให้เสียงดีขึ้นฉันทันทีพบเองนะ แต่จะต้องเป็นเชือกกรมที่เขาใช้ดีถึงผ่านนะถ้าเป็นเชือกกรมแท้ไม่ได้หรอก ถ้าเชือกกรมดีผ่านจะแข็งแรงและไม่ยืดไม่หด ส่วนตะกั่วขนาดก็เป็นเรื่องสำคัญสมัยโบราณใช้สีผึ้งแท้ชื่อที่เชียงรายกิโลละ 200 บาท ผสมกับตะกั่วใส่อย่างชาญณรงค์ เวลาติดตะกั่วทำแบบนี้ถูกต้องเลยเป็นเทคนิคต้องติดตะกั่วก่อนเหลาได้ทองเป็นเทคนิคของแต่ละช่างถ้าทำแบบนี้ตะกั่วก็จะได้เท่า ๆ กัน จะต้องเลือกไม้ที่จะมาเหลาตั้งแต่ที่แรกต้องเคาะดูให้ดีไล่เสียงมาให้ดีถ้าเลือกผิดหูไม่ดีก็กลายเป็นตะกั่วใหญ่โตบางลูกอยู่ ๆ ตะกั่วใหญ่ไหลมาลูกเดียวแบบนี้ นี่แหละครูเขาเป็นอีกอย่างหนึ่งที่เธอจะต้องรู้คืออนมจะต้องไม่มีเด็คขาด นมคืออะไรคือเอาสีผึ้งมาติดตรงใต้ท้องผืนที่เหลาถ้ามีนมเมื่อไหร่ระหมดท่าเลย ฉันทันทีถ้าเจอผืนมีนมเล็กคบบเลยไม่ซื้อเลยผืนที่มีนมแสดงว่าใช้ไม่ได้ไม่สมดุลเลยต้องเอาสีผึ้งย้ายมาติดตรงนี้บางคนเอามาสสร้างเป็นคำเล่าขานว่า มีนมนี้เป็นความสวยงาม แต่ถ้าเป็นครุระมีนมคือเล็กคบบเลยแสดงว่าไม่ดีเสียงไม่สมดุลก็เลยต้องติดนมเข้าไป เธอลองดูก็ได้ถ้าลูกไหนที่เสียงอับ ๆ นะ ลองเอาสีผึ้งมาติดตรงกลางผืนใต้ท้องนี้เสียงจะออกมาดีเลยแต่เราก็รู้ที่อยู่เราไม่ชอบหงายท้องออกมาใต้ผืนเห็นนมเต็มไปหมดเลยไม่สวย ผืนที่เธอทำมานี้ทำถูกต้องแล้วนี่แหละโบราณแท้เขาเคาะก่อนคือต้องรู้เสียงว่าลูกไหนสูงลูกไหนต่ำ ไล่ไปเรื่อย ๆ เสียงก็จะเสมอกันมาเรื่อย ๆ เราช่างไม่เป็นหยิบไม้มาคิดว่าอันไหนอยู่ลูกไหนก็ได้แจ้งเลยพอทำไปแล้วเอาเสียงไม่ลงด้วยต้องชุดทองจนเสียเลย อย่างผืนนี้ได้พอดีลั่นกันไปแล้วสวยงามเมื่อกี้เห็นยกลงมายังไม่ทันกางผืนฉันก็รู้แล้วใช้ได้เลยฝีมือ กางผืนออกมานี้แหละงามตาถ้าเลือกไม้เคาะไม่ดีบางลูกขึ้นไม่ถึงก็ต้องทิ้งเลยถ้าลูกไหนเสีย สมัยก่อนฉันเหลามาก็มีบางลูกเสียก็ต้องทิ้งไป ผืนสมัยนี้ฉันเห็นแล้วอ่อนใจ ก็ยังดียังมีให้เห็นแบบนี้มาก็ขึ้นใจทำขายได้สบาย ๆ เลย (พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2561)

จากการได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่นที่มีผลต่อคุณภาพเสียง ได้ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญว่าลักษณะระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น มีการสร้างแบบโบราณทั้งรูปแบบรางและการเหลาผืนระนาดเอก การเลือกไม้มาทำผืนและรางระนาดเอกถือว่าเลือกได้ดีไม่มีตำหนิค่อนข้างน้อยถ้าเทียบแล้วยุคสมัยนี้ถือว่าไม่หายากมากถ้าจะหาแบบไม่มีตำหนิเลยคงจะแทบไม่มี ผืนระนาดเอกนั้นมีการเหลาที่เรียบเนียนเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งการเหลาทั้งบนและด้านท้องผืนระนาดเอก ด้านบนการนูนแบบหลังเต่าถือว่ากำลังดีไม่มากจนเกินไปและไม่เรียบจนเกินไปด้านท้องผืนระนาดเอกมีการเหลาที่ลดหลั่นกันไปอย่างสม่ำเสมอ การติดตะกั่วสวยงามพอดี ตะกั่วมีขนาดไม่มากเกินไป การเจาะรูร้อยเชือกถือว่าถูกต้องตามหลักเจาะรูทะลุถึงด้านล่างเห็นเชือกซึ่งมีผลทำให้เสียงไม่อับเชือกที่นำมาใช้ถือว่าถูกต้องตามมาตรฐานที่ใช้ร้อยเชือกระนาดเอก เสียงระนาดเอกถือว่ายังมีเสียงที่ยังอับอยู่บ้างเนื่องจากไม้ที่ทำนั้นยังแห้งไม่สนิทต้องดีไปประมาณ 2-3 ปี ความหนาของผืนระนาดเอกถือว่ากำลังพอดีทำให้เสียงที่ออกมามีเสียงที่ใสและดังกังวาน รางระนาดเอกมีความป่องของรางระนาดเอกที่กำลังดีไม่ป่องเกินไปและไม่ลึบจนเกินไป ท้องรางระนาดเอกใช้ไม้จริงทำให้มีผลต่อเสียงบ้างและมีความทนทานสูง การสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น ถือเป็น การสร้างระนาดเอกที่สมบูรณ์ทั้งผืนระนาดเอกและรางระนาดเอกมีความสวยงามและมีเสียงที่ใสดังกังวาน

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

ครูชลอ ใจชื่นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถอย่างมากทางด้านการสร้างเครื่องดนตรีไทย สามารถสร้างเครื่องดนตรีไทยได้หลายชนิด ทั้งระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก กลองแขก ซึ่งครูชลอ ใจชื่นได้รับการถ่ายทอดมาจากเจ๊กฮุยเจ๊กฝน ตั้งแต่การสร้างระนาดเอก ระนาดทุ้ม โดยยึดหลักกระบวนการสร้างแบบเดิมถอดแบบมาจากโบราณ และได้คิดกระบวนผืนระนาดเอกขึ้นเองโดยต่อยอดมาจากผืนเก่า ๆ จนได้กระบวนสวยงามมีเสียงดังกังวานสมบูรณ์

ครูชลอ ใจชื่น เกิดวันพุธที่ 3 กรกฎาคม 2478 เวลา 11.00 น. ณ บ้านเลขที่ หมู่ 1 ตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เกิดกับหม่อมตำแย เป็นบุตรชายของนายผล ใจชื่น และนางลิ้ม ใจชื่น มีพี่น้องทั้งหมด 2 คน ได้แก่ ครูชลอ ใจชื่น และนางเฉลา ใจชื่น เริ่มเข้าศึกษาที่โรงเรียนวัดน้อยชมพู จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่อายุ 8 ปี ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 4 และได้ช่วยบิดาและมารดาทำไร่ทำนาควบคู่กับการเรียน ครูชลอ ใจชื่นได้เริ่มศึกษาดนตรีไทยอย่างจริงจังเมื่ออายุ 7 ขวบ โดยได้ศึกษากับครูพิน วงศ์เผือก เป็นครุคนแรก ซึ่งเป็นบ้านดนตรีไทย ที่จังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มเรียนเครื่องดนตรีไทยชิ้นแรก คือซ้องวงใหญ่ เพลงแรกที่ต่อคือเพลงสาธุการ และต่อมาได้เข้ามาศึกษาดนตรีไทยต่อที่กรุงเทพมหานครตอนอายุ 20 ปี ที่บ้านบางลำพู ได้ศึกษากับครูสืบสุด ดุริยประณีต ครูโชติ ดุริยประณีต ครูประสงค์ พิณพาทย์ ครูสุข ดุริยประณีต เรียนเพลงเถา เพลงเรื่อง เพลงหน้าพาทย์ และได้ศึกษาเพลงเดี่ยวซ้องวงใหญ่กับครูสอน วงษ์อ่อง ได้แก่เพลงเชิดนอก เพลงพญาโศก เพลงสารถี เพลงแขกมอญ ด้านครอบครัวครูชลอ ใจชื่น สมรสกับนางมาลี ใจชื่น เมื่ออายุ 40 ปี มีบุตรชาย 3 คน ด้านการทำงานครูชลอ ใจชื่นเข้าทำงานตอนอายุ 30 ปี รับราชการตำแหน่ง ศิลปินจัตวา ตำแหน่งซ้องวงใหญ่ ดูแลเครื่องดนตรีไทย เทียบเครื่องดนตรีไทย ซ่อมแซมเครื่องดนตรีไทยในกรมศิลปากร และยังได้รับเชิญไปสอนซ่อมเครื่องดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อีกด้วย

กรรมวิธีการสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น ผู้วิจัยเห็นถึงความประณีตและความมุ่งมั่นในการสร้างระนาดเอกครั้งนี้เป็นอย่างมาก ครูชลอ ใจชื่นซึ่งมีความรักในการสร้างเครื่องดนตรีไทยแบบดั้งเดิมทั้งรางระนาดเอกและผืนระนาดเอก ซึ่งรางระนาดเอกได้ศึกษาแบบจากเจ๊กฮุยเจ๊กฝน ท่านยังคงเอกลักษณ์ที่สำคัญคือ การสร้างเต็ยเพื่อประกอบระนาดเอก การแกะสลักเท้าระนาดเอก การทำค้ำวะระนาดเอกซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของช่างเจ๊กฮุยเจ๊กฝน ครูชลอ ใจชื่น ท่านยังใส่ใจรายละเอียดในการสร้างรางระนาดเอกทั้งการเลือกไม้ทำรางระนาดเอก สัดส่วนการทำโขนระนาดเอก

วางระนาดเอก และเท้าระนาดเอก สิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างระนาดเอก ซึ่งมีผลต่อความสวยงามของวางระนาดเอก ส่วนผืนระนาดเอก ผู้วิจัยได้พบลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่นที่มีผลต่อคุณภาพเสียง 6 ประการ คือ 1. ลักษณะการเลือกไม้ทำผืนระนาดเอก มีวิธีการเลือกไม้ที่ไม่มีตำหนิและเป็นไม้ต้นเดียวกันทั้งผืน 2. การผสมตะกั่วมีสูตรเฉพาะที่ทำขึ้นเอง 3. การบากท้องผืนระนาดเอกใช้เทคนิคเฉพาะตัวมีขั้นตอนที่ประณีตซึ่งส่งผลต่อเสียงสูงเสียงต่ำของระนาดเอก 4. การเจาะรูร้อยเชือก ถ้าเจาะมากไปจะมีผลต่อคุณภาพเสียงทำให้เสียงระนาดเอกสูงขึ้นแต่ถ้าเจาะน้อยไปจะทำให้เชือกไม่สามารถร้อยผ่านได้ 5. กระสวนผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น เป็นกระสวนที่ครูได้ปรับและพัฒนาจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครูชลอ ใจชื่น 6. วางระนาดเอก มีสัดส่วนที่เฉพาะ ความป้องของวางระนาดเอกและการเลือกไม้ทำให้คุณภาพเสียงออกมาดังกังวาน

ลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่นที่มีผลต่อคุณภาพเสียง จากการได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องลักษณะเฉพาะผืนระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่นที่มีผลต่อคุณภาพเสียง ได้ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญว่าลักษณะระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น มีการสร้างแบบโบราณทั้งรูปแบบวางและการเหลาผืนระนาดเอก การเลือกไม้มาทำผืนและวางระนาดเอกถือว่าเลือกได้ดีไม่มีตำหนิค่อนข้างน้อยถ้าเทียบแล้วยุคสมัยนี้ถือว่าไม้หายากมากถ้าจะหาแบบไม่มีตำหนิเลยคงจะแทบไม่มี ผืนระนาดเอกนั้นมีการเหลาที่เรียบเนียนเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งการเหลาทั้งบนและด้านท้องผืนระนาดเอก ด้านบนการนูนแบบหลังเต่าถือว่ากำลังดีไม่มากจนเกินไปและไม่เรียบจนเกินไปด้านท้องผืนระนาดเอกมีการเหลาที่ลดหลั่นกันไปอย่างสม่ำเสมอ การติดตะกั่วสวยงามพอดีตะกั่วมีขนาดไม่มากเกินไป การเจาะรูร้อยเชือกถือว่าถูกต้องตามหลักเจาะรูทะลุถึงด้านล่างเห็นเชือกซึ่งมีผลทำให้เสียงไม่อับเชือกที่นำมาใช้ถือว่าถูกต้องตามมาตรฐานที่ใช้ร้อยเชือกระนาดเอก เสียงระนาดเอกถือว่ายังมีเสียงที่ยังอับอยู่บ้างเนื่องจากไม้ที่ทำนั้นยังแห้งไม่สนิทต้องตีไปประมาณ 2-3 ปี ความหนาของผืนระนาดเอกถือว่ากำลังพอดีทำให้เสียงที่ออกมามีเสียงที่ใสและดังกังวาน วางระนาดเอกมีความป้องของวางระนาดเอกที่กำลังดีไม่ป้องเกินไปและไม่ลึบจนเกินไป ท้องวางระนาดเอกใช้ไม้จริงทำให้มีผลต่อเสียงบ้างและมีความทนทานสูง การสร้างระนาดเอกของครูชลอ ใจชื่น ถือเป็นการสร้างระนาดเอกที่สมบูรณ์ทั้งผืนระนาดเอกและวางระนาดเอกมีความสวยงามและมีเสียงที่ใส

6.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากครูชลอ ใจชื่น เป็นผู้มีความสามารถทางด้านการสร้างเครื่องดนตรีไทยเป็นอย่างมาก สามารถสร้างเครื่องดนตรีไทยประเภทเป่าพาทย์ได้ทุกเครื่องดนตรี ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก เครื่องหนัง ซึ่งควรค่าแก่การศึกษาต่อไปในเครื่องดนตรีชิ้นอื่น

บรรณานุกรม

จรินทร์ เทพสงเคราะห์. *พื้นฐานดนตรีไทย*. สงขลา : บันลือการพิมพ์, 2557.

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. *สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, 2530.

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. *สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ พิมพ์ครั้งที่ 1, 2540.

ชลอ ใจชื่น. (7 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (13 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (15 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (18 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (21 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (24 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (28 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (1 เมษายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (6 เมษายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (21 เมษายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (26 เมษายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (5 พฤษภาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (12 พฤษภาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (19 พฤษภาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (26 พฤษภาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (27 พฤษภาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (2 มิถุนายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (10 มิถุนายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (16 มิถุนายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (23 มิถุนายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (8 กรกฎาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (15 กรกฎาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (11 สิงหาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (8 กันยายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (9 กันยายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (16 กันยายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (22 กันยายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชลอ ใจชื่น. (23 กันยายน 2561). [สัมภาษณ์].

ชนิตร ภู่กาญจน์. *แก่นแท้ดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ (1991) จำกัด, 2544.

ชูเกียรติ วงษ์อ่อง. *การสอนดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ธนิตย์ อยู่โพธิ์. *หนังสือเครื่องดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชิต, 2530. ประดิษฐ์

ธิดารัตน์ วิเศษศักดิ์. *ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 31*. 2542.

ประชา สามเสน (1 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ปรุงศรี วัลลิโกดม และคณะ. *ดุริยางคศาสตร์ของมนตรี ตราโมท*. กรุงเทพมหานคร : ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สนับสนุนการจัดพิมพ์, 2538.

พิชิต ชัยเสรี (4 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

พิชิต ชัยเสรี (9 ตุลาคม 2561). [สัมภาษณ์].

พูนพิศ อมาตยกุล. *ดนตรีวิจักษ์*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สยามสมัย จำกัด พิมพ์ครั้งที่ 2, 2529.

ไพศาล อินทวงศ์. *คลินิกดนตรีไทยและแนะนำเครื่องดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด, 2544

มนตรี ตราโมท. *ดุริยางคศาสตร์ไทย*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิชิต ประดิษฐ์ ซีเนเตอร์ จำกัด, 2540.

มนตรี ตราโมท. *ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน พิมพ์ครั้งที่2, 2540.

มานพ ถนอมศรี และคณะ. *ทิพย์วาทคีตศิลป์*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์กรุงเทพ (1984) จำกัด, 2546.

ฤดีรัตน์ กายราศ. *สังคีตศิลป์ในสาส์นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9*. กรุงเทพมหานคร : สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์, 2555.

วัลภา ขวัญเย็น และคณะ. *ดุริยางค์ผสมศิลป์*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2535

วีระ พันธุ์เสือ (2 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

สงบศึก ธรรมวิหาร. *ดุริยางค์ไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สงบศึก ธรรมวิหาร. *ดุริยางค์ไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพิมพ์ครั้งที่ 2, 2542.

สงบศึก ธรรมวิหาร (17 ตุลาคม 2561). [สัมภาษณ์].

สุจิตต์ วงษ์เทศ. *งานดนตรีไทยอุดมศึกษา*. 2530.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. *ระนาด-ซ้อง*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2532.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. *เรื่องราวทำเพลงดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม*. สำนักพิมพ์บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) พิมพ์ครั้งที่ 2, 2542.

สืบศักดิ์ ดุริยประณีต (1 มีนาคม 2561). [สัมภาษณ์].

เสนาะ หลวงสุนทร (17 ตุลาคม 2561). [สัมภาษณ์].

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายวุฒิพงศ์ เถาถัดดา
วัน เดือน ปี เกิด	2 พฤษภาคม 2534
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิชาเอกการสอนดนตรีไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	122 ซอยเพชรเกษม 40 ถนนเพชรเกษม แขวงบางจาก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY